

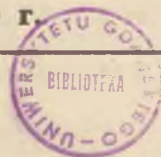
BIULETYN

CENTRALNEJ RADY ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH

1970

Warszawa, dnia 5 maja 1970 r.

Nr 4

Dział A

	str.
Poz. 45 — uchwała XVI Plenum Centralnej Rady Związków Zawodowych z dnia 3 kwietnia 1970 r. w sprawie zadań związków zawodowych i samorządu robotniczego w usprawnianiu kontroli społecznej w produkcji, handlu i usługach	103

Dział B

„ 46 — ustawa z dnia 12 lutego 1970 r. o zmianie ustawy o Polskiej Akademii Nauk . . .	107
„ 47 — rozporządzenie Przewodniczącego Komitetu Pracy i Płac z dnia 21 stycznia 1970 r. w sprawie obliczania wynagrodzenia za czas urlopu wypoczynkowego pracownikom biur projektów w roku 1970	110
„ 48 — rozporządzenie Ministra Żeglugi z dnia 2 lutego 1970 r. w sprawie obsady łodzi i tratw ratunkowych morskich statków pasażerskich oraz wydawania świadectwa ratownika	111
„ 49 — rozporządzenie Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 17 lutego 1970 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy w komunalnych oczyszczalniach ścieków	112
„ 50 — rozporządzenie Przewodniczącego Komitetu Pracy i Płac z dnia 21 lutego 1970 r. w sprawie zakładowych ośrodków rehabilitacji przemysłowej	115
„ 51 — rozporządzenie Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 25 lutego 1970 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy stosowaniu środków chemicznych do uzdatniania wody i oczyszczania ścieków w przedsiębiorstwach i zakładach gospodarki komunalnej	116
„ 52 — rozporządzenie Przewodniczącego Komitetu Drobnej Wytwórczości z dnia 21 marca 1970 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładach przemysłu torfowego	120
„ 53 — rozporządzenie Ministrów Komunikacji i Spraw Wewnętrznych z dnia 31 marca 1970 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie bezpieczeństwa ruchu przy przewozie materiałów wybuchowych na drogach publicznych	123
„ 54 — zarządzenie Nr 19 Prezesa Rady Ministrów z dnia 3 marca 1970 r. w sprawie organizacji zjazdów w niektórych miejscowościach turystyczno-wypoczynkowych	124
„ 55 — zarządzenie Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 11 lutego 1970 r. w sprawie ogólnych warunków umów o realizację inwestycji i o wykonanie remontów budowlanych	125
„ 56 — zarządzenie Przewodniczącego Komitetu Pracy i Płac z dnia 12 marca 1970 r. w sprawie organizacji praktyk robotniczych studentów szkół wyższych oraz ponoszenia kosztów związanych z organizacją tych praktyk	140
„ 57 — zarządzenie Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 29 stycznia 1970 r. w sprawie wydawania przez okręgowe urzędy górnicze zezwoleń na oddanie do uchu podziemnego zakładu górniczego lub jego części	141
„ 58 — zarządzenie Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 29 stycznia 1970 r. w sprawie ustalania kryteriów oceny zagrożenia wodnego oraz zasad i sposobu zaliczania złóż kopalin lub ich części do poszczególnych stopni zagrożenia	142
„ 59 — zarządzenie Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 29 stycznia 1970 r. w sprawie ustalania kryteriów zagrożeń tapaniami złóż węgla kamiennego	143
„ 60 — zarządzenie Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 29 stycznia 1970 r. w sprawie ustalania kategorii zagrożenia metanowego złóż kopalin oraz sposobu ustalania granic pól metanowych w podziemnych zakładach górniczych	144
„ 61 — zarządzenie Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 29 stycznia 1970 r. w sprawie ustalania kategorii zagrożenia złóż kopalin wyrzutami gazów i skał oraz sposobu ustalania granic pól zagrożonych tymi wyrzutami w podziemnych zakładach górniczych	146

Poz. 62	— wytyczne Nr 47 Przewodniczącego Komitetu Pracy i Płac z dnia 31 grudnia 1969 r. w sprawie zasad pozbawiania premii za dokonywanie nakładów bez uprzedniego przyjęcia inwestycji przez bank do finansowania	147
" 63	— zarządzenie Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 29 stycznia 1970 r. w sprawie ustalania kryteriów zagrożenia wybuchem pyłu węglowego w podziemnych zakładach górniczych	148
" 64	— zarządzenie Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 5 lutego 1970 r. w sprawie ochrony zdrowia pracowników zatrudnionych w podziemnych zakładach górniczych przed działaniem pyłów	149
" 65	— wyjaśnienie Nr 1 Komitetu Pracy i Płac z dnia 17 stycznia 1970 r. w sprawie ustalania okresów zatrudnienia w Polsce Ludowej wymaganych do uzyskania wzrostu emerytury lub renty	151

DZIAŁ A

45

UCHWAŁA**XVI PLENUM CENTRALNEJ RADY ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH**

z dnia 3 kwietnia 1970 r.

w sprawie zadań związków zawodowych i samorządu robotniczego w usprawnianiu kontroli społecznej w produkcji, handlu i usługach.

W działalności związków zawodowych i samorządu robotniczego ważną rolę spełnia szeroko pojęta kontrola społeczna jako jeden z podstawowych instrumentów realizacji leninowskiej koncepcji udziału mas pracujących w rządzeniu państwem i jego gospodarką narodową. Jest ona ważnym czynnikiem rozwoju społeczno-gospodarczego kraju, wdrażania postępu technicznego, wzrostu wydajności pracy, przestrzegania uprawnień pracowniczych i rozwoju socjalistycznej praworządności.

Kontrola społeczna organizowana przez związki zawodowe i samorząd robotniczy coraz szerzej i pełniej podejmuje, zgodnie z uchwałą VI Kongresu Związków Zawodowych i X Plenum CRZZ z października 1964 r., podstawowe problemy gospodarki, pracy i życia załóg oraz określa kierunki ich rozwiązywania. Szczególnie wyraźny wzrost skuteczności kontroli związkowej nastąpił w sferze produkcji, obrotu towarowego i usług dla ludności.

Realizacja nakreślonego w uchwałach V Zjazdu Partii oraz II i IV Plenum KC PZPR programu rozwoju naszej gospodarki narodowej wymaga wzmocnienia działalności związków zawodowych i samorządu robotniczego na rzecz wyzwalania rezerw wewnątrzzakładowych, poprawy organizacji pracy, między innymi poprzez pełny udział załóg robotniczych w sprawowaniu kontroli społecznej — istotnego czynnika dalszego doskonalenia systemu zarządzania, intensyfikacji gospodarki oraz poprawy warunków pracy i bytu załóg.

Mimo uzyskania postępu i poważnych efektów dotychczasowej kontroli społecznej, w naszej gospodarce występuje jeszcze szereg niedomagań i problemów, wymagających dalszego umacniania różnych form społecznej kontroli. W dalszym ciągu występują istotne braki w konsekwentnym realizowaniu programów kontroli społecznej, pełnym wykorzystaniu uprawnień w tym zakresie i egzekwowaniu realizacji wniosków pokontrolnych.

Wymaga to szerokiego rozwoju społecznego oddziaływania i systematycznej kontroli działalności gospodarczej i terenowej na rzecz dalszego doskonalenia planów zakładowych i terenowych, stworzenia właściwych i bezpiecznych warunków pracy, zdrowia i bytu, podnoszenia kwalifikacji zawodowych załóg, ogólnego poziomu kultury społeczeństwa oraz opieki socjalnej nad pracownikami i ich rodzinami. Wymaga to również pogłębiania treści, wzbogacania kierunków i form kontroli społecznej, wzmocnienia współdziałania związków zawodowych i samorządu robotniczego z radami narodowymi, ich komisjami oraz z organami kontroli państwowej.

XVI Plenum CRZZ uznaje za niezbędne rozszerzenie i wzmocnienie skuteczności kontroli społecznej związków zawodowych i samorządu robotniczego w procesie dalszego doskonalenia gospodarki narodowej i w walce z wszelkim marnotrawstwem środ-

ków społecznych, niegospodarnością i nadużyciami.

W tym celu Plenum CRZZ wytycza na najbliższe lata główne kierunki i problemy, na których koncentrować się powinna działalność kontrolna związków zawodowych i samorządu robotniczego.

**I. KONTROLA SPOŁECZNA
W PRZEDSIĘBIORSTWACH
I ZAKŁADACH PRACY**

1. Realizacja zadań gospodarczych przedsiębiorstw i zakładów pracy wymaga rozszerzenia społecznego udziału i kontroli w okresie prac nad planami techniczno-ekonomicznymi. Problem ten nabiera szczególnego znaczenia wobec konieczności podjęcia niezbędnych środków gwarantujących wykonanie zadań gospodarczych w 1970 roku i pełną realizację nowego planu 5-letniego.

W tym zakresie rady robotnicze i rady zakładowe powinny w szczególności koncentrować działalność kontrolną na:

— terminowości realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych i podwyższaniu ich efektywności;

— zabezpieczeniu pełnego i racjonalnego wykorzystania zdolności produkcyjnych i ujawnianiu rezerw;

— zwiększaniu stopnia wykorzystania czasu pracy i likwidacji przyczyn nierytmiczności produkcji;

— przestrzeganiu dyscypliny pracy, eliminowaniu nieusprawiedliwionej nieobecności;

— właściwym kształtowaniu profilu produkcji charakteryzującej się wysokim poziomem jakości i nowoczesności wyrobów.

Rady robotnicze i rady zakładowe powinny systematycznie kontrolować prawidłowość opracowania i egzekwować pełną realizację programów przedsięwzięć organizacyjno-technicznych i poprawy warunków socjalno-bytowych, które stanowią integralną część planu każdego przedsiębiorstwa.

2. Społeczna kontrola ze strony samorządu robotniczego powinna zapewniać realizację przez administrację gospodarczą wszystkich słusznych i realnych wniosków, zgłaszanych przez załogi na naradach wytwórczych, zebraniach i konferencjach sprawozdawczo-wyborczych, wynikających ze społecznych przeglądów stanu gospodarki i warunków pracy, a w szczególności dotyczących:

— organizacji produkcji i pracy,

— wykorzystania maszyn i urządzeń produkcyjnych,

— poprawy warunków pracy i socjalno-bytowych załóg.

3. Ważne znaczenie ma koncentracja społecznej kontroli na tych odcinkach działalności przedsiębiorstw, które decydują o realnych możliwościach obniżenia poziomu kosztów własnych.

Dotyczy to w szczególności:

— kontroli norm technicznych zużycia materiałów, surowców i paliw w procesie produkcji i maksymalnej oszczędności w użytkowaniu tych materiałów;

— podnoszenia poziomu jakości, nowoczesności i niezawodności wyrobów;

— likwidacji braków produkcyjnych i usuwania przyczyn powstawania strat.

W tym zakresie niezbędne jest szerokie wykorzystywanie współpracy i pomocy NBP, NIK i innych organów kontroli.

4. Rady robotnicze wspólnie z zakładowymi komitami SNT NOT oraz KTiR powinny konsekwentnie kontrolować i egzekwować:

— realizację planów postępu technicznego oraz terminowe wdrażanie do produkcji nowoczesnych rozwiązań konstrukcyjnych i technologicznych;

— prawidłowość przebiegu rozpatrywania, wdrażania i upowszechniania projektów wynalazczych oraz ustalania wysokości i przestrzegania terminowego wypłacania nagród dla racjonalizatorów.

5. Rady robotnicze powinny wzmocnić i prowadzić systematyczną kontrolę zawierania umów o dostawę i usługi z sektorem nie uspołecznionym. Powinna ona obejmować przede wszystkim celowość, tryb zawierania umów oraz przebieg ich realizacji, a szczególnie terminowość i jakość wykonanych zleceń.

6. Specjalne miejsce w sprawowaniu społecznej kontroli przez rady zakładowe i rady robotnicze powinny zajmować problemy dotyczące całokształtu spraw związanych z gospodarką funduszem płac, stosowaniem bodźców materialnego zainteresowania, poprawą warunków pracy i socjalno-bytowych założeń pracowniczych.

W tym zakresie kontrola związków zawodowych i samorządu robotniczego powinna koncentrować się na:

— prawidłowości gospodarowania funduszem płac (zasadność stosowania godzin nadliczbowych i wielkość wypłat z tego tytułu, poprawność stosowania norm pracy oraz taryfikatorów kwalifikacyjnych, prawidłowość zaszeregowania, wypłaty z bezosobowego funduszu płac itp.);

— sposobie podziału i ustalaniu prawidłowych proporcji w wysokości nagród i premii dla poszczególnych grup pracowniczych oraz przestrzeganiu zasady jawności dokonywanych wypłat;

— prawidłowości tworzenia i podziału funduszu zakładowego oraz racjonalności wykorzystywania środków zakładowego funduszu mieszkaniowego.

W związku z wprowadzeniem nowego systemu finansowania wzrostu płac dla robotników i pracowników umysłowych, rady zakładowe i robotnicze powinny kontrolować przebieg prac w przedsiębiorstwach i zakładach pracy nad wprowadzeniem nowych zasad podwyższania płac robotników i pracowników umysłowych.

7. W działalności rad zakładowych i rad robotniczych szczególnie ważne miejsce powinny zajmować zagadnienia bezpieczeństwa i higieny pracy.

W tej dziedzinie niezbędne jest bardziej skuteczne wykorzystanie uprawnień związków zawodowych, a zwłaszcza inspekcji pracy oraz systematyczne organizowanie przeglądów społecznych i kontroli, głównie w zakresie:

— racjonalnego wykorzystania środków przeznaczonych na poprawę stanu bhp;

— wykonywania wniosków wynikających ze społecznych przeglądów stanu gospodarki i warunków pracy;

— realizacji zaleceń społecznej inspekcji pracy oraz nakazów wydawanych przez inspektorów pracy.

8. Organizacje związkowe w zakładach pracy, a szczególnie rady zakładowe, powinny rozwijać i zwiększać skuteczność społecznej kontroli realizacji programów dotyczących spraw socjalnych, zdrowia i poprawy warunków pracy załóg.

Kontrola ta w szczególności powinna obejmować:

— prawidłowość wykorzystania pomieszczeń socjalnych i higienicznych zgodnie z ich przeznaczeniem,

— pracę stołówek, żłobków, przedszkoli przyzakładowych, obiektów kolonijnych i wypoczynkowych;

— racjonalność wykorzystania środków przeznaczonych na budowę, bądź rozbudowę urządzeń socjalnych oraz na budownictwo mieszkaniowe,

— pracę przychodni i ambulatoriów przyzakładowych.

Rady zakładowe i ich komisje problemowe powinny kontrolować przestrzeganie kryteriów społecznych i kwalifikacyjnych przy rozdziale skierowań na wczasy, do sanatoriów oraz miejsc kolonijnych, a także przy rozdziale mieszkań. Należy również rozwijać kontrolę nad prawidłowością funkcjonowania ubezpieczeń społecznych i gospodarowania ich funduszami.

9. Instancje związkowe, rady zakładowe i samorząd robotniczy powinny systematycznie organizować kontrolę przestrzegania przez administrację zakładową ustawodawstwa pracy, zasad szeroko pojętej praworządności socjalistycznej, realizacji programów wychowawczych i planów podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Jednocześnie należy dokonywać systematycznych kontroli przestrzegania w zakładach pracy norm socjalistycznego współżycia, prawidłowości polityki kadrowej, awansów, odznaczeń itp.

Kontrolą społeczną załóg powinny być objęte wszystkie podstawowe problemy życia społeczno-gospodarczego przedsiębiorstw i zakładów pracy.

II. KONTROLA SPOŁECZNA GOSPODARKI TERENOWEJ, HANDLU, USŁUG I GASTRONOMII

Stworzenie lepszych warunków pracy, bytu i opieki socjalnej nad pracownikami i ich rodzinami wymaga wzmocnienia i doskonalenia społecznej kontroli gospodarki terenowej oraz całokształtu życia społeczno-gospodarczego poza zakładem pracy.

Szczególnie ważne zadania przypadają kontroli w zakresie usprawniania usług dla ludności, działalności handlu, gospodarki mieszkaniowej i komunalnej, służby zdrowia oraz wszystkich dziedzin życia gospodarczego i społecznego, które rzutują na ogólne warunki bytu wszystkich pracujących. Zadania te wymagają pełnej koordynacji i ścisłego współdziałania instancji i ogniw związków zawodowych z radami narodowymi, aparatem kontroli państwowej spółdzielczej oraz administracją gospodarczą wszystkich szczebli.

1. Działalność związków zawodowych, a w pierwszym rzędzie wojewódzkich, powiatowych i miejskich komisji związków zawodowych powinna w większym niż dotychczas zakresie przyczyniać się do wykrywania rezerw w gospodarce terenowej oraz prze-

strzegania przez organy wykonawcze rad narodowych przepisów i wytycznych dotyczących:

— opracowania programów rozwoju usług, rzemiosła, pracy nakładczej, wykorzystania miejscowych surowców oraz aktywizacji gospodarczej terenu;

— wnioskowania wobec prezydiów rad narodowych w sprawach wykorzystania wolnych lub niewłaściwie zagospodarowanych powierzchni produkcyjnych;

— dążenia do wykorzystania miejscowych nadwyżek i rezerw siły roboczej w istniejących zakładach pracy przez wnioskowanie uruchamiania dodatkowych zmian lub nowej produkcji.

2. Wojewódzkie, powiatowe i miejskie komisje związków zawodowych oraz zarządy główne wpływać powinny poprzez radnych i członków komisji — działaczy związkowych — na:

— prawidłowy podział środków budżetowych, będących w dyspozycji rad narodowych;

— koncentrowanie środków materialnych zakładów pracy, rad narodowych i związków zawodowych dla racjonalnego rozwoju bazy urządzeń socjalnych, bytowych, ochrony zdrowia, kulturalnych, wypoczynku po pracy, kultury fizycznej, sportu i turystyki oraz efektywnego ich wykorzystania;

— organizowanie bardziej skutecznej kontroli realizacji planu w zakresie budownictwa mieszkaniowego, oszczędnego gospodarowania środkami i materiałami budowlanymi oraz prawidłowości rozdziału mieszkań;

— rozwój i usprawnianie gospodarki komunalnej, sprawne wykonywanie remontów i polepszanie komunikacji oraz dojazdów do pracy.

3. W działalności kontrolnej wojewódzkich komisji związków zawodowych, PKZZ, MKZZ i zarządów okręgowych szczególnie miejsce zajmować powinny długofalowe programy poprawy warunków pracy i warunków socjalno-bytowych. W działaniu tym instancje związkowe, rady zakładowe i robotnicze powinny ściśle współdziałać z organami przedstawicielskimi, a głównie z komisjami rad narodowych.

4. W całokształcie poziomu życia społeczeństwa istotną rolę spełnia zorganizowane zaopatrzenie ludności oraz prawidłowo funkcjonujący aparat handlu, gastronomii i usług. Sprawowana przez związki zawodowe kontrola społeczna posiada znaczny dorobek w tej dziedzinie i stanowi istotny i ważki instrument bezpośredniego oddziaływania na ogólną poprawę bytu ludzi pracy. Działając w tym zakresie wojewódzkie, powiatowe i miejskie komisje związków zawodowych powinny:

— nasilać częstotliwość kontroli w celu prawidłowego i rytmicznego zaopatrzenia sieci sprzedaży detalicznej i żywienia zbiorowego w artykuły przemysłowe i spożywcze, których podaż pokrywa potrzeby;

— wzmocnić oddziaływanie na aparat handlu w kierunku zwiększenia dostępności zakupów ludziom pracy poprzez usprawnienie rozdzielnictwa tych artykułów, których podaż nie zabezpiecza jeszcze wzrastającego zapotrzebowania;

— nacelować ostrość kontroli na ujawnianie i zwalczanie różnego rodzaju przypadków nierzetelności i nadużyć popełnianych na szkodę państwa i ludności;

— przeciwdziałać wszelkim próbom nieuzasadnionych, ukrytych podwyżek cen na towary i artykuły

powszechnego użytku oraz zapobiegać podobnym praktykom, w zakładach żywienia zbiorowego;

— rozszerzać działalność zmierzającą do skutecznego zwalczania alkoholizmu;

— nasilać kontrolę jednostek świadczących usługi na rzecz ludności i wyostrzać uwagę kontrolerów społecznych na ujawnianie i zwalczanie wszelkich nieprawidłowości w wykonywaniu usług, pod kątem wzmocnienia ochrony interesów usługobiorców i państwa;

— wpływać na ogniwa związkowe w sferze obrotu, aby doskonały formy i metody oddziaływania na załogi i administrację w kierunku usprawniania pracy placówek handlowych.

5. W oparciu o dotychczasowe doświadczenia, Plenum CRZZ uznaje za celowe i wskazane obejmowanie kontrolą społeczną innych usług, jak: sposób żywienia w zakładach pracy, szkołach, internatach i innych placówkach socjalnych, usługi komunikacyjne w aspekcie poprawy obsługi pasażerów, obsługa pacjentów w lecznictwie otwartym oraz placówek i urządzeń przeznaczonych do obsługi turystów i wczasowiczów w sezonie turystyczno-wypoczynkowym.

6. Proces dalszego wzmocnienia współdziałania z radami narodowymi, organami kontroli państwowej i spółdzielczej wymaga:

— umocnienia funkcji koordynacyjnych zespołów kontroli społecznej w kierunku synchronizacji ich działalności z innymi działaniami w zakresie kontroli problematyki rynku i usług;

— uściślenia podziału zadań, usprawnienia organizacji i wzbogacania metod kontroli oraz dokonywania systematycznych kolejalnych ocen jej wyników;

— systematycznego analizowania, sygnalizowanych przez kontrolerów społecznych, negatywnych zjawisk i ich rozmiarów oraz ustalania — wspólnie z kierownictwem zainteresowanych przedsiębiorstw, zjednoczeń, organizacji spółdzielczych i rzemiosła — koniecznych przedsięwzięć zmierzających do usprawnienia rynku i usług.

W celu podniesienia skuteczności kontroli społecznej w oddziaływaniu na poprawę działalności handlu, gastronomii i usług, konieczne jest rozszerzenie ich więzi z konsumentami poprzez organizację spotkań środowiskowych.

7. Wzrastające zadania kontrolne związków zawodowych wymagają wzmocnienia operatywności i samodzielności terenowych zespołów kontroli społecznej, a tym samym zabezpieczenia im warunków dla pełnego wykorzystania własnych uprawnień oraz dla szerokiego współdziałania z organami kontroli państwowej, spółdzielczej i społecznej.

W tym celu Plenum CRZZ uznaje potrzebę:

— aktualizacji przepisów regulujących tryb działania tej formy kontroli społecznej, w kierunku usankcjonowania obecnie stosowanej praktyki, ukształtowanej przez wymogi życia, oraz zapewnienia prawidłowych kierunków przyszłego działania;

— opracowania przez Inspektorat Kontroli Społecznej CRZZ projektów znowelizowanych instrukcji CRZZ stanowiących przepisy wykonawcze do uchwały Rady Ministrów i CRZZ z dnia 7.X.1964 r. w sprawie społecznej kontroli handlu, gastronomii i niektórych usług.

8. Wojewódzkie, powiatowe i miejskie komisje oraz zarządy okręgowe związków zawodowych zwró-

cić powinny uwagę na dalsze usprawnianie działalności organów administracji gospodarczej i terenowej. W tym celu niezbędne jest rozszerzenie udziału w kontroli społecznej ogniw związkowych, samorządu robotniczego, samorządu mieszkańców i innych organizacji społecznych.

Kontrola społeczna w tej dziedzinie wpływać powinna na:

— przestrzeganie i ugruntowywanie przez nie zasad socjalistycznej praworządności, prawidłowe kształtowanie wzajemnych stosunków pomiędzy ludnością i organami administracji gospodarczej i terenowej;

— sprawne załatwianie przez urzędy i instytucje spraw pracowniczych, skarg i zażaleń, wniosków i postulatów;

— przestrzeganie i umacnianie zasady ochrony porządku publicznego i mienia społecznego.

III. DOSKONALENIE PRACY WEWNĄTRZZWIĄZKOWEJ ISTOTNYM WARUNKIEM EFEKTYWNOŚCI KONTROLI SPOŁECZNEJ ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH I SAMORZĄDU ROBOTNICZEGO

1. Wzrastające zadania związków zawodowych i samorządu robotniczego w zakresie kontroli społecznej wymagają stałego doskonalenia stylu i metod pracy związkowej, pogłębienia i aktualizowania jej treści, a w szczególności wzmocnienia systemu kontroli wewnątrzwiązkowej.

Wymaga to:

— dalszego doskonalenia systemu programowania i planowania działalności kontrolnej;

— pełniejszego wdrażania przez zakładowe organizacje związkowe kierunków działania i uchwał własnych oraz podejmowanych przez CRZZ i zarządy główne związków zawodowych;

— upowszechniania praktyki opracowywania w ogólnych i instancjach związkowych długookresowych programów działania uwzględniających przedsięwzięcia najbardziej odpowiadające aktualnym potrzebom społeczno-gospodarczym.

2. Szerokie angażowanie mas do kontroli społecznej wymaga zacieśnienia więzi wszystkich ogniw związkowych z załogami pracowniczymi. W tym względzie zasadniczego znaczenia nabiera wdrażanie do praktyki działania zakładowych organizacji zwią-

kowych metod szerokiej informacji i konsultacji z załogami w sprawach szczególnie istotnych dla pracowników, jak np.: polityka zatrudnienia, systemy bodźców ekonomicznych, warunków pracy itp.

Instancje związkowe powinny zwiększyć planową, systematyczną i odpowiednio zorganizowaną pomoc dla zakładowych organizacji związkowych i samorządu robotniczego oraz dalej rozszerzać formy nawiązywania bezpośredniej więzi z aktywnym związkowym w zakładach pracy. Pomoc ta powinna zmierzać w kierunku większego konkretyzowania działalności związkowej, lepszego programowania zadań, doskonalenia form i metod pracy, rozwoju szkolenia aktywu związkowego, usprawnienia systemu informacji wewnątrzwiązkowej.

3. Dalszego doskonalenia wymaga styl pracy i organizacja posiedzeń plenarnych, narad, spotkań i konferencji oraz kontroli realizacji podejmowanych uchwał i wniosków przez rady zakładowe i instancje związkowe. Kontrola wykonania uchwał powinna być przedmiotem okresowych posiedzeń instancji związkowych. Należy dążyć do stałego zwiększania konkretności organizowania obrad, podejmować na ich forum najbardziej istotne problemy pracy i życia załóg warunkujące dalsze zwiększenie efektywności działalności związkowej.

Niezbędne jest również bieżące dostosowywanie programów szkolenia i doskonalenia aktywu związkowego do aktualnych zadań w zakresie szeroko pojętej kontroli społecznej.

W dalszej działalności związków zawodowych należy wzmocnić pracę ideowo-wychowawczą, jako istotnego czynnika wzrostu aktywności społecznej, oraz podnosić rangę i znaczenie kontroli społecznej różnych dziedzin gospodarki.

* * *

XVI Plenum CRZZ zwraca się do wszystkich członków związków zawodowych, a szczególnie do aktywów rad zakładowych, samorządu robotniczego i instancji związkowych o pełną realizację zadań w zakresie kontroli społecznej, której celem jest dobro naszego kraju i każdego obywatela. Szerokie włączenie ludzi pracy do procesu dalszego rozwoju naszej socjalistycznej gospodarki, polepszania warunków bytu i życia jest podstawowym zadaniem związków zawodowych.

**XVI PLENUM
CENTRALNEJ RADY ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH**

DZIAŁ B

46

USTAWA

z dnia 12 lutego 1970 r.

o zmianie ustawy o Polskiej Akademii Nauk.*(Dziennik Ustaw z dnia 17 lutego 1970 r. Nr 3, poz. 12)*

Art. 1. W ustawie z dnia 17 lutego 1960 r. o Polskiej Akademii Nauk (Dz. U. z 1965 r. Nr 17, poz. 119) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 4 otrzymuje brzmienie:

„Art. 4. W wykonaniu swoich zadań Akademia:

1) prowadzi prace naukowe ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień mających istotne znaczenie dla budownictwa socjalistycznego w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej;

2) przyczynia się do rozwoju badań naukowych zgodnie z wytyczonym kierunkiem badań przez udzielanie środków poszczególnym instytucjom, jak również poszczególnym uczynom na wykonanie określonych prac naukowych;

3) uczestniczy w planowaniu i koordynacji badań naukowych w skali ogólnokrajowej;

4) wypowiada się w sprawach organizacji, stanu i potrzeb nauki polskiej oraz kadr naukowych i przedstawia Rządowi sprawozdania i wnioski w tym zakresie;

5) na zlecenie Rządu sprawuje nadzór naukowy nad instytucjami, nie objętymi organizacją Akademii;

6) organizuje ekspertyzy naukowe na żądanie naczelnich organów władzy i administracji państwowej;

7) współdziała z naczelnymi organami państwowymi w zakresie organizacji badań naukowych;

8) koordynuje przy współdziałaniu właściwych naczelnich organów administracji państwowej współpracę naukową z zagranicą w zakresie ustalonym przez Prezesa Rady Ministrów;

9) organizuje sesje i zjazdy naukowe krajowe i międzynarodowe oraz reprezentuje naukę polską na zjazdach międzynarodowych;

10) kształci kadry naukowe, udziela stypendiów naukowych i współdziała w tym zakresie z innymi instytucjami;

11) prowadzi działalność wydawniczą i koordynuje działalność wydawniczą towarzystw naukowych, nad którymi sprawuje opiekę;

12) organizuje i prowadzi prace w dziedzinie upowszechniania wiedzy w społeczeństwie i współdziała w tej dziedzinie z innymi instytucjami;

13) sprawuje opiekę nad towarzystwami naukowymi i — na zlecenie Rządu — nad innymi społecznymi instytucjami naukowymi;

14) współdziała z naczelnymi organami administracji państwowej sprawującymi nadzór nad szkołami wyższymi w projektowaniu organizacji i programów studiów wyższych;

15) udziela pomocy członkom Akademii w twórczej pracy naukowej.”;

2) w art. 9:

a) w ust. 1 dodaje się na końcu nowe zdanie w brzmieniu:

„Członkiem krajowym może być tylko obywatel polski. W przypadku utraty obywatelstwa polskiego członek krajowy przestaje być członkiem Akademii.”,

b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Członkowie Akademii są wybierani przez Zgromadzenie Ogólne. Wybór członków Akademii podlega zatwierdzeniu przez Radę Państwa.”;

3) w art. 11 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Członkowie krajowi Akademii obowiązani są:

1) prowadzić prace naukowe wynikające z planów Akademii lub szkół wyższych i innych placówek naukowo-badawczych;

2) uczestniczyć w kształceniu kadr naukowych;

3) uczestniczyć w pracach Zgromadzenia Ogólnego, właściwych wydziałów, oddziałów, komitetów naukowych, rad naukowych placówek oraz komisji;

4) przedstawiać sprawozdania ze swoich prac właściwym wydziałom Akademii.”;

4) w art. 12 ust. 1 po wyrazie: „Członkowie” dodaje się wyraz: „krajowi”;

5) w art. 14 po wyrazie: „członka” dodaje się wyraz: „krajowego”;

6) art. 16 otrzymuje brzmienie:

„Art. 16. Szczegółowy tryb zgłaszania kandydatur oraz wybierania i wykluczania członków Akademii określa regulamin nadany przez Radę Ministrów.”;

7) art. 17 skreśla się;

8) w dziale III w tytule rozdziału 1 wyrazy: „Sekretariat Naukowy” zastępuje się wyrazami: „Sekretarz Naukowy”;

9) w art. 21:

a) w ust. 1 pkt 4 skreśla się wyrazy: „zastępcy Sekretarza Naukowego Akademii i”;

b) w ust. 3 skreśla się wyrazy: „zastępcy Sekretarza Naukowego”;

10) art. 24 skreśla się;

11) w art. 25:

a) w ust. 1 dodaje się na końcu nowe zdanie w brzmieniu:

„Sekretarzowi Naukowemu Akademii podlegają bezpośrednio placówki naukowe Akademii.”,

b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Zastępcy Sekretarza Naukowego Akademii są powoływani na wniosek Sekretarza Naukowego Akademii na okres kadencji Prezydium Akademii przez Prezesa Rady Ministrów spośród samodzielnych pracowników naukowo-badawczych lub naukowo-dydaktycznych. Podział pracy pomiędzy swoimi zastępcami ustala Sekretarz Naukowy Akademii.”,

c) dotychczasowe ust. 2—4 otrzymują odpowiednio kolejną numerację 3—5;

12) po art. 25 dodaje się nowy art. 25a w brzmieniu:

„Art. 25a. 1. Stałymi organami doradczymi i po-

mocniczymi Sekretarza Naukowego Akademii są Sekretariat Naukowy oraz kolegium do spraw placówek naukowych. Zadania, skład osobowy oraz tryb działania Sekretariatu Naukowego oraz kolegium do spraw placówek naukowych określa statut Akademii.

2. Statut Akademii może przewidzieć powołanie innych kolegialnych organów doradczych i opiniodawczych.”;

13) po art. 26 tytuł rozdziału 2 otrzymuje brzmienie:

„Wydziały, oddziały, komitety i placówki naukowe”;

14) w art. 27 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Wydział Akademii skupia członków Akademii reprezentujących dyscypliny naukowe blisko ze sobą związane.”;

15) art. 29 otrzymuje brzmienie:

„Art. 29. Wydział bierze bezpośredni udział w pracach nad rozwojem nauk objętych właściwością wydziału, sprawuje kierownictwo oraz nadzór naukowy i organizacyjny nad komitetami i komisjami naukowymi należącymi do wydziału, sprawuje ogólny nadzór naukowy nad placówkami w zakresie reprezentowanych przez wydział działów nauki, sprawuje opiekę nad towarzystwami naukowymi i innymi społecznymi instytucjami naukowymi oraz wykonuje inne zadania zastrzeżone do właściwości wydziału w przepisach ustawy i statutu Akademii lub zlecone przez Prezydium Akademii.”;

16) w art. 30:

a) w ust. 1 skreśla się wyrazy: „i Sekretariatu Naukowego”;

b) w ust. 2 wyraz: „Sekretariat” zastępuje się wyrazem: „Sekretarz”;

c) ust. 3 i 4 skreśla się;

17) art. 31 otrzymuje brzmienie:

„Art. 31. 1. Stałymi organami wydziałów w zakresie poszczególnych dyscyplin lub ich grup albo poszczególnych problemów naukowych są komitety naukowe, złożone z członków Akademii, innych wybitnych uczonych oraz wybitnych specjalistów i praktyków.

2. Komitety naukowe obejmujące problematykę nie mieszczącą się w ramach poszczególnych wydziałów mogą być powoływane bezpośrednio przy Prezydium Akademii.

3. Do zadań komitetów należy inicjowanie badań naukowych, opiniowanie planów badań naukowych oraz koordynacja badań w zakresie im powierzonym.

4. Tryb tworzenia komitetów i ich organizację określa bliżej statut Akademii i regulaminy wydane na podstawie statutu.”;

18) art. 32 otrzymuje brzmienie:

„Art. 32. 1. Akademia organizuje i prowadzi placówki naukowe.

2. O utworzeniu placówki decyduje Prezydium Akademii na wniosek Sekretarza Naukowego Akademii. Utworzenie instytutu naukowego wymaga zgody Rady Ministrów.

3. Placówką naukową kieruje kierownik (dyrektor). W placówce jako organ pomocniczy i doradczy kierownika działa kolegium, którego skład, zakres i tryb działania określa statut placówki.

4. W każdej placówce naukowej powoływana jest rada naukowa, która współdziała w kierowaniu pla-

cówką i sprawuje w niej funkcje nadzoru naukowego.

5. W sprawach mających znaczenie polityczne kierownik placówki współdziała z organizacją partyjną, a w sprawach pracowniczych — również z organizacją związkową.

6. Szczegółowy zakres działania i organizację placówki ustala jej statut organizacyjny, nadany przez Sekretarza Naukowego Akademii.”;

19) art. 33 otrzymuje brzmienie:

„Art. 33. Na wniosek Sekretarza Naukowego Akademii Prezydium Akademii może tworzyć biblioteki naukowe, archiwa, ośrodki dokumentacji naukowej i inne jednostki pomocnicze o charakterze naukowym. Art. 32 ust. 4 i 6 stosuje się w tych przypadkach odpowiednio.”;

20) art. 34 otrzymuje brzmienie:

„Art. 34. 1. Na podstawie porozumienia między Prezydium Akademii i właściwymi ministrami mogą być tworzone wspólne placówki naukowe i jednostki pomocnicze o charakterze naukowym. Ich zakres działania, organizację i zasady finansowania określają statuty, nadane wspólnie przez Sekretarza Naukowego Akademii i właściwych ministrów. Art. 32 stosuje się odpowiednio.

2. Na podstawie porozumienia między Sekretarzem Naukowym Akademii i właściwymi ministrami placówki naukowe i jednostki pomocnicze Akademii mogą być udostępniane szkołom wyższym i instytutom naukowo-badawczym dla celów dydaktycznych i badawczych.”;

21) dotychczasową treść art. 36 oznacza się jako art. 30a i:

a) dodaje się nowy ust. 2 w brzmieniu:

„2. Członkami oddziału są członkowie Akademii czynni na terenie jego działalności.”;

b) dotychczasowe ust. 2 i 3 otrzymują kolejną numerację 3 i 4;

22) w art. 37 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) pracowników naukowo-badawczych:

a) samodzielnych,

b) asystentów, starszych asystentów i adiunktów;”

23) w art. 38:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Powołanie na stanowiska samodzielnych pracowników naukowo-badawczych i adiunktów oraz bibliotekarzy dyplomowanych i dyplomowanych pracowników dokumentacji naukowej następuje na podstawie mianowania lub na podstawie umowy o pracę.”;

b) ust. 2 skreśla się,

c) ust. 3 i 4 otrzymują kolejną numerację 2 i 3,

d) dodaje się nowy ust. 4 w brzmieniu:

„4. Kryteria powoływania pracowników wymienionych w ust. 1 i na podstawie mianowania lub na podstawie umowy o pracę ustala Sekretarz Naukowy Akademii.”;

24) art. 39 skreśla się;

25) art. 40 otrzymuje brzmienie:

„Art. 40. 1. Na stanowisko samodzielnego pracownika naukowo-badawczego można powołać osobę która posiada co najmniej stopień naukowy doktora w zakresie danej lub pokrewnej dziedziny nauki oraz odpowiednie osiągnięcia naukowe lub zawodowe i która wykazała się przygotowaniem do prowadzenia samodzielnej pracy naukowej.

2. W wyjątkowych przypadkach uzasadnionych potrzebami Akademii można na stanowisko samodzielniego pracownika naukowo-badawczego powołać osobę, która, nie mając stopnia naukowego doktora i stażu pracy na stanowisku pracownika naukowo-badawczego lub naukowo-dydaktycznego, posiada jednak osiągnięcia w pracy naukowej lub pracy zawodowej niezbędne do pełnienia funkcji samodzielnego pracownika naukowo-badawczego.

3. Kwalifikacje, wymagane zgodnie z ust. 1 i 2, stwierdza Główna Komisja Kwalifikacyjna.

4. Osoby posiadające tytuł naukowy lub stopień naukowy doktora habilitowanego oraz osoby, które w szkole wyższej zajmowały stanowisko docenta etatowego lub docenta albo w instytucie naukowo-badawczym stanowisko samodzielniego pracownika naukowo-badawczego, uważa się za kwalifikowane do zajmowania stanowisk samodzielniego pracowników naukowo-badawczych w Akademii bez osobnego stwierdzenia kwalifikacji przez Główną Komisję Kwalifikacyjną.”;

26) art. 41 otrzymuje brzmienie:

„Art. 41. 1. Na stanowisko adiunkta, starszego asystenta lub asystenta można powołać osobę, która wykazała się uzdolnieniami i zamiłowaniem do pracy naukowej.

Warunkiem powołania na stanowisko asystenta lub starszego asystenta jest posiadanie dyplomu magistra, magistra inżyniera, lekarza lub dyplomu równorzędnego, a na stanowisku adiunkta — posiadanie stopnia naukowego doktora.

3. Sekretarz Naukowy Akademii może określić przypadki, w których dla powołania na stanowisko adiunkta nie jest wymagane posiadanie stopnia naukowego doktora.”;

27) art. 42 skreśla się;

28) art. 43 otrzymuje brzmienie:

„Art. 43. Łączny okres zatrudnienia osoby na stanowiskach asystenta i starszego asystenta nie może przekraczać ośmiu lat.”;

29) art. 44 otrzymuje brzmienie:

„Art. 44. 1. Na stanowiska samodzielniego pracowników naukowo-badawczych powołuje Sekretarz Naukowy Akademii po wysłuchaniu opinii kierownika placówki i rady naukowej placówki.

2. Na stanowiska asystentów, starszych asystentów i adiunktów powołuje po wysłuchaniu opinii rady naukowej:

1) w instytutach — kierownik instytutu, z tym że powołanie na stanowisko adiunkta na podstawie mianowania wymaga zgody Sekretarza Naukowego Akademii,

2) w pozostałych placówkach — Sekretarz Naukowy Akademii, który może swoje uprawnienia w tym zakresie przekazać kierownikom placówek.

3. Sekretarz Naukowy Akademii ustala zasady zawierania umów o pracę z asystentami, starszymi asystentami i adiunktami.”;

30) w art. 45:

a) w ust. 1 po wyrazach „naukowo-badawczego” dodaje się wyrazy: „powołanego na podstawie mianowania”;

b) w ust. 2 wyraz: „Sekretariat” zastępuje się wyrazem: „Sekretarz”;

31) w art. 46 ust. 4 wyraz: „Sekretariat” zastępuje się wyrazem: „Sekretarz”;

32) art. 47 otrzymuje brzmienie:

„Art. 47. 1. Na podstawie porozumienia z właściwymi organami pracownik naukowo-badawczy powołany na podstawie mianowania może być zobowiązany w zakresie swojej specjalności naukowej i w ramach ogólnego wymiaru zajęć obowiązkowych do pracy w innej placówce naukowej Akademii lub w instytucie naukowym albo w szkole wyższej.

2. Decyzję o nałożeniu obowiązków określonych w ust. 1 wydaje Sekretarz Naukowy Akademii, który może uprawnienia w tym zakresie przekazać kierownikom placówek.”;

33) w art. 48 wyrazy: „sekretarz właściwego wydziału” zastępuje się wyrazami: „kierownik placówki”;

34) art. 50 otrzymuje brzmienie:

„Art. 50. Samodzielni pracownicy naukowo-badawczy i adiunkci mają prawo do urlopu wypoczynkowego w wymiarze 6 tygodni w ciągu roku.”;

35) w art. 57:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Pracownik naukowo-badawczy powołany na podstawie mianowania może być przeniesiony na inne stanowisko, umożliwiające właściwe wykorzystanie jego kwalifikacji i nie niższe od stanowiska poprzednio zajmowanego.”;

b) treść art. 57 oznacza się jako art. 47a;

36) w art. 58:

a) w ust. 1 po wyrazach: „naukowo-badawczym” dodaje się wyrazy: „powołanym na podstawie mianowania” i dodaje się nowy pkt 4 w brzmieniu:

„4) w razie stwierdzenia nieprzydatności do pracy naukowej.”;

b) po ust. 1 dodaje się nowy ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Pracownika naukowo-badawczego powołanego na podstawie mianowania można zwolnić z zajmowanego stanowiska w przypadku zniesienia lub przekształcenia jednostki organizacyjnej Akademii, w której pracownik jest zatrudniony, albo też przeprowadzenia w tej jednostce innych istotnych zmian organizacyjnych. W tym przypadku pracownikowi należy zaproponować pracę zgodną z jego kwalifikacjami.”;

c) po ust. 2 dodaje się nowy ust. 2a w brzmieniu:

„2a. Wniosek w sprawie zwolnienia pracownika naukowo-badawczego z zajmowanego stanowiska z przyczyn określonych w ust. 1 pkt 4 i ust. 1a kierownik placówki kieruje do Sekretarza Naukowego Akademii, który zasięga opinii powołanej w tym celu komisji. Tryb i zasady działania oraz skład komisji ustala Prezydium Akademii w porozumieniu z Zarządem Głównym Związku Nauczycielstwa Polskiego.”;

d) w ust. 3 wyraz: „Sekretariat” zastępuje się wyrazem: „Sekretarz”, wyraz: „przedłużyć” zastępuje się wyrazem: „przedłużyć” oraz skreśla się wyrazy: „na dalsze okresy 3-letnie” i „na dalszy okres trzy-letni.”;

37) art. 59 skreśla się;

38) art. 60 otrzymuje brzmienie:

„Art. 60. W przypadkach określonych w art. 58 ust. 1 pkt 3, ust. 1a i ust. 4 rozwiązanie stosunku służbowego następuje za trzymiesięcznym wypowiedzeniem, a w przypadkach określonych w art. 58 ust. 1 pkt 2 i 4 — po upływie trzech miesięcy od daty

wydańia prawomocnego orzeczenia lub decyzji, o których mowa w art. 58 ust. 2 i 2a.”;

39) w art. 61 po wyrazach: „naukowo-badawczym” dodaje się wyrazy: „powołanym na podstawie mianowania” oraz skreśla się pkt 4;

40) po art. 61 dodaje się nowy art. 61a w brzmieniu:

„Art. 61a. Rozwiązanie umowy o pracę zawartej z pracownikiem naukowo-badawczym następuje za sześciomiesięcznym wypowiedzeniem. Przepisy art. 61 pkt 2 i 3 stosuje się odpowiednio.”;

41) art. 62 skreśla się;

42) w art. 65:

a) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. W wyjątkowych przypadkach uzasadnionych potrzebami placówki naukowej na stanowisko bibliotekarza dyplomowanego można powołać również osobę, która posiada dyplom ukończenia studiów zawodowych w szkole wyższej lub studiów równorzędnych, a ponadto odpowiada pozostałym wymaganiom, określonym w ust. 2.”,

b) dotychczasowy ust. 3 oznacza się jako ust. 4;

43) w art. 66:

a) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. W wyjątkowych przypadkach uzasadnionych potrzebami placówki naukowej na stanowisko dyplomowanego pracownika dokumentacji naukowej można powołać osobę, która posiada dyplom ukończenia studiów zawodowych w szkole wyższej lub studiów równorzędnych, a ponadto odpowiada pozostałym wymaganiom, określonym w ust. 2.”,

b) dotychczasowy ust. 3 oznacza się jako ust. 4; 44) w art. 67 skreśla się wyrazy: „50 i”, a liczby: „57—60” zastępuje się liczbami: „57, 58, 60”;

45) w art. 70 wyrazy: „sekretarzom wydziałów albo kierownikom placówek naukowych” zastępuje się wyrazami: „kierownikom jednostek organizacyjnych Akademii”;

46) po art. 70 dodaje się art. 70a w brzmieniu:

„Art. 70a. Do pracowników naukowo-badawczych Akademii mianowanych i kontraktowych stosuje się odpowiednio przepisy art. 114 ustawy z dnia 23 stycznia 1968 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 3, poz. 6).”

Art. 2. Kompetencje Sekretariatu Naukowego Akademii, określone w art. 2 ust. 2 pkt 2 i w art. 18 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 31 marca 1965 r. o stopniach naukowych i tytułach naukowych (Dz. U. z 1969 r. Nr 4, poz. 32), przysługują Sekretarzowi Naukowemu Akademii.

Art. 3. Prezes Rady Ministrów ogłosi w drodze obwieszczenia jednolity tekst ustawy z dnia 17 lutego 1960 r. o Polskiej Akademii Nauk z uwzględnieniem zmian wynikających z przepisów ogłoszonych przed dniem wydania jednolitego tekstu i z zastosowaniem ciągłej numeracji działów, rozdziałów, artykułów, ustępów i punktów.

Art. 4. Ustawa wchodzi w życie po upływie miesiąca od dnia ogłoszenia.

Przewodniczący Rady Państwa: *M. Spychalski*
Sekretarz Rady Państwa: *L. Stasiak*

47

ROZPORZĄDZENIE PRZEWODNICZĄCEGO KOMITETU PRACY I PŁAC

z dnia 21 stycznia 1970 r.

w sprawie obliczania wynagrodzenia za czas urlopu wypoczynkowego pracownikom biur projektów w roku 1970.

(Dziennik Ustaw z dnia 17 lutego 1970 r. Nr 3, poz. 21)

Na podstawie art. 22 ust. 2 ustawy z dnia 29 kwietnia 1969 r. o pracowniczych urlopach wypoczynkowych (Dz. U. Nr 12, poz. 85) w porozumieniu z Centralną Radą Związków Zawodowych zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Pracownikom biur projektów i pracownikom projektów objętym przepisami uchwały nr 16 Rady Ministrów z dnia 9 stycznia 1969 r. w sprawie zasad wynagradzania pracowników państwowych biur projektów (Monitor Polski Nr 3, poz. 23), zatrudnionym bezpośrednio przy projektowaniu, wynagrodzenie za czas urlopu wypoczynkowego wykorzystywanego w roku 1970 ustala się w części obejmującej wynagrodzenie zasadnicze i premię w wysokości wypłaconego przeciętnego wynagrodzenia za okres 12 miesięcy kalendarzowych poprzedzających miesiąc rozpoczęcia urlopu.

2. Przy ustalaniu i wypłacaniu wynagrodzenia za

czas urlopu wypoczynkowego, o którym mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio przepisy rozporządzenia Przewodniczącego Komitetu Pracy i Płac z dnia 21 czerwca 1969 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania i wypłacania wynagrodzenia za czas urlopu wypoczynkowego (Dz. U. Nr 22, poz. 158), z tą zmianą, że ilekroć w rozporządzeniu tym jest mowa o 3 miesiącach dla ustalenia wynagrodzenia zasadniczego i premii, przyjmuje się okres 12 miesięcy.

§ 2. W wypadkach objętych zarządzeniem Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 1 kwietnia 1960 r. w sprawie zasad obliczania wynagrodzenia za urlop dla pracowników zatrudnionych w biurach (pracowniach) projektów (Monitor Polski Nr 33, poz. 165).

§ 3. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Przewodniczący Komitetu Pracy i Płac: *M. Krukowski*

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ŻEGLUGI

z dnia 2 lutego 1970 r.

w sprawie obsady łodzi i tratw ratunkowych morskich statków pasażerskich oraz wydawania świadectwa ratownika.

(Dziennik Ustaw z dnia 12 marca 1970 r. Nr 4, poz. 34)

Na podstawie art. 46 § 1 Kodeksu morskiego (Dz. U. z 1961 r. Nr 58, poz. 318) zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Przepisy rozporządzenia stosuje się do polskich morskich statków pasażerskich odbywających podróże międzynarodowe.

2 Przepisy rozporządzenia dotyczące egzaminowania i wydawania świadectw ratownika stosuje się również do członków załóg polskich statków morskich innych niż określone w ust. 1.

§ 2. 1. W składzie załogi każdego morskiego statku pasażerskiego powinna znajdować się określona liczba osób posiadających odpowiednie kwalifikacje do obsługi oraz do kierowania łodziami i tratwami ratunkowymi.

2. Dowodem posiadania kwalifikacji wymienionych w ust. 1 jest dyplom oficera służby pokładowej lub świadectwo ratownika, przewidziane w rozporządzeniu.

§ 3. 1. Minimalną liczbę osób, posiadających kwalifikacje przewidziane w § 2, dla każdej znajdującej się na statku łodzi ratunkowej (kwalifikowana obsada) określa poniższa tabela:

Nośność łodzi wystarczająca dla:	Minimalna liczba kwalifikowanej obsady:
poniżej 41 osób	2
od 41 do 61 osób	3
od 62 do 85 osób	4
ponad 85 osób	5

2. Spośród osób określonych w ust. 1 powinien być wyznaczony dla każdej łodzi ratunkowej kierownik łodzi i jego zastępca.

§ 4. 1. Dla każdej motorowej łodzi ratunkowej powinien być wyznaczony co najmniej jeden członek załogi obeznany z obsługą silnika łodzi.

2. Dla każdej łodzi ratunkowej wyposażonej w stację radiostacji łodziową i reflektor powinien być wyznaczony członek załogi obeznany z obsługą tego wyposażenia.

3. Jeżeli statek jest wyposażony w przenośną radiostację łodziową, powinien być wyznaczony członek załogi odpowiedzialny za umieszczenie tej radiostacji w określonej łodzi ratunkowej, jak również członek załogi posiadający odpowiednie umiejętności do jej obsługi.

4. Kierownik łodzi ratunkowej powinien posiadać imienny wykaz członków załogi stanowiących obsadę łodzi i powinien zapewnić, aby członkowie załogi wchodzący w skład tej obsady byli zaznajomieni ze swymi obowiązkami.

§ 5. Kierownika i innych członków załogi stanowiących obsadę łodzi ratunkowej wyznacza kapitan statku.

§ 6. Dla każdej tratwy ratunkowej kapitan statku wyznacza co najmniej jednego członka załogi posia-

dającego kwalifikacje przewidziane w § 2; w razie wyznaczenia do obsługi tratwy ratunkowej więcej niż 1 członka załogi — kapitan statku wyznacza kierownika tratwy.

§ 7. 1. Świadectwo ratownika może być wydane osobie, która:

1) odpowiada warunkom zdrowotnym wymagającym od osób zatrudnionych w służbie pokładowej na polskich statkach morskich, stwierdzonym ważnym świadectwem lekarskim, wydanym w przepisany trybie,

2) posiada praktykę pływania w ilości co najmniej 12 miesięcy, nabytą poza granicami żeglugi krajowej,

3) złożyła egzamin teoretyczny i praktyczny według programu określonego w § 8.

2. Świadectwo ratownika na statkach uprawiających żeglugę krajową może być wydane osobie, która odpowiada warunkom określonym w ust. 1 i 3 oraz posiada co najmniej 24 miesiące praktyki pływania, nabytej w żegludze krajowej.

3. Przez żeglugę krajową rozumie się żeglugę określoną w przepisach dotyczących kwalifikacji zawodowych członków załóg polskich statków morskich w tej żegludze.

4. Wzór świadectwa ratownika zawiera załącznik do rozporządzenia.

§ 8. 1. Egzamin na ratownika powinien obejmować sprawdzenie wiadomości i umiejętności kandydata w zakresie: zasad budowy i działania środków ratunkowych, wodowania i podnoszenia ich na statek, wiosłowania, sterowania i żaglowania, umiejętności należytego użycia wyposażenia i osprzętu środków ratunkowych, nadawania i odbierania sygnałów oraz przyjmowania i wydawania rozkazów stosowanych przy czynnościach związanych z używaniem środków ratunkowych, jak również w zakresie zachowania się rozbitków znajdujących się na morzu oraz udzielania im pierwszej pomocy.

2. Szczegółowy program egzaminu ustala Minister Żeglugi.

§ 9. 1. Egzamin przeprowadzają komisje egzaminacyjne powoływane przy urzędach morskich przez dyrektora urzędu morskiego.

2. Z egzaminu powinien być sporządzony protokół.

§ 10. 1. Świadectwa ratownika wydaje urząd morski na podstawie protokołu przewidzianego w § 9 ust. 2.

2. Urzędy morskie prowadzą ewidencję wydawanych świadectw ratownika.

§ 11. Kandydaci ubiegający się o uzyskanie stopni marynarskich lub rybackich, dla których przepisy dotyczące kwalifikacji zawodowych wymagają posiadania świadectwa ratownika, podlegają egzaminowi i otrzymują świadectwa ratownika na zasadach i w trybie ustalonych w rozporządzeniu.

§ 12. Świadectwa ratownika członków załogi statku pasażerskiego powinny znajdować się u kapitana statku i na każde żądanie organu inspekcyjnego powinny być okazywane do kontroli wraz z imiennym wykazem oficerów pokładowych i członków załogi posiadających takie świadectwo, przydzielonych w wymaganej liczbie dla poszczególnych łodzi i tratw ratunkowych, jak również osób przydzielonych do obsługi silników, reflektorów oraz stałych i przenośnych radiostacji łodzi i tratw ratunkowych.

§ 13. Świadectwa ratownika wydane na podstawie

dotychczas obowiązujących przepisów zachowują swą ważność.

§ 14. Traci moc rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 4 lipca 1933 r. o zapewnieniu statkom morskim służącym do przewozu pasażerów, obsługi łodzi, tratw ratunkowych oraz o świadectwach wiosłarskich (Dz. U. z 1933 r. Nr 57, poz. 432, z 1934 r. Nr 13, poz. 109 i z 1935 r. Nr 15, poz. 85).

§ 15. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie miesiąca od dnia ogłoszenia.

Minister Żeglugi: J. Szopa

Załącznik do rozporządzenia Ministra Żeglugi z dnia 2 lutego 1970 r. (poz. 34).

..... Urząd Morski

ŚWIADECTWO RATOWNIKA

Na podstawie § 7 rozporządzenia Ministra Żeglugi z dnia 2 lutego 1970 r. w sprawie obsady łodzi i tratw ratunkowych morskich statków pasażerskich oraz wydawania świadectwa ratownika (Dz. U. Nr 4, poz. 34) stwierdza się, że:

Ob.
(imię i nazwisko)

urodzony dnia w złożył przepisany egzamin dla uzyskania świadectwa ratownika.

Świadectwo niniejsze upoważnia do obsługi i kierowania łodziami i tratwami ratunkowymi:

- 1) polskich statków morskich*),
- 2) polskich statków morskich w żegludze krajowej*).

Nr

Dyrektor

*) Niepotrzebne skreślić.

49

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA GOSPODARKI KOMUNALNEJ

z dnia 17 lutego 1970 r.

w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy w komunalnych oczyszczalniach ścieków.

(Dziennik Ustaw z dnia 27 marca 1970 r. Nr 6, poz. 51)

Na podstawie art. 7 ust. 2 ustawy z dnia 30 marca 1965 r. o bezpieczeństwie i higienie pracy (Dz. U. Nr 13, poz. 91) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1.

Przepisy ogólne.

§ 1. Rozporządzenie dotyczy bezpieczeństwa i higieny pracy w komunalnych oczyszczalniach ścieków, zlewniach ścieków oraz przepompowniach ścieków, zwanych w dalszym ciągu rozporządzenia „oczyszczalniami ścieków”.

§ 2. Zakład pracy jest obowiązany poza przeszkoleniem pracowników w zakresie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy przeszkolić odpowiednią liczbę pracowników w zakresie ratownictwa i udzielania pierwszej pomocy w razie wypadku.

§ 3. 1. Zakład pracy jest zobowiązany do zorganizowania systematycznego prania i odkażania odzieży roboczej i ochronnej, jak również rękawiczek wydawa-

nych indywidualnie wszystkim pracownikom oczyszczalni, oraz dostarczania pracownikom środków higieny osobistej.

2. Zabrania się przystępowania do pracy bez odzieży ochronnej lub sprzętu ochrony osobistej koniecznych do pracy, przy której istnieje możliwość zetknięcia się ze ściekami, osadami lub gazami (np. przy czyszczeniu krat, piaskowników, obiektów zamkniętych).

§ 4. 1. Obiekty i urządzenia oczyszczalni ścieków powinny mieć ustalone nazwy, uwidocznione na przy-mocowanych tabliczkach, zgodnie z określeniami podanymi w schematach budowlano-technologicznych.

2. Schematy, o których mowa w ust. 1, powinny być umieszczone w widocznych miejscach z zaznaczeniem kierunków przepływu ścieków i osadów oraz głębokości obiektów.

§ 5. 1. W każdej oczyszczalni ścieków powinna znajdować się apteczka podręczna ze środkami opatrunkowymi i lekami do udzielania pierwszej po-

mocy, obsługiwana przez pracownika przeszkolonego w udzielaniu pierwszej pomocy.

2. Pracownicy z uszkodzoną skórą rąk (skaleczenia, zadrapania itp.) nie powinni być dopuszczani do pracy, przy której istnieje możliwość bezpośredniego stykania się ze ściekami lub osadami.

3. Przed każdorazowym spożywaniem posiłków pracownicy są zobowiązani do umycia rąk.

Rozdział 2.

Teren, pomieszczenia, urządzenia techniczne i technologiczne.

§ 6. 1. Teren oczyszczalni ścieków powinien być:

1) ogrodzony w sposób uniemożliwiający wejście na teren osób postronnych,

2) dostatecznie oświetlony, w szczególności przy urządzeniach wymagających obsługi, jak np. przy kratkach.

2. W okresie zimowym wszystkie przejścia i dojścia do obiektów i urządzeń, np. osadników, zasuw, powinny być stale oczyszczane ze śniegu i lodu i zabezpieczone przed poślizgiem.

3. Cały teren powinien być utrzymywany w czystości ze szczególnym uwzględnieniem utrzymania porządku w otoczeniu krat, piaskownika i otoczenia budynków.

§ 7. 1. Hale i pomieszczenia oraz znajdujące się w nich instalacje i urządzenia należy utrzymywać w czystości i w porządku.

2. Powierzchnia podłóg, stopni schodów i pomostów roboczych w pomieszczeniach, w których znajdują się urządzenia do oczyszczania ścieków, nie powinny być śliskie i powinny być wykonane z nie nasiąkliwego materiału, dającego się łatwo zmywać.

3. W pomieszczeniach urządzeń technologicznych powinny być rozmieszczone krany czerpalne wody ze złączką do węża z przeznaczeniem do zmywania podłóg.

§ 8. 1. Rodzaj, ilość i sposób rozmieszczenia punktów świetlnych w poszczególnych pomieszczeniach oczyszczalni powinny zapewnić dostateczne oświetlenie stanowisk pracy zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie normami.

2. W przepompowniach, pomieszczeniach krat i piaskowników, w pomieszczeniach komór fermentacyjnych oraz innych pomieszczeniach wilgotnych lub w pomieszczeniach, w których może znajdować się gaz fermentacyjny, instalacje elektryczne powinny być wykonane zgodnie z obowiązującymi przepisami o budowie urządzeń elektrycznych w pomieszczeniach wilgotnych i zagrożonych wybuchem.

§ 9. 1. Wentylacja hal, przepompowni, pomieszczeń obiektów technologicznych powinna zapewnić dostateczny odpływ zanieczyszczonego i dopływ świeżego powietrza.

2. Dla urządzeń wentylacji mechanicznej powinny być opracowane szczegółowe instrukcje eksploatacji, konserwacji i obsługi.

3. Urządzenia wentylacyjne powinny być utrzymywane stale w stanie pełnej sprawności technicznej.

§ 10. W halach i pomieszczeniach, w których znajdują się maszyny i urządzenia oczyszczalni ścieków, powinny być umieszczone w miejscach dostępnych i widocznych:

1) instrukcja obsługi maszyn i urządzeń z uwzględnieniem zasad bezpiecznej pracy,

2) instrukcja o sposobie stosowania sprzętu ochrony dróg oddechowych,

3) instrukcja o udzielaniu pierwszej pomocy w razie wypadku,

4) instrukcja przeciwpożarowa,

5) tablice ostrzegające przed niebezpieczeństwem dla życia lub zdrowia.

§ 11. 1. Na terenie oczyszczalni ścieków powinien być rozmieszczony odpowiednio do charakteru obiektów i starannie przechowywany sprzęt ratunkowy co najmniej w następującym składzie:

1) koła ratunkowe z linką (rzutką),

2) szelki i liny bezpieczeństwa,

3) lampa bezpieczeństwa do pracy w atmosferze gazów palnych i wybuchowych,

4) maska z doprowadzeniem świeżego powietrza z zewnątrz,

5) aparat tlenowy lub aparat powietrzny,

6) drabina typu strażackiego z hakiem o długości sięgającej dna obiektów technologicznych, jak np. osadników, komór itp.

2. Pomieszczenia oczyszczalni ścieków powinny być wyposażone w sprzęt gaśniczy odpowiedni do rodzaju pomieszczeń i zainstalowanych w nich urządzeń.

3. Sprzęt ratunkowy i gaśniczy powinien być utrzymywany stale w stanie zdatnym do użytku i kontrolowany co najmniej raz na kwartał; wyniki kontroli powinny być odnotowywane w przeznaczonym do tego celu rejestrze.

§ 12. 1. Wszystkie zasuwki i zawory powinny mieć oznaczone położenie, w którym otwierają lub zamykają przewód. Położenie tych zasuw i zaworów powinno być oznaczone na schemacie budowlano-technologicznym.

2. Na rurociągach powinny znajdować się barwne lub literowe oznaczenia wskazujące przeznaczenie przewodu oraz kierunek przepływających w nim cieczy lub gazu.

§ 13. 1. Otwarte obiekty technologiczne na terenie oczyszczalni ścieków, jak zbiorniki, osadniki, kanały, powinny być ogrodzone poręczami, ściankami lub siatkami o wysokości co najmniej 1,1 m.

2. Pomosty nad kanałami i obiektami otwartymi, służące za przejścia lub będące stanowiskami pracy, powinny być zaopatrzone w poręcze, krawężniki i oświetlone oraz systematycznie chronione przed korozją.

3. Klamry i drabiny służące do zejścia w obiektach oczyszczalni ścieków od wysokości 2 m od poziomu powinny być zabezpieczone kabłąkami ochronnymi.

§ 14. 1. Wymiary i konstrukcja wejść do obiektów zamkniętych (komór) i pokrywy nad tymi wejściami powinny zapewnić łatwość wejścia do obiektu i wyjścia z niego; pokrywy powinny być stale utrzymywane w dobrym stanie technicznym.

2. Średnica włazów powinna wynosić co najmniej 600 mm.

§ 15. Nad stałymi stanowiskami pracy na otwartej przestrzeni, jak np. przy obsłudze krat, urządzeń sterowniczych zgarniaczy osadów, należy zapewnić daszki ochronne, chroniące przed opadami atmosferycznymi.

§ 16. Obsługa urządzeń technicznych i technologicznych, jak np. krat, piaskowników, osadników, komór fermentacyjnych, powinna być w miarę możliwości technicznych zmechanizowana.

Rozdział 3.

Wykonywanie prac w pomieszczeniach i obiektach oczyszczalni ścieków.

§ 17. 1. Prace w pomieszczeniach i obiektach, w których mogą znajdować się gazy fermentacyjne lub może zagrażać inne niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia, powinny być wykonywane co najmniej przez dwie osoby.

2. Roboty wewnątrz obiektów zamkniętych (zbiorników, komór fermentacyjnych) powinny być wykonywane pod kierunkiem osób odpowiedzialnych za ich prowadzenie i pod bezpośrednim nadzorem osoby znajdującej się na zewnątrz obiektu zamkniętego, która obserwuje pracowników pracujących wewnątrz obiektu.

3. W zależności od lokalnych warunków (np. wielkości, głębokości zbiornika, temperatury) praca w zbiornikach zamkniętych powinna odbywać się z przerwami; pracownicy zatrudnieni wewnątrz obiektu powinni być zastępowani pracownikami pracującymi na zewnątrz obiektu. Okresy pracy i długość przerw ustala kierownik oczyszczalni.

4. Pracownicy pracujący w obiektach zamkniętych podczas pracy powinni mieć na sobie szelkowe pasy bezpieczeństwa z przymocowaną do nich linką bezpieczeństwa.

5. W czasie wykonywania prac w obiektach zamkniętych przy obiektach tych powinny znajdować się co najmniej dwa aparaty oddechowe izolujące w stanie zdatnym do użytku.

§ 18. Przed przystąpieniem do robót w obiektach zamkniętych należy:

- 1) zamknąć dopływ ścieków, osadu i gazu,
- 2) opróżnić, ewentualnie obniżyć do możliwie najniższego-poziomu lustro ścieków lub osadów,
- 3) dokonać przewietrzenia obiektu przez co najmniej 24 godziny, a w razie konieczności przystąpienia do robót przed upływem 24 godzin, przeprowadzić mechaniczne wietrzenie za pomocą przewoźnego agregatu,
- 4) sprawdzić po przewietrzeniu za pomocą lampy Davy'ego lub badania chemicznego, czy w obiekcie nie ma szkodliwych gazów,
- 5) sprawdzić stan techniczny stopni, klamer oraz drabin zejściowych do obiektu.

§ 19. W razie wypadku w obiekcie zamkniętym pracownik czuwający lub współpracujący na zewnątrz obiektu powinien natychmiast przy pomocy innych pracowników wyciągnąć poszkodowanego z obiektu za pomocą linki bezpieczeństwa, przenieść go poza teren zagrożony a następnie udzielić poszko-

dowanemu pierwszej pomocy i wezwać pogotowie lekarskie.

§ 20. 1. Na sieci gazu fermentacyjnego powinien być zainstalowany aparat bezpieczeństwa z zamknięciem wodnym do odprowadzania nadmiaru gazu na zewnątrz pomieszczeń do atmosfery.

2. W pomieszczeniach wydzielonych komór fermentacyjnych i urządzeń gazowych należy codziennie sprawdzać prawidłowość działania urządzeń pomiarowo-kontrolnych, prawidłowość działania zaworów gazowych przy tych urządzeniach oraz poziom ścieków lub wody, zamykających łapacze gazu i zbiorniki gazowe.

3. W pobliżu zbiornika gazowego, jak i komór fermentacyjnych, należy umieścić napisy lub wywieszki o zakazie palenia tytoniu i zbliżania się z ogniem otwartym oraz ostrzeżenia o możliwości spowodowania wybuchu przez użycie ognia otwartego.

4. Przy pracy w pobliżu komór fermentacyjnych w miejscach, w których istnieje możliwość obecności gazu z fermentacji osadów ściekowych, należy używać narzędzi z materiałów nie powodujących iskrzenia. Używanie narzędzi stalowych i żelaznych jest zabronione.

§ 21. Prace w pomieszczeniach lub obiektach, w których występują muszki (tzw. psychody), należy wykonywać w siatce chroniącej twarz.

§ 22. 1. Zebrane z urządzeń nieczystości, tzw. skratki lub osady, powinny być usuwane i kompostowane w wyznaczonych do tego miejscach w sposób zapewniający zachowanie warunków sanitarnych.

2. Wyrzucany z piaskowników piasek powinien być posypywany środkami dezynfekcyjnymi.

Rozdział 4.

Przepisy końcowe.

§ 23. 1. Kierownicy oczyszczalni ścieków opracują w ciągu 3 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia szczegółowe instrukcje dla poszczególnych stanowisk pracy, dostosowane do warunków pracy w danej oczyszczalni.

2. Tekst niniejszego rozporządzenia lub odpowiednie wyciągi z niego powinny być podane do wiadomości pracowników przez wywieszenie w pomieszczeniach oczyszczalni ścieków w miejscach dostępnych i utrzymywane stale w stanie czytelnym.

§ 24. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 1970 r.

Kierownik Ministerstwa Gospodarki Komunalnej:
Z. Drozd

50

ROZPORZĄDZENIE PRZEWODNICZĄCEGO KOMITETU PRACY I PŁAC

z dnia 21 lutego 1970 r.

w sprawie zakładowych ośrodków rehabilitacji przemysłowej.*(Dziennik Ustaw z dnia 14 marca 1970 r. Nr 5, poz. 40)*

Na podstawie § 14 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 5 maja 1967 r. w sprawie planowego zatrudniania inwalidów (Dz. U. Nr 20, poz. 88) zarządza się, co następuje:

§ 1. Zakładowe ośrodki rehabilitacji przemysłowej, zwane dalej „ośrodkami”, mogą być organizowane przez zakłady pracy, w których pracownicy objęci są opieką zdrowotną przemysłowej służby zdrowia, oraz w innych zakładach zatrudniających ponad 500 pracowników.

§ 2. 1. Z wnioskiem o utworzenie ośrodka występuje jednostka nadrzędna nad zakładem, w którym ma być utworzony ośrodek, w uzgodnieniu z właściwym do spraw zdrowia i opieki społecznej organem prezydium wojewódzkiej rady narodowej (rady narodowej miasta wyłączonego z województwa) i wojewódzką komisją związków zawodowych.

2. Decyzję o utworzeniu ośrodka podejmuje właściwy minister w uzgodnieniu z Ministrem Zdrowia i Opieki Społecznej, Przewodniczącym Komitetu Pracy i Płac oraz Centralną Radą Związków Zawodowych.

§ 3. 1. Ośrodek jest komórką organizacyjną zakładu pracy.

2. Lokal niezbędny do zorganizowania i prowadzenia ośrodka, personel techniczno-organizacyjny, wyposażenie oraz zaopatrzenie materiałowe i techniczne niezbędne do prowadzenia przez ośrodek działalności produkcyjnej, a także wyposażenie w sprzęt medyczny niezbędny do prowadzenia rehabilitacji pracowniczey zapewnia zakład pracy.

3. Fachowy personel służby zdrowia zapewnia właściwy do spraw zdrowia i opieki społecznej organ prezydium powiatowej (miejskiej w mieście stanowiącym powiat, dzielnicowej w mieście wyłączonym z województwa) rady narodowej.

4. Kierownikiem ośrodka powinien być pracownik inżynierjno-techniczny wyznaczony przez zakład pracy, a jego zastępcą — lekarz specjalista rehabilitacji lub lekarz specjalista medycyny przemysłowej przeszkolony w zakresie rehabilitacji.

5. Opiekę nad ośrodkiem sprawuje stała wewnętrzzakładowa komisja do spraw zatrudnienia i rehabilitacji inwalidów, powołana na podstawie § 13 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 5 maja 1967 r. w sprawie planowego zatrudniania inwalidów (Dz. U. Nr 20, poz. 88).

§ 4. Podstawowym zadaniem ośrodka jest prowadzenie działalności usługowo-rehabilitacyjnej łączącej elementy rehabilitacji leczniczej i zawodowej:

1) pracowników, którzy po wypadku lub dłuższej chorobie wymagają adaptacji i usprawnienia w pracy pod nadzorem fachowego personelu lekarsko-technicznego,

2) pracowników zatrudnionych przy pracach szczególnie szkodliwych dla zdrowia, u których badania lekarskie wykazały konieczność okresowego przesunięcia do pracy w warunkach rehabilitacji przemysłowej.

§ 5. Szczegółową organizację i zadania ośrodka określa regulamin opracowany przez zakład pracy, zatwierdzony przez jednostkę nadrzędną nad tym zakładem w uzgodnieniu z właściwym do spraw zdrowia i opieki społecznej organem prezydium wojewódzkiej rady narodowej (rady narodowej miasta wyłączonego z województwa).

§ 6. Rehabilitacji w ośrodku mogą być poddani pracownicy:

1) uznani za czasowo niezdolnych do pracy z powodu choroby, jeżeli ze względu na rodzaj schorzenia lub urazu wymagają usprawnienia i adaptacji do pracy,

2) zatrudnieni przy pracach szkodliwych dla zdrowia, jeżeli ze względu na objawy powstawania choroby zawodowej o szczególnym zagrożeniu wymagają czasowej zmiany warunków pracy,

3) zatrudnieni na stanowiskach pracy lub w warunkach pracy zagrażających ich stanowi zdrowia, co do których właściwy społeczny zakład służby zdrowia stwierdzi potrzebę zapobiegawczego przesunięcia na inne stanowisko pracy na określony czas,

4) zaliczeni przez komisję lekarską do spraw inwalidztwa i zatrudnienia do jednej z grup inwalidów, jeżeli ze wskazań lub przeciwwskazań tej komisji wynika, że usprawnienie w ośrodku jest niezbędne w celu całkowitego lub częściowego przywrócenia zdolności do pracy lub zapobieżenia pogorszeniu stanu zdrowia.

§ 7. 1. Z wnioskami o rehabilitację w ośrodku występują:

1) lekarz przychodni przyzakładowej lub międzyzakładowej sprawującej opiekę zdrowotną nad zakładem pracy — jeżeli chodzi o pracowników, o których mowa w § 6 pkt 1,

2) stała wewnętrzzakładowa komisja do spraw zatrudnienia i rehabilitacji inwalidów (§ 3 ust. 5) — jeżeli chodzi o pracowników, o których mowa w § 6 pkt 2—4.

2. Przed wystąpieniem z wnioskiem o rehabilitację w ośrodku należy uzyskać zgodę pracownika.

3. Przed wystąpieniem z wnioskiem o rehabilitację w ośrodku pracowników, o których mowa w § 6 pkt 2 i 3, komisja powinna zbadać możliwość zatrudnienia pracownika w innych działach zakładu pracy na stanowiskach odpowiednich do stanu zdrowia i kwalifikacji zawodowych.

§ 8. 1. O przyjęciu pracownika do ośrodka decyduje kierownik ośrodka wspólnie ze swym zastępcą do spraw rehabilitacji. Zakres i rodzaj środków rehabilitacji oraz przewidywany okres rehabilitacji w ośrodku ustala zastępca do spraw rehabilitacji.

2. Okres rehabilitacji w ośrodku nie powinien przekraczać 3 miesięcy. W szczególnie uzasadnionych wypadkach okres ten może ulec przedłużeniu; jednak cały okres rehabilitacji w ośrodku nie może być dłuższy niż okres, za który przysługuje zasiłek chorobowy.

§ 9. 1. Pracownik rehabilitowany w ośrodku obo-

wiązany jest przestrzegać zasad regulaminu (§ 5) oraz postępować zgodnie z zaleceniami i wskazówkami personelu ośrodka.

2. Pracownik nie wypełniający obowiązków określonych w ust. 1 może być usunięty z ośrodka. O usunięciu pracownika z ośrodka decyduje kierownik ośrodka wspólnie ze swym zastępcą do spraw rehabilitacji.

§ 10. 1. Pracownikom rehabilitowanym w ośrodku przysługuje wynagrodzenie za wykonaną pracę według zasad stosowanych w zakładzie z uwzględnieniem ust. 2.

2. Przy wypłacaniu wynagrodzenia pracownikom rehabilitowanym w ośrodku w wyniku czasowego przeniesienia do innej pracy wskutek utrzymywania się choroby zawodowej o szczególnym zagrożeniu stosuje się zasady określone w art. 22 ustawy z dnia 30 marca 1965 r. o bezpieczeństwie i higienie pracy (Dz. U. Nr 13, poz. 91).

3. Pracownik rehabilitowany w ośrodku w okresie czasowej niezdolności do pracy zachowuje prawo do przysługującego mu zasiłku chorobowego, z tym że zasiłek ten redukuje się tak, aby łącznie z wynagrodzeniem za pracę w ośrodku (ust. 1) nie przekraczał podstawy wymiaru tego zasiłku.

§ 11. O zaprzestaniu rehabilitacji pracownika w ośrodku decyduje kierownik ośrodka wspólnie ze swym zastępcą do spraw rehabilitacji.

§ 12. 1. Pracownika, który odbył rehabilitację w ośrodku, kieruje się do pracy na stanowisku odpo-

wiednim do jego stanu zdrowia oraz przygotowania zawodowego.

2. Stanowiska, o których mowa w ust. 1, ustala komisja określona w § 3 ust. 5; ustalenia tej komisji są wiążące dla kierownika zakładu pracy.

§ 13. Pracownik, który po okresie rehabilitacji w ośrodku powrócił do pracy wykonywanej przed skierowaniem do ośrodka lub podjął inną pracę, pozostaje przez okres co najmniej trzech miesięcy pod obserwacją ośrodka.

§ 14. Zastosowanie przepisów rozporządzenia do ośrodków działających w dniu wejścia w życie rozporządzenia następuje w trybie określonym w § 2.

§ 15. 1. W miarę potrzeby mogą być tworzone międzyzakładowe ośrodki rehabilitacji przemysłowej, organizowane przez zakłady pracy o zbliżonym rodzaju produkcji; zakłady te zapewniają środki niezbędne do funkcjonowania ośrodka i uczestniczą w pokrywaniu kosztów jego działalności na zasadach ustalonych umową.

2. Przy tworzeniu i organizowaniu ośrodków, o których mowa w ust. 1, oraz przy rehabilitowaniu w nich pracowników stosuje się przepisy rozporządzenia, z uwzględnieniem odrębności organizacyjnej tych ośrodków.

§ 16. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie dwóch miesięcy od dnia ogłoszenia.

Przewodniczący Komitetu Pracy i Płac: *M. Krukowski*

51

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA GOSPODARKI KOMUNALNEJ

z dnia 25 lutego 1970 r.

w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy stosowaniu środków chemicznych do uzdatniania wody i oczyszczania ścieków w przedsiębiorstwach i zakładach gospodarki komunalnej.

(Dziennik Ustaw z dnia 27 marca 1970 r. Nr 6, poz. 52)

Na podstawie art. 7 ust. 2 ustawy z dnia 30 marca 1965 r. o bezpieczeństwie i higienie pracy (Dz. U. Nr 13, poz. 91) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1.

Przepisy ogólne.

§ 1. 1. Rozporządzenie normuje sprawę bezpieczeństwa i higieny pracy pracowników w komunalnych przedsiębiorstwach i zakładach, wykonujących prace związane ze stosowaniem chloru, wapna chlorowanego, podchlorynu sodowego i siarczanu glinowego, zwanych dalej środkami chemicznymi, do uzdatniania wody i oczyszczania ścieków.

2. Wszelkie prace związane ze stosowaniem środków chemicznych (ust. 1) zalicza się do kategorii robót wykonywanych w warunkach szkodliwych dla zdrowia.

§ 2. 1. Środki chemiczne należy magazynować w odrębnych pomieszczeniach parterowych, nie podpiwniczonych, suchych i posiadających wentylację zapobiegającą powstawaniu szkodliwych stężeń. Szyby w oknach tych pomieszczeń należy pomalować na kolor niebieski lub biały albo w inny sposób zabezpieczyć pomieszczenie przed bezpośrednim nasłonecznieniem.

2. Zabronione jest palenie tytoniu oraz wykonywanie czynności z otwartym ogniem w pomieszczeniach, w których są magazynowane środki chemiczne.

3. Instalacje elektryczne w pomieszczeniach, w których może się wydzielać chlor, powinny być zabezpieczone przed korozyjnym działaniem chloru.

§ 3. 1. Pracownicy przed dopuszczeniem do pracy powinni być przeszkoleni w zakresie ogólnych zasad i przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, jak też szczególnych zasad i przepisów w zakresie ochrony zdrowia i bezpieczeństwa przy pracy ze środkami chemicznymi.

2. Do przeprowadzania instruktażu w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz w zakresie fachowego i bezpiecznego wykonywania prac na określonym stanowisku obowiązany jest kierownik przedsiębiorstwa (zakładu) lub mistrz.

3. Pracownicy powinni:

1) odbyć praktyczne przeszkolenie w zakresie umiejętności posługiwania się sprzętem ochrony osobistej i przeciwpożarowej,

2) być przeszkoleni w zakresie udzielania pierwszej pomocy w razie wypadku, ze szczególnym uwzględnieniem postępowania przy zatruciach środkami chemicznymi.

§ 4. 1. Pracownicy, zatrudnieni przy pracach

z środkami chemicznymi powinni być zaopatrzeni w odpowiednią odzież ochronną i roboczą oraz sprzęt ochrony osobistej według obowiązujących norm.

2. Sprzęt ochrony osobistej, odzież ochronną i roboczą należy przydzielić pracownikom do osobistego użytku, którzy powinni dbać o utrzymanie ich w należyłym stanie.

3. Przy przenoszeniu i przewożeniu beczek i butli ze środkami chemicznymi należy używać odzieży ochronnej oraz okularów ochronnych.

§ 5. 1. Pracownicy obowiązani są zgłaszać kierownictwu wszystkie swoje spostrzeżenia dotyczące nie właściwego stanu urządzeń, sprzętu, narzędzi i zabezpieczeń.

2. Pracownicy przekazujący zmianę swym następcom obowiązani są powiadomić ich o zauważonych usterkach na stanowiskach pracy.

3. Przechowywanie i spożywanie posiłków jest dozwolone jedynie w pomieszczeniu na ten cel przeznaczonym. Przed posiłkiem należy zdjąć odzież ochronną oraz umyć twarz i ręce.

4. Pracownicy po zakończeniu pracy (zmiany) powinni umyć się pod ciepłym natryskiem.

§ 6. W każdym wypadku zatrucia środkiem chemicznym należy udzielić pierwszej niezbędnej pomocy oraz niezwłocznie wezwać pogotowie ratunkowe lub lekarza.

Rozdział 2.

Przepisy szczegółowe.

1. Stosowanie chloru.

§ 7. 1. Z beczkami i butlami z chlorem należy obchodzić się ze szczególną ostrożnością. Dotyczy to zarówno beczek i butli wypełnionych chlorem, jak i opróżnionych.

2. Powierzchnię ścianek beczek i butli z chlorem należy chronić przed nagraniem do temperatury powyżej +35°C. Beczki i butle z chlorem powinny się znajdować w odległości co najmniej 10 m od źródła ognia otwartego, a 1 m od grzejników centralnego ogrzewania, jeżeli stanowią one źródło ciepła, i 0,1 m od osłony grzejnika centralnego ogrzewania.

3. Przechowywanie beczek i butli do chloru lub z chlorem w pomieszczeniu o wilgotności względnej przekraczającej 70% jest zabronione.

4. Beczek i butli do chloru nie wolno używać do innych celów.

5. Zabronione jest przyjmowanie lub wydawanie beczek i butli do chloru, jeśli nie posiadają kołpaka ochronnego i ślepej nakrętki na końcówce zaworu. Zdjęcie kołpaka dozwolone jest jedynie na czas pobierania z nich chloru.

6. Wylot zaworu beczki lub butli do chloru należy zabezpieczyć przed wilgocią za pomocą nakrętki zaślepiającej z uszczelką klingerytową lub ołowianą. Jeżeli istnieje podejrzenie, że do wnętrza beczki lub butli do chloru dostała się wilgoć, należy beczkę (butlę) przed wysłaniem do napełnienia oznaczyć w sposób informujący o zawilgoceniu.

7. Należy chronić beczki i butle do chloru oraz zawory przed zanieczyszczeniem olejami, smarami lub jakimkolwiek tłuszczem.

§ 8. 1. Beczki i butle z chlorem należy chronić przed wstrząsami.

2. Naprawa beczek i butli do chloru powinna być

wykonywana wyłącznie przez zakłady do tego upoważnione.

§ 9. 1. Pobieranie beczek i butli z chlorem z magazynu może się odbywać jedynie przez osoby do tego upoważnione.

2. Przebywanie w magazynie chloru dozwolone jest jedynie osobom upoważnionym, przeszkolonym i wyposażonym w odzież ochronną i sprzęt ochrony osobistej.

3. Butle napełnione chlorem należy magazynować w pozycji stojącej i zabezpieczyć je przed przewróceniem się.

4. Butle opróżnione z chloru należy magazynować w pozycji leżącej, zaworami w jedną stronę i zabezpieczyć przed możliwością przetaczania się i zderzenia. Wysokość stosu nie powinna przekraczać 1,5 m.

5. Beczki do chloru napełnione chlorem oraz próżne należy magazynować w jednej warstwie w pozycji leżącej i zabezpieczyć przed przetaczaniem się.

§ 10. 1. W pomieszczeniu dla beczek i butli do chloru zabronione jest przechowywanie kwasów oraz chłorów, z którymi chlor łatwo wchodzi w reakcję wytwarzającą substancję wybuchową, np. amoniaku, wodoru, acetyleny i innych.

2. Pomieszczenia magazynowe powinny posiadać awaryjną mechaniczną wentylację wyciągową zapewniającą 20-krotną wymianę powietrza w ciągu godziny oraz urządzenia do neutralizacji chloru.

§ 11. 1. Przenoszenie butli lub przetaczanie beczek z chlorem wykonują pracownicy po nałożeniu rękawic brezentowych.

2. Butle z chlorem mogą być przenoszone ręcznie przez co najmniej dwóch pracowników, przy czym należy stosować specjalne nosze. Przetaczanie po podłodze beczek z chlorem powinni wykonywać co najmniej dwaj pracownicy.

3. Przy przemieszczaniu beczek (butli) z chlorem za pomocą urządzeń dźwignicowych należy się upewnić, czy sposób umocowania beczki (butli) z chlorem jest niezawodny. Przemieszczanie beczek (butli) powinno odbywać się w sposób łagodny, bez wstrząsów.

§ 12. Transport beczek i butli napełnionych chlorem lub opróżnionych z chloru środkami przewożowymi przedsiębiorstwa (zakładu) na terenie tego przedsiębiorstwa (zakładu) może odbywać się tylko przy zachowaniu następujących warunków:

1) obsługę środka przewozowego powinny stanowić co najmniej dwie osoby (w tym kierowca), zaopatrzone w odzież ochronną,

2) zawory beczek i butli powinny być zamknięte i zabezpieczone na wylocie nakrętką zaślepiającą i kołpakiem ochronnym,

3) ładowanie beczek i butli na środek przewozowy i wyładowanie powinno odbywać się w warunkach zabezpieczających je przed opadami deszczu lub śniegu,

4) beczki i butle powinny być zabezpieczone przed przetaczaniem, zderzaniem i przesuwaniem się, chronione przed wilgocią i bezpośrednim nasłonecznieniem oraz nie mogą być przewożone razem z innymi materiałami, a w szczególności z chemikaliami, z którymi chlor tworzy może związki wybuchowe, i substancjami mogącymi oddziaływać korozyjnie na ścianki beczek i butli,

5) środek przewozowy załadowany beczkami lub butlami nie może być pozostawiony bez dozoru.

§ 13. 1. Podłączenia i odłączenia instalacji z chlo-

ratorami od beczek lub butli z chlorem powinna dokonywać obsługa składająca się z dwóch pracowników zaopatrzonych w aparaty tlenowe lub inne aparaty izolujące. Jeden pracownik wykonuje pracę, drugi go ubezpiecza.

2. Po uruchomieniu instalacji z chloratorami należy zbadać szczelność instalacji. Wszelkie nieszczelności należy natychmiast usunąć.

3. Uruchomienie instalacji o niesprawnym działaniu jest wzbronione.

4. Czynnności podłączenia i odłączenia instalacji z chloratorami od beczki lub butli z chlorem należy wykonywać przy włączonej awaryjnej mechanicznej wentylacji wyciągowej.

5. Przy odłączaniu instalacji od beczki lub butli z chlorem, z której może wydzielać się chlor, należy uruchomić wentylację i urządzenia do niszczenia chloru. Odłączenia takiej instalacji powinna dokonywać obsługa składająca się z dwóch pracowników, z nałożonymi aparatami tlenowymi lub innymi aparatami izolującymi. Jeden pracownik wykonuje pracę, drugi go ubezpiecza.

§ 14. Otwieranie i zamykanie zaworu beczki lub butli z chlorem należy wykonywać ostrożnie za pomocą klucza. W razie zatarcia się zaworów należy je podgrzać ciepłym powietrzem albo woreczkami z piaskiem lub termoforem o suchej powierzchni ścianek i o temperaturze nie przekraczającej 35°C. Zabrania się podgrzewania mokrymi szmatami, wodą lub płomieniem.

§ 15. 1. Przed wejściem do pomieszczenia, w którym znajdują się instalacja oraz beczki i butle z chlorem, należy uruchomić awaryjną mechaniczną wentylację wyciągową i sprawdzić jej działanie.

2. Pobieranie chloru z beczki lub butli należy przerwać, gdy ciśnienie w niej spadnie do:

1) 1 at przy pobieraniu go w temperaturze otoczenia od +16° do +22°C,

2) 0,5 at przy pobieraniu go w temperaturze od +10° do +16°C.

3. Pobór chloru z beczki lub butli o ciśnieniu poniżej 0,5 at jest zabroniony.

4. W pomieszczeniach, w których pobierany jest chlor z beczki lub butli, powinien znajdować się termometr do kontroli temperatury pomieszczenia. Temperaturę należy utrzymywać w granicach od +18 do +22°C.

§ 16. 1. W czasie eksploatacji instalacji chlorowni obsługa obowiązana jest do systematycznej kontroli jej szczelności.

2. W razie stwierdzenia zapachu chloru w powietrzu obok stanowiska pracy, pracownicy obowiązani są do założenia masek przeciwgazowych z pochłaniaczami chloru. Pochłaniacze chloru mogą być użyte tylko jeden raz.

§ 17. 1. Sprzęt ochrony osobistej należy po każdorazowym użyciu starannie oczyścić i konserwować zgodnie z instrukcją fabryczną. Ochronny sprzęt przeciwgazowy powinien być pełnosprawny technicznie i stale gotowy do natychmiastowego użycia.

2. Sprzęt ochrony osobistej należy przechowywać w pomieszczeniu dyżurnym lub w przedsionku pomieszczenia, w którym znajdują się beczki lub butle z chlorem. W razie braku pomieszczenia dyżurnego lub przedsionka sprzęt ochrony osobistej należy prze-

chowywać w oszklonych szafkach, zawieszonych na zewnętrznej ścianie pomieszczenia.

§ 18. 1. W razie uszkodzenia instalacji chloratora albo beczki lub butli w pomieszczeniu należy:

1) przestrzegać, by obsługa nałożyła aparaty tlenowe lub inne aparaty izolujące,

2) odciąć część instalacji uszkodzonej od pozostałej przez zamknięcie zaworów,

3) uruchomić w pomieszczeniu awaryjną mechaniczną wentylację wyciągową i unieszkodliwić działanie chloru środkiem neutralizującym albo uruchomić instalację do unieszkodliwiania chloru.

2. W razie uszkodzenia ścianek beczki lub butli należy ją ustawić miejscem uszkodzonym do góry, tak by wydobywał się na zewnątrz jedynie chlor gazowy. Osoby nie zatrudnione przy naprawie uszkodzenia należy usunąć, a powstałe uszkodzenie odpowiednio uszczelnić. Gdy uszkodzenie powstało w otwartej przestrzeni, czynności związane z uszkodzeniem należy wykonywać od strony odwietrznej.

3. W budynkach sąsiadujących z miejscem, w którym nastąpiło uszkodzenie, należy pozamykać drzwi, okna i wyłączyć wentylację.

4. Zabronione jest neutralizowanie chloru amoniakiem.

5. Po usunięciu uszkodzenia obsługa powinna umyć się pod natryskiem oraz zmienić odzież i bieliznę.

2. Stosowanie wapna chlorowanego.

§ 19. 1. Wapno chlorowane należy chronić przed wilgocią i nasłonecznieniem oraz ogrzaniem.

2. Wapno chlorowane należy dawkować do wody i ścieków w roztworze o wymaganym stężeniu wolnego chloru.

§ 20. 1. Beczki z wapnem chlorowanym należy trzymać z dala od źródeł ciepła, a jeżeli pomieszczenie ogrzewane jest piecem węglowym, to palenisko powinno być umieszczone na zewnątrz pomieszczenia.

2. Beczki z wapnem chlorowanym nie powinny znajdować się w odległości mniejszej niż 10 m od źródła ognia otwartego lub 1 m od grzejników centralnego ogrzewania.

3. Zabronione jest przechowywanie beczek z wapnem chlorowanym w pomieszczeniu wilgotnym.

4. Przed wejściem do pomieszczenia z wapnem chlorowanym należy uruchomić awaryjną mechaniczną wentylację wyciągową.

5. Beczki z wapnem chlorowanym znajdujące się w otwartej przestrzeni należy chronić przed nasłonecznieniem i wilgocią.

§ 21. 1. Zabronione jest magazynowanie wapna chlorowanego wspólnie z materiałami palnymi, olejami i smarami, przedmiotami metalowymi i gazami sprężonymi.

2. Zabrania się magazynowania wapna chlorowanego oraz kwasów we wspólnym pomieszczeniu. Zakaz nie ma zastosowania, w razie gdy ilość wapna chlorowanego mieści się w jednej beczce, umieszczonej na podwyższeniu, a pas izolacyjny między tymi materiałami wynosi co najmniej 1,5 m.

§ 22. 1. Zabroniony jest transport wapna chlorowanego razem z kwasami i gazami sprężonymi na terenie przedsiębiorstwa (zakładu) środkami przewozowymi tego przedsiębiorstwa (zakładu).

2. Beczki z wapnem chlorowanym wewnątrz zakładu należy przemieszczać za pomocą urządzeń

dźwignicowych, bez wstrząsów. Zabrania się rzuca-
nia, kantowania i uderzania beczek zawierających
wapno chlorowane.

3. Przy przetaczaniu beczek z wapnem chlorowa-
nym powinni być zatrudnieni co najmniej dwaj
pracownicy.

4. W razie przetaczania beczek po pochylni czyn-
ność tę należy wykonać za pomocą lin i innych
urządzeń, zapewniających całkowite bezpieczeństwo
pracy. W czasie przetaczania beczek pracownicy po-
winni ustawiać się z boku.

5. W czasie pobierania wapna chlorowanego
z beczki i przygotowywania wodnego roztworu na-
leży zachować ostrożność, aby nie spowodować zapy-
lenia powietrza w obrębie stanowiska pracy. W razie
rozsypania wapna chlorowanego należy je spłukać
wodą.

§ 23. Jeżeli w czasie magazynowania opakowanie
wapna chlorowanego wykazuje wyższą temperaturę
niż temperatura otoczenia, należy takie opakowanie
usunąć poza obręb pomieszczenia na odległość 15 m
i otworzyć. Jeśli wapno chlorowane okaże się bez-
użyteczne, należy wywieźć je na wysypisko komu-
nalne.

3. Stosowanie podchlorynu sodowego.

§ 24. 1. Podchloryn sodowy należy chronić przed
temperaturą powyżej $+35^{\circ}\text{C}$ oraz przed światłem.

2. Podchloryn sodowy należy dawkować w postaci
roztworu wodnego o wymaganym stężeniu czyn-
nego chloru.

§ 25. 1. Do podchlorynu sodowego należy używać
balonów ze szkła ciemnego, zamykanych korkami
szklanymi i umieszczonych w koszach wiklinowych.

§ 26. 1. Magazyn podchlorynu sodowego powinien
posiadać studzienkę nie podłączoną do kanalizacji
miejskiej.

2. Balony z podchlorynem sodowym należy trzy-
mać z dala od źródła ciepła. Temperatura oblicze-
niowa w magazynie z podchlorynem sodowym nie
powinna przekraczać 18°C .

3. Balony z podchlorynem sodowym powinny znaj-
dować się w odległości nie mniejszej niż 10 m od
źródła ognia otwartego lub 1 m od grzejnika cen-
tralnego ogrzewania lub pieca.

§ 27. 1. Balony z podchlorynem sodowym znajdu-
jące się w otwartej przestrzeni należy chronić przed
nasłonecznieniem.

2. W pomieszczeniu z podchlorynem sodowym nie
należy przechowywać materiałów palnych, olejów
i gazów sprężonych.

3. Zabrania się magazynowania podchlorynu sodo-
wego we wspólnym pomieszczeniu z kwasami. Za-
strzeżenie to nie dotyczy wypadku, gdy w magazy-
nie znajduje się jeden balon z podchlorynem sodo-
wym. W takim wypadku należy przewidzieć pas izo-
lacyjny o szerokości co najmniej 1,5 m między bala-
nem z kwasem a balonem z podchlorynem sodowym
oraz odpowiednie spadki podłogi, umożliwiające w
razie uszkodzenia balonu odpływ kwasu czy podchło-
rynu do oddzielnej studzienki nie podłączonej do
kanalizacji miejskiej.

4. W razie uszkodzenia naczynia z podchlorynem
sodowym rozlaną ciecz należy spłukać silnym stru-
mieniem wody lub zasypać piaskiem z trocinami.

§ 28. Transport podchlorynu sodowego na terenie
przedsiębiorstwa (zakładu) środkami przewozowymi
tego przedsiębiorstwa (zakładu) może odbywać się
tylko przy zachowaniu następujących warunków:

1) podchloryn sodowy nie może być przewożony
razem z kwasami lub gazami sprężonymi,

2) balony należy przewozić w koszach metalowych
lub wiklinowych wypełnionych materiałem chronią-
cym je przed uszkodzeniem oraz zabezpieczyć je
przed przesuwaniem się,

3) przewożenie balonów w więcej niż jednej war-
stwie dozwolone jest tylko wtedy, gdy są one zapa-
kowane w skrzynie drewniane,

4) dno środka przewozowego powinno być posy-
pane trocinami lub piaskiem, a grubość warstwy
trocin lub piasku powinna wynosić co najmniej 5 cm;
trociny lub piasek zanieczyszczony podchlorynem so-
dowym należy wywieźć na wysypisko komunalne.

§ 29. W czasie przygotowywania roztworów wod-
nych podchlorynu sodowego przez wylewanie zawar-
tości balonów do wody należy stosować przechyłacze.

§ 30. Przed wejściem do magazynu z podchlorynem
sodowym należy uruchomić awaryjną mechaniczną
wentylację wyciągową.

4. Stosowanie siarczanu glinowego.

§ 31. 1. Kruszenie siarczanu glinowego należy wy-
konywać mechanicznie w urządzeniach zamkniętych,
zaopatrzonych w wyciąg miejscowy.

2. W czasie kruszenia i przesypywania siarczanu
glinowego należy uruchomić wentylację wyciągową,
a w celu ochrony osobistej należy obsłudze przy-
dzielić okulary ochronne i półmasksi przeciwpylowe.

§ 32. Zbiorniki, w których sporządza się roztwór
siarczanu glinowego, oraz zbiorniki z roztworem po-
winny być ogrodzone. Oczyszczanie i mycie zbior-
ników powinno być wykonywane co najmniej przez
dwóch pracowników w ubraniach chroniących skórę
przed zetknięciem z roztworem.

Rozdział 3.

Przepisy końcowe.

§ 33. Kierownicy komunalnych przedsiębiorstw
i zakładów w terminie trzech miesięcy od dnia wej-
ścia w życie rozporządzenia wydadzą szczegółowe
instrukcje w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy
dla poszczególnych stanowisk roboczych.

§ 34. Szczegółowe instrukcje dla stanowisk robo-
czych powinny być wywieszane w miejscach widocz-
nych i dostępnych dla obsługi, a tekst ich powinien
być łatwy do odczytania.

§ 35. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie
2 miesięcy od dnia ogłoszenia.

Kierownik Ministerstwa Gospodarki Komunalnej:
Z. Drozd

ROZPORZĄDZENIE PRZEWODNICZĄCEGO KOMITETU DROBNEJ WYTWÓRCZOŚCI

z dnia 21 marca 1970 r.

w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładach przemysłu torfowego.*(Dziennik Ustaw z dnia 20 kwietnia 1970 r. Nr 9, poz. 75)*

Na podstawie art. 7 ust. 3 ustawy z dnia 30 marca 1965 r. o bezpieczeństwie i higienie pracy (Dz. U. Nr 13, poz. 91) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1.**Przepisy ogólne.**

§ 1. Przepisy rozporządzenia normują sprawy bezpieczeństwa i higieny pracy pracowników zakładów przemysłu torfowego, w tym także pracowników tych zakładów zatrudnionych na torfowiskach, zwanych dalej „zakładami”.

§ 2. Wszelkie maszyny i urządzenia oraz narzędzia używane w zakładach powinny być utrzymane w należytym stanie, zapewniającym pełne bezpieczeństwo pracy.

§ 3. 1. Do obsługi maszyn i urządzeń stosowanych przy wydobyciu i przeróbce torfu mogą być dopuszczone osoby posiadające kwalifikacje określone w taryfikatorze kwalifikacyjnym dla robotników przemysłu torfowego.

2. Kwalifikacje, o których mowa w ust. 1, oraz znajomość zasad bezpieczeństwa pracy powinny być sprawdzone przez zakład przed dopuszczeniem pracownika do pracy.

§ 4. Na stanowiskach obsługi i pomostach roboczych maszyn i agregatów mogą przebywać jedynie osoby obsługujące te maszyny i agregaty.

§ 5. W zasięgu pracy koparek i frezarek oraz innych maszyn i urządzeń mogą znajdować się jedynie osoby zatrudnione przy ich obsłudze.

§ 6. Urządzenia podlegające nadzorowi organów dozoru technicznego i energetycznego powinny być poddawane przeglądom i remontom w terminach ustalonych przez te organy.

§ 7. 1. Pomieszczenia pracy, w których występują pyły lub gazy, powinny być wyposażone w urządzenia wentylacyjne, zapewniające utrzymanie czystości powietrza w granicach obowiązujących norm.

2. Prace, przy których występuje zapylenie bądź zanieczyszczenie powietrza gazami, przekraczające najwyższe dopuszczalne stężenia, powinny być wykonywane przy użyciu odpowiedniej odzieży ochronnej oraz sprzętu ochrony osobistej oczu i dróg oddechowych, chroniących skutecznie te organy przed szkodliwym działaniem.

§ 8. 1. W zakładzie przeróbki torfu powinno znajdować się odpowiednie do liczby zatrudnionych pracowników zaplecze higieniczno-sanitarne.

2. Na torfowisku powinny znajdować się urządzenia higieniczno-sanitarne określone w § 21, przeznaczone dla pracowników tam zatrudnionych.

§ 9. 1. Zakład zobowiązany jest dostarczać pracownikom zdatną do picia wodę, kawę lub napar miętowy.

2. Pracownicy zatrudnieni na stanowiskach w temperaturze przekraczającej 25°C powinni ponadto otrzymywać wodę gazowaną.

§ 10. 1. W zakładach zabronione jest posługiwanie

się otwartym ogniem oraz palenie tytoniu, z wyjątkiem miejsc do tego wyznaczonych.

2. Przed wejściem do zakładu oraz przed wejściem do pomieszczeń, w których obowiązuje zakaz wymieniający w ust. 1, powinny być umieszczone tablice z napisami ostrzegawczymi.

§ 11. 1. Prace spawalnicze na terenie zakładu mogą być wykonywane jedynie w obecności pracownika przeszkolonego w zakresie bezpieczeństwa przeciwpożarowego, wyposażonego w odpowiedni sprzęt gaśniczy.

2. Pomieszczenia, w których mają być przeprowadzane prace spawalnicze, powinny być starannie oczyszczone z torfu i pyłu torfowego.

3. Przeprowadzenie prac spawalniczych wymaga każdorazowo zezwolenia kierownika zakładu.

§ 12. Ściany, okna oraz elementy konstrukcyjne pomieszczeń pracy powinny być oczyszczane z pyłów nie rzadziej niż co dwa tygodnie.

§ 13. 1. Zabrania się dokonywania napraw maszyn i urządzeń w czasie ich ruchu.

2. W razie napraw urządzeń zasilanych energią elektryczną, przed przystąpieniem do naprawy urządzenia te powinny być wyłączone spod napięcia, a na tablicy wyłącznika powinna być umieszczona tablica ostrzegawcza o treści: „Nie włączać — naprawa”.

§ 14. W miejscach skrzyżowania dróg komunikacyjnych oraz przejść przez te drogi dla pieszych powinny być ustawione odpowiednie znaki i tablice informacyjno-ostrzegawcze.

§ 15. 1. Wszelkie pojazdy transportu kołowego i szynowego nie mogą na terenie zakładu przekraczać szybkości 12 km/godz., a ponadto powinny być wyposażone w urządzenia przeciwiskrowe.

2. Zabrania się przewożenia ludzi środkami transportu wewnętrznego, nie przystosowanymi do przewozu ludzi.

3. Zabronione jest chodzenie po torach kolejowych położonych w obrębie zakładu.

§ 16. 1. Zakład zobowiązany jest do ustanowienia dla poszczególnych stanowisk pracy szczegółowych instrukcji określających wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy, wynikające z niniejszego rozporządzenia, z przepisów szczególnych oraz zasad bezpieczeństwa i higieny pracy.

2. Zakład zobowiązany jest do sprawowania nadzoru nad przestrzeganiem przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy.

§ 17. 1. Dla każdej zmiany zakład powinien wyznaczyć pracownika przeszkolonego w zakresie udzielania pierwszej pomocy w razie wypadku, zachorowania lub ukąszenia przez żmiję, zaopatrzonego w odpowiednie środki do udzielenia pierwszej pomocy.

2. Każdy pracownik zobowiązany jest do natychmiastowego zawiadomienia bezpośredniego przełożonego o dostrzeżonym wypadku, zachorowaniu lub ukąszeniu przez żmiję oraz do współdziałania w udzieleniu pierwszej pomocy.

§ 18. Wszyscy pracownicy powinni być przeszkoleni i pouczeni o występujących przy pracy zagrożeniach życia i zdrowia oraz o sposobach i obowiązku zapobiegania im.

Rozdział 2.

Torfowisko.

§ 19. 1. Przed przystąpieniem do eksploatacji złoża torfowego zakład zobowiązany jest do przeprowadzenia na torfowisku potrzebnych prac przygotowawczych.

2. Na torfowisku powinny być przygotowane potrzebne drogi, mostki oraz kładki przez rowy melioracyjne, jeżeli szerokość rowu przekracza 0,5 m.

§ 20. Prace na złożach pierwotnych mogą być podjęte po stwierdzeniu przez powołane do tego organy, iż nie zawierają niewypałów.

§ 21. 1. Na torfowisku powinny znajdować się przenośne schrony przeciwdeszczowe, służące jednocześnie za miejsca przechowywania i spożywania posiłków, mycia naczyń oraz przechowywania i suszenia odzieży roboczej.

2. Na jednego zatrudnionego na torfowisku powinno przypadać nie mniej niż 0,5 m² powierzchni schronu.

3. Schron powinien być wyposażony w stoły, taborety, wieszaki ścienne oraz konwie ze zdatną do picia świeżo przegotowaną wodą, kawą lub naparem mięty.

4. Obok każdego schronu powinna znajdować się przenośna umywalnia połowa, zaopatrzona w wodę w ilości co najmniej 5 litrów na każdego zatrudnionego pracownika na poszczególnej zmianie.

5. W pobliżu schronu, w odległości nie mniejszej niż 30 m, powinny być ustawione ustępy przenośne, oddzielnie dla mężczyzn i kobiet, utrzymane w należytym czystości.

§ 22. Przy pracach na torfowisku zabrania się:

- 1) przechodzenia przez rowy melioracyjne w miejscach do tego nie przeznaczonych,
- 2) kąpiei w wyrobiskach i rowach melioracyjnych,
- 3) picia wody z wyrobisk lub rowów melioracyjnych,
- 4) chodzenia brzegami rowów melioracyjnych i wyrobisk w odległości mniejszej niż 1 m od skarpy,
- 5) chodzenia po torfowisku bez obuwia,
- 6) palenia ognisk,
- 7) palenia tytoniu, z wyjątkiem miejsc do tego przeznaczonych,
- 8) pozostawiania na torfowisku naczyń i stłuczek szklanych oraz narzędzi,
- 9) używania narzędzi w złym stanie technicznym.

Rozdział 3.

Maszyny i urządzenia na torfowisku.

§ 23. Wprowadzenie maszyny na torfowisko powinno być poprzedzone odpowiednim przygotowaniem złoża torfowego.

§ 24. Każda maszyna samobieźna powinna być wyposażona w daszek chroniący operatora przed deszczem oraz promieniami słonecznymi.

§ 25. 1. Operator jest odpowiedzialny za bezpieczeństwo pracy całej załogi maszyny lub agregatu.

W czasie pracy maszyny samobieźnej zabrania się opuszczania stanowiska obsługi maszyny bądź powierzenia obsługi maszyny osobom nie upoważnionym.

2. Zabrania się pracy maszyny przy niepełnym składzie załogi obsługującej maszynę.

3. Przed opuszczeniem stanowiska pracy operator obowiązany jest zabezpieczyć maszynę przed uruchomieniem przez osoby niepowołane.

§ 26. Zabrania się chodzenia po gąsienicach maszyn samobieźnych w czasie ich ruchu.

§ 27. Usuwanie pni i korzeni spod maszyn wydobywczych może odbywać się tylko po ich zatrzymaniu i zahamowaniu.

§ 28. Maszyny o napędzie elektrycznym powinny być zerowane.

§ 29. Maszyny samobieźne z napędem elektrycznym powinny być wyposażone w nawojnicę kabla.

§ 30. Kabel elektryczny zasilający maszynę samobieźną o napędzie elektrycznym powinien być poddawany co najmniej raz w roku badaniom stanu technicznego przez zakład energetyczny.

§ 31. Zakład obowiązany jest zapewnić codzienny przegląd panczerza kabla przez pracownika posiadającego odpowiednie kwalifikacje zawodowe.

§ 32. 1. Zmiana punktu zasilania energią elektryczną maszyn powinna być dokonywana przy wyłączonym napięciu w stacji transformatorowej.

2. Należy zapewnić odpowiednią sygnalizację pomiędzy stacją transformatorową a punktami zasilania sieci energią elektryczną.

§ 33. Zabrania się przebywania na wózkach pracownikowi kierującemu zypem torfu ze zbieracza samobieźnego.

§ 34. Wyłączniki mieszarek przenośników powinny znajdować się na stanowisku roboczym operatora.

§ 35. 1. Mieszarka z przenośnikiem i środkiem napędowym powinna być umieszczona na wspólnym podwoziu roboczym.

2. Przetaczanie agregatu powinno odbywać się po segmentach przenośnego toru.

3. Przy przetaczaniu agregatu konieczne jest skrećanie styków szyn poszczególnych segmentów.

§ 36. 1. Korpusy wciągarek do przetaczania agregatów powinny być przymocowane do podwozia na stałe.

2. Krawężniki bębna powinny mieć takie wymiary, aby przy pełnym nawinięciu liny wystawały ponad górną warstwę co najmniej na wysokość dwukrotnej średnicy liny. Przy pełnym rozwinięciu liny na bębnie nie powinno zostawać mniej niż półtora zwoju.

3. Blok z zaczepioną liną wciągarki (umieszczony po przeciwnej stronie agregatu) powinien być dostatecznie mocno zamocowany do podłoża.

4. Przy przetaczaniu agregatu przebywanie pracowników w zasięgu liny jest zabronione.

§ 37. Stacja kotwiczna (przed uruchomieniem przenośnika) powinna być starannie i pewnie przymocowana do podłoża.

§ 38. 1. Zabrania się przechodzenia w czasie pracy przez przenośnik linowy oraz jeżdżenia na deskach i linach.

2. Przechodzenie przez przenośnik linowy dopuszczalne jest jedynie po specjalnym pomoście, wybudowanym w tym celu nad transporterem.

3. Nasuwanie lin przenośnika w rowki rolek prowadzących może być dokonywane jedynie w rękawicach i podczas postoju przenośnika.

4. W czasie pracy przenośnika nasuwanie liny może być dokonywane tylko za pomocą specjalnie dostosowanych haków.

§ 39. Koparki do wycinania słupa torfu ze złoża o ręcznym napędzie powinny być wyposażone w urządzenia umożliwiające hamowanie spadku noża oraz jego blokadę w górnym położeniu.

§ 40. Pracownik odcinający bloki wyciętego torfu przy koparkach ręcznych powinien stać na trwale umocowanej platformie.

§ 41. Tor wózka przy koparkach o napędzie ręcznym powinien być wyposażony w odpowiednie zabezpieczenie uniemożliwiające wjechanie wózka do wyrobiska.

§ 42. 1. Przy ręcznym wydobywaniu torfu słupówkami zabrania się zagłębiania w złoża ponad 1,8 m.

2. Praca słupówką powinna być wykonywana co najmniej przez 2 dni.

Rozdział 4.

Stertowanie torfu.

§ 43. Przy stertowaniu torfu w stertach małych (o wysokości do 3 m) zakład obowiązany jest zapewnić pracownikom odpowiedni sprzęt pomocniczy, jak drabinki, pomosty itp.

§ 44. 1. Stertowanie surowca przeznaczonego do produkcji torfu ogrodniczego i ściółki w sterty duże (o wysokości powyżej 3 m) może być prowadzone wyłącznie za pomocą urządzeń mechanicznych.

2. Odległość pomiędzy stertami nie może być mniejsza od wysokości ściany bocznej sterty większej.

3. Odległość stert od linii wysokiego napięcia nie może być mniejsza, niż określa to Polska Norma.

§ 45. Sterty powinny być budowane dostatecznie trwale przez murowanie ich ścian na odpowiednią grubość lub przez inne zabezpieczenia sterty przed obsuwaniem.

§ 46. 1. Pracownicy budujący sterty duże powinni pracować w pasach bezpieczeństwa, przypiętych do liny rozciągniętej ponad stertą.

2. Zabrania się pracownikom zatrudnionym przy budowie stert przebywania pod wysięgnikami stertowników (przenośników).

§ 47. 1. Rozbieranie stert powinno następować stopniowo od górnej części czoła sterty.

2. Przepis § 46 ust. 1 stosuje się odpowiednio przy rozbiórce stert oraz surowca przechowywanego w magazynie, z tym że pracownicy zatrudnieni przy tych pracach powinni posiadać hełmy ochronne.

§ 48. 1. Otwory w estakadach służące do zsypu torfu do magazynu powinny być zabezpieczone przed dostaniem się tam pracownika rozładującego wózek z torfem.

2. Zabrania się pracownikom zatrudnionym w magazynach surowca przebywania pod otwartymi zsypaniami torfu.

§ 49. Torf rolniczy oraz opałowy powinien być stertowany oraz przechowywany zgodnie z zasadami określonymi w Polskich Normach.

Rozdział 5.

Przeróbka torfu ogrodniczego i ściółki.

§ 50. Urządzenia techniczne, drogi transportu oraz pomieszczenia pracy zakładu przeróbki torfu powinny być po każdej zmianie oczyszczone z zalegającego torfu.

§ 51. 1. Pomieszczenia szarpacza, młyna i sita powinny być wydzielone i dostępne tylko pracownikom wyznaczonym do ich dorywczej obsługi i kontroli; pomieszczenia te nie mogą stanowić miejsca stałej, nieprzerwanej pracy pracowników.

2. Szarpacze i młyny powinny być obudowane, aby nie powodować nadmiernego zapylenia pomieszczeń zakładu.

3. Przesiewacze powinny mieć szczelną obudowę. Wymiana siatek oraz ich czyszczenie może się odbywać jedynie przy wyłączonym napędzie, odłączeniu dopływu energii elektrycznej oraz po wywieśnieniu przy wyłączniku tablicy ostrzegawczej o treści: „Nie włączać”.

4. Urządzenia transportu pionowego, jak: przenośniki kubełkowe i przenośniki pneumatyczne, powinny być szczelnie obudowane, by nie powodowały zapylenia pomieszczeń produkcyjnych.

5. Wchodzenie na przesiewacz jest zabronione. Pracownik wymieniający siatki powinien być zabezpieczony przed upadkiem pasem bezpieczeństwa oraz asekurowany przez drugiego pracownika.

§ 52. Zasypy surowca do szarpacza, przesiewacza oraz młyna powinny być zabezpieczone przed dostaniem się tam osób.

§ 53. Praca przy silosie z otwartym otworem kontrolnym może być wykonywana jedynie przy użyciu sprzętu chroniącego drogi oddechowe.

§ 54. 1. Wywrotnice przeznaczone do opróżniania wózków na stanowiskach rozładunkowych powinny zabezpieczać wózek przed wywróceniem przy jego opróżnianiu.

2. W nowo budowanych i przebudowanych zakładach w miejscu rozładunku wózków powinien znajdować się wyłącznik umożliwiający zatrzymanie całego systemu transportu podającego cegiełki torfowe na szarpacz.

§ 55. 1. Szybkość przenośników zgrzeblowych otwartych nie może przekraczać 0,6 m/sek.

2. Przenośniki taśmowe usytuowane na poziomie podłogi powinny mieć osłonięte rolki i obrzeża taśmy, a szybkość ich nie może przekraczać 0,6 m/sek.

3. Przy większych długościach przenośników powinny być wybudowane nad nimi przejścia dla załogi, w odstępach najwyżej co 20 metrów.

§ 56. Prasy do balotowania powinny zapewniać pełne bezpieczeństwo obsługi. W szczególności wszystkie części ruchome pras, jak dźwignie, łączniki i tłoczyska, powinny posiadać osłony.

§ 57. Przy zdalnym włączaniu do ruchu urządzeń zakładu każdorazowe ich uruchomienie powinno być poprzedzone ostrzegawczym sygnałem dźwiękowym i świetlnym.

§ 58. 1. Układanie balotów na wysokość większą niż 1,5 m lub w ilości większej niż dwie warstwy przy składowaniu balotów w pozycji pionowej powinno być dokonywane mechanicznie.

2. Przy układaniu i magazynowaniu baloty torfowe powinny być zabezpieczone przed rozsunieniem się stosu.

Rozdział 6.

Wytlewanie torfu.

§ 59. Teren w obrębie pracy dźwigu służącego do transportu surowca na górną kondygnację pieca do wytlewania powinien być ogrodzony, a dostęp w czasie pracy dźwigu zamykany.

§ 60. Pracownik w czasie odbierania w górnej kondygnacji pieca ładunku torfu powinien pracować w pasie bezpieczeństwa, przymocowanym linką do stalowej obudowy pieca.

§ 61. Pracownicy w czasie zsypu oraz opróżniania komory wytlewania powinni pracować w maskach z pochłaniaczami dymów i gazów pożarowych.

§ 62. Przy obsłudze urządzeń spustowych pracownicy powinni być ubrani w fartuchy azbestowe i rękawice ochronne.

§ 63. Koks torfowy powinien być studzony w hermetycznych wózkach metalowych lub zasobnikach.

§ 64. Sortowanie i pakowanie koksu może być rozpoczęte dopiero po dokładnym jego wystudzeniu.

Rozdział 7.

Kompostowanie torfu i produkcja mieszanek torfowo-mineralnych.

§ 65. Kompostownia torfowo-fekaliowa wymaga zachowania strefy ochronnej, której szerokość powinna być uzgodniona z państwową inspekcją sanitarną.

§ 66. Kompostownia torfowo-fekaliowa powinna być ogrodzona.

§ 67. Zabrania się pracownikom zatrudnionym przy produkcji kompostów torfowo-fekaliowych wychodzenia z terenu kompostowni w butach i ubraniu roboczym.

§ 68. W bramie wejściowej kompostowni torfowo-

-fekaliowej powinna być położona mata słomiana, nasycana codziennie środkiem dezynfekującym.

§ 69. Fekalia do kompostowni powinny być przywożone w szczelnie zamkniętych zbiornikach, w szczególności wozami asenizacyjnymi.

§ 70. Kompostowanie torfu z fekaliami powinno odbywać się w sposób gwarantujący zniszczenie zarazków powodujących choroby ludzi i zwierząt.

§ 71. Komponenty płynne powinny być dodawane do torfu w ilościach nie powodujących ich wypływania z pryzm.

§ 72. Przy amoniakowaniu torfu woda amoniakalna powinna być wprowadzana do wnętrza pryzm. Zabrania się amoniakowania torfu przez polewanie.

§ 73. Do nasycania torfu dopuszcza się stosowanie wody amoniakalnej o maksymalnym stężeniu do 20,5%, przy czym zaleca się używanie do tego celu wody amoniakalnej o stężeniu 20,5% rozcieńczonej dwukrotnie wodą.

§ 74. Woda amoniakalna powinna być przechowywana w szczelnie zamkniętych i oznakowanych zbiornikach.

§ 75. Zabrania się amoniakowania torfu w pomieszczeniach zamkniętych.

Rozdział 8.

Przepisy końcowe.

§ 76. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie sześciu miesięcy od daty jego ogłoszenia, z tym że w stosunku do zakładów istniejących w dniu wejścia w życie rozporządzenia przepisy § 29 i § 44 ust. 1 wchodzi w życie po upływie dwóch lat, przepis zaś § 7 ust. 1 wchodzi w życie po upływie trzech lat od daty ogłoszenia rozporządzenia.

Przewodniczący Komitetu Drobnej Wytwórczości:
w z. M. Hoffmann

53

ROZPORZĄDZENIE MINISTRÓW KOMUNIKACJI I SPRAW WEWNĘTRZNYCH

z dnia 31 marca 1970 r.

zmieniające rozporządzenie w sprawie bezpieczeństwa ruchu przy przewozie materiałów wybuchowych na drogach publicznych.

(Dziennik Ustaw z dnia 10 kwietnia 1970 r. Nr 8, poz. 72)

Na podstawie art. 14 pkt 2 ustawy z dnia 27 listopada 1961 r. o bezpieczeństwie i porządku ruchu na drogach publicznych (Dz. U. Nr 53, poz. 295) zarządza się, co następuje:

§ 1. W rozporządzeniu Ministrów Komunikacji i Spraw Wewnętrznych z dnia 17 maja 1965 r. w sprawie bezpieczeństwa ruchu przy przewozie materiałów wybuchowych na drogach publicznych (Dz. U. z 1965 r. Nr 22, poz. 139, z 1967 r. Nr 21, poz. 95 i z 1969 r. Nr 5, poz. 36) wprowadza się następujące zmiany:

1) w § 33:

a) po ust. 1 dodaje się nowy ust. 2 w brzmieniu:
„2. Postój pojazdu samochodowego z materiałami wybuchowymi powinien być zabezpieczony przez:
1) zahamowanie hamulcem ręcznym i podłożenie klinów pod koła pojazdu,
2) dozór konwojenta lub kierowcy.”,

b) dotychczasowe ust. 2 i 3 otrzymują kolejną numerację ust. 3 i 4;

2) w § 36 ust. 1 pkt 8 końcowe wyrazy „tablicy ze znakiem ostrzegawczym” zastępuje się wyrazami „trójkąta przeznaczonego do ostrzegania o obecności pojazdu na jezdni”;

3) w § 38 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Samochody o dopuszczalnym ciężarze całkowitym do 5,5 t, wyposażone w silnik z zapłonem iskrowym (napędzane paliwem benzynowym), jeżeli odpowiadają warunkom określonym w § 12 ust. 1 pkt 2—9, dopuszcza się do dnia 31 grudnia 1972 r. do przewozu materiałów wybuchowych w ilości do 500 kg.”

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Komunikacji: M. Zajfryd
Minister Spraw Wewnętrznych: K. Światała

ZARZĄDZENIE Nr 19 PREZESA RADY MINISTRÓW

z dnia 3 marca 1970 r.

w sprawie organizacji zjazdów w niektórych miejscowościach turystyczno-wypoczynkowych.

(Monitor Polski z dnia 6 marca 1967 r. Nr 7, poz. 65)

W celu zapewnienia dogodniejszych warunków dla recepcji turystów w niektórych miejscowościach turystyczno-wypoczynkowych zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Ustala się w załączniku do zarządzenia wykaz miejscowości turystyczno-wypoczynkowych, w których zjazdy nie mogą być organizowane w okresie sezonu turystycznego poza wyjątkami przewidzianymi w § 3 i § 5.

2. Przez zjazdy należy rozumieć konferencje, narady, kursy szkoleniowe itp., których zorganizowanie zmniejsza o ponad 10 miejsc noclegowych możliwości recepcyjne hoteli lub innych zakładów świadczących usługi noclegowe w miejscowości, w której odbywa się zjazd.

§ 2. Ograniczenie, o którym mowa w § 1 ust. 1, obowiązuje:

1) w sezonie letnim — w okresie od 1 lipca do 31 sierpnia,

2) w sezonie zimowym — w okresie od 20 grudnia do 31 marca, a ponadto

3) w miastach: Gdańsku, Gdyni i Sopocie — w okresie od 15 do 30 czerwca i w m. Krakowie — w okresie od 1 maja do 30 czerwca.

§ 3. 1. Zjazdy z udziałem obywateli państw obcych mogą być organizowane w okresie sezonu turystycznego w miejscowościach objętych wykazem wyłącznie za zgodą organu do spraw gospodarki komunalnej i mieszkaniowej prezydium właściwej wojewódzkiej rady narodowej (rady narodowej miasta wyłączonego z województwa), wyrażoną w porozumieniu z komitetem kultury fizycznej i turystyki tego prezydium.

2. W wyjątkowych, uzasadnionych wypadkach przepis ust. 1 może być stosowany do zjazdów bez udziału obywateli państw obcych.

§ 4. Przepisy zarządzenia stosuje się odpowiednio do organizacji zjazdów we wszystkich schroniskach

na terenie województw krakowskiego, katowickiego i wrocławskiego.

§ 5. 1. Przepisy zarządzenia nie dotyczą zjazdów organizowanych:

1) na terenie Gdańska, Gdyni i Krakowa — przez prezydium rad narodowych oraz urzędy mające siedzibę w tych miastach;

2) w miejscowościach objętych wykazem — przez organy administracji szkolnej, jeżeli uczestnicy tych zjazdów korzystają z noclegów w budynkach szkolnych lub internatach;

3) w miejscowościach objętych wykazem — przez organy państwowe, instytucje i organizacje we własnych ośrodkach szkoleniowych, a w sezonie zimowym w ośrodkach wczasowych i wypoczynkowych w województwie wrocławskim;

4) przez upoważnione do tego instytucje i biura podróży z udziałem obywateli państw obcych.

2. Instytucje i organizacje o zasięgu wojewódzkim oraz wojewódzkie oddziały instytucji i organizacji mające siedzibę w miastach określonych w ust. 1 pkt 1 mogą organizować w tych miastach zjazdy w okresie sezonu turystycznego wyłącznie za zgodą organu do spraw gospodarki komunalnej i mieszkaniowej prezydium właściwej wojewódzkiej rady narodowej (rady narodowej miasta wyłączonego z województwa), wyrażoną w porozumieniu z komitetem kultury fizycznej i turystyki tego prezydium.

§ 6. Traci moc zarządzenie nr 116 Prezesa Rady Ministrów z dnia 7 grudnia 1962 r. w sprawie organizacji zjazdów w niektórych miejscowościach turystyczno-wypoczynkowych (Monitor Polski Nr 86, poz. 404).

§ 7. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 1970 r.

Prezes Rady Ministrów: J. Cyrankiewicz

Załącznik do zarządzenia nr 19 Prezesa Rady Ministrów z dnia 3 marca 1970 r. (poz. 65).

WYKAZ MIEJSCOWOŚCI TURYSTYCZNO-WYPOCZYNKOWYCH, W KTÓRYCH ZJAZDY NIE MOGĄ BYĆ ORGANIZOWANE W OKRESIE SEZONU TURYSTYCZNEGO

A. Sezon letni.

1. Województwo białostockie:
Augustów.		4. Województwo katowickie:
Cieszyn,
Częstochowa,
Jastrzębie-Zdrój,	Szczyrk,
Wisła.
2. Województwo bydgoskie:
Ciechocinek,
Toruń.		5. Województwo kieleckie:
Busko-Zdrój,	Sandomierz.
3. Województwo gdańskie:
Gdańsk,
Gdynia,
Jastarnia,
Jastrzębia Góra,
Jurata,	Krynica Morska,
Łeba,
Malbork,
Sopot.	6. Województwo koszalińskie:
Darłowo,
Darłówek,
Kołobrzeg,	Mielno,
Ustka,
Ustronie Morskie.
		7. Miasto Kraków.	

8. Województwo krakowskie:
Krynica,
Rabka,
Szczawnica,	Zakopane,
Żegiestów.	15. Województwo wrocławskie:
Cieplice Śląskie-Zdrój,
Duszniki-Zdrój,
Jelenia Góra,
Karpacz,
Kudowa-Zdrój,
Lądek-Zdrój,	Polanica-Zdrój,
Świeradów-Zdrój,
Szczawno-Zdrój,
Szklarska Poręba,
Zgorzelec.
9. Województwo lubelskie:
Kazimierz Dolny,	Nałęczów.	16. Województwo zielonogórskie:
Łagów,	Słubice.
10. Województwo łódzkie:
Spała.			
11. Województwo olsztyńskie:
Giżycko,
Mikołajki,	Ruciane.	B. Sezon zimowy.	
12. Województwo rzeszowskie:
Przemyśl.		1. Województwo krakowskie:
Krynica,
Rabka,	Zakopane.
13. Województwo szczecińskie:
Kamień Pomorski,
Międzyzdroje,	Świnoujście.	2. Województwo katowickie:
Szczyrk,	Wisła.
14. M. st. Warszawa.		3. Województwo wrocławskie:
Karpacz,	Szklarska Poręba.

55

ZARZĄDZENIE MINISTRA BUDOWNICTWA I PRZEMYSŁU MATERIAŁÓW BUDOWLANYCH z dnia 11 lutego 1970 r.

w sprawie ogólnych warunków umów o realizację inwestycji i o wykonanie remontów budowlanych.
(Monitor Polski z dnia 6 marca 1970 r. Nr 7, poz. 66)

Na podstawie art. 13 ust. 3 pkt 3 i 4 oraz ust. 4 i 5 ustawy z dnia 31 stycznia 1961 r. — Prawo budowlane (Dz. U. z 1961 r. Nr 7, poz. 46 i z 1965 r. Nr 13, poz. 91) oraz w związku z art. 384 Kodeksu cywilnego i art. 1 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. o zmianach w organizacji i zakresie działania naczelných organów administracji państwowej w dziedzinie budownictwa i planowania przestrzennego (Dz. U. Nr 8, poz. 49) zarządza się, co następuje:

§ 1. Zarządzenie ustala zasady, tryb i warunki umów o realizację inwestycji i o wykonanie remontów budowlanych, zawieranych pomiędzy jednostkami gospodarki uspołecznionej, z wyjątkiem realizowanych w ramach eksportu budownictwa.

§ 2. Inwestor realizujący inwestycję budowlaną może:

1) powierzyć realizację inwestycji generalnemu realizatorowi inwestycji,

2) kierować bezpośrednio realizacją inwestycji, zawierając umowy z uczestnikami realizacji tej inwestycji, a w szczególności z jednostką projektowania, generalnym wykonawcą bądź wykonawcami częściowymi oraz generalnym dostawcą bądź dostawcami maszyn i urządzeń.

§ 3. Generalnym realizatorem inwestycji może być:

1) generalny wykonawca robót budowlanych i montażowych,

2) kierujące biuro projektów,

3) generalny dostawca maszyn i urządzeń,

4) inna jednostka powołana lub wyznaczona do pełnienia czynności generalnego realizatora.

§ 4. 1. Umowy między:

1) inwestorem a generalnym realizatorem inwestycji,

2) inwestorem a generalnym wykonawcą,

3) inwestorem a wykonawcami częściowymi,

4) generalnym realizatorem inwestycji a generalnym wykonawcą,

5) generalnym wykonawcą a podwykonawcami

— powinny być zawierane i wykonywane zgodnie z zasadami, trybem i warunkami ustalonymi w ogólnych

zasadach i warunkach umów o realizację inwestycji oraz o wykonanie remontów budowlanych, stanowiących załącznik nr 1 do zarządzenia, zwanych dalej „zasadami umów”.

2. W umowach, o których mowa w ust. 1, strony mogą regulować wzajemne stosunki odmiennie, niż to stanowią zasady umów, tylko wtedy, gdy to wynika z przepisów tych zasad.

3. Postanowienia umów odbiegające od ustalonych w zasadach umów są nieważne, a zamiast nich należy stosować odpowiednio przepisy tych zasad.

4. Przepisy części I ogólnej zasad umów stosuje się do wszystkich zamawiających i wykonawców, przepisy części II szczegółowej znajdują zastosowanie wyłącznie do odpowiednich występujących w niej zamawiających i wykonawców.

§ 5. 1. Wykaz jednostek obowiązanych do zawierania umów w charakterze generalnych realizatorów oraz wykonywanych tym systemem rodzajów inwestycji ustala Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych w porozumieniu z właściwymi ministrami i ogłasza w Dzienniku Budownictwa.

2. Jednostki nie zobowiązane do zawierania umów w charakterze generalnego realizatora inwestycji mogą zawrzeć taką umowę za zgodą jednostki nadrzędnej.

§ 6. 1. Ogólne warunki umów:

1) o realizację inwestycji w zakresie elektryfikacji rolnictwa, zaopatrzenia rolnictwa w wodę, melioracji wodnych oraz górniczo-dolowych,

2) o wykonanie robót adaptacyjnych, remontowych budowlanych i instalacyjnych oraz budowlanych robót konserwatorskich

— uregulują odrębne przepisy.

2. Do czasu wydania przepisów, o których mowa w ust. 1 pkt 1, stosuje się przepisy dotychczas obowiązujące.

3. Do czasu wydania przepisów, o których mowa w ust. 1 pkt 2, mają odpowiednie zastosowanie przepisy zarządzenia, z tym że:

1) nie ma obowiązku zawarcia umowy w charakterze generalnego realizatora,

2) zakres rzeczowy i wynagrodzenie ustala się na podstawie protokołów i kosztorysów z orientacyjną wyceną robót, a ostateczne wynagrodzenie — na podstawie kosztorysów wykonawczych, chyba że strony ustaliły wynagrodzenie ryczałtowe,

3) roboty remontowe budowlane i instalacyjne rozlicza się według przepisów dotychczas obowiązujących.

§ 7. Zasady organizacji i ponoszenia nakładów na urządzenia terenu budowy ustala załącznik nr 2 do zarządzenia.

§ 8. 1. Wysokość dodatków do wynagrodzeń wykonawców, realizujących inwestycje i remonty budowlane, określa załącznik nr 3 do zarządzenia

2. Dodatki, o których mowa w ust. 1, mają zastosowanie do robót wykonywanych po dniu 31 grudnia 1970 r.

3. Do robót wykonywanych do dnia 31 grudnia 1970 r. włącznie mają zastosowanie dodatki określone w przepisach dotychczas obowiązujących.

§ 9. Z zastrzeżeniem przepisów § 6 ust. 3 pkt 3, § 8 ust. 3 oraz § 10 ust. 2 tracą moc:

1) zarządzenie Ministra Komunikacji z dnia 18 kwietnia 1959 r. w sprawie zasad i trybu przeprowadzania odbioru robót komunikacyjnych (Monitor Polski Nr 46, poz. 212),

2) instrukcja stanowiąca załącznik do zarządzenia Ministrów Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych oraz Gospodarki Komunalnej z dnia 2 grudnia 1959 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu odbioru robót budowlano-montażowych i oddawania inwestycji do użytku (eksploatacji) w zakresie budownictwa ogólnego (Monitor Polski z 1960 r. Nr 7, poz. 32 i 35),

3) zarządzenie Ministrów Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych oraz Komunikacji z dnia 25 marca 1960 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu oddawania inwestycji do użytku (eksploatacji) w zakresie budownictwa ogólnego (Monitor Polski Nr 31, poz. 153),

4) zarządzenie Przewodniczącego Komitetu Budownictwa, Urbanistyki i Architektury z dnia 27 kwietnia 1961 r. w sprawie zasad ustalania wynagrodzeń i dokonywania rozliczeń za roboty remontowe budowlane i instalacyjne z zakresu budownictwa ogólnego, wykonywane przez przedsiębiorstwa państwowe (Monitor Polski Nr 46, poz. 209),

5) zarządzenie Ministra Gospodarki Komunalnej oraz Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 16 listopada 1966 r. w sprawie realizacji uspołecznionego budownictwa mieszkaniowego typu miejskiego systemem zamówień gotowych obiektów inwestycyjnych (Dziennik Budownictwa z 1967 r. Nr 1, poz. 1),

6) zarządzenie Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 30 grudnia 1966 r. w sprawie zasad i warunków umów o wykonanie obiektów budownictwa oraz zasad ustalania wynagrodzeń i dokonywania rozliczeń za te obiekty (Monitor Polski z 1967 r. Nr 2, poz. 9),

7) zarządzenie nr 104 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 7 października 1967 r. w sprawie wynagrodzenia przedsiębiorstwa wykonawczego z tytułu przejścia niektórych obowiązków inwestora (Dziennik Budownictwa Nr 11, poz. 78),

8) zarządzenie nr 12 Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 stycznia 1968 r. w sprawie generalnego wykonawstwa inwestycji przemysłowych i specjalnych (Dziennik Budownictwa Nr 1, poz. 1),

9) zarządzenie Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 8 sierpnia 1969 r. w sprawie zmiany zasad i warunków umów o wykonanie obiektów budownictwa oraz zasad ustalania wynagrodzeń i dokonywania rozliczeń za te obiekty (Monitor Polski Nr 36, poz. 286).

§ 10. 1. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 1970 r. i ma zastosowanie do umów zawieranych po tym terminie, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. W odniesieniu:

1) do umów:

a) zawartych przed dniem 1 kwietnia 1970 r.,

b) zawieranych po dniu 1 kwietnia 1970 r. pomiędzy generalnym wykonawcą a podwykonawcą, a dotyczących inwestycji, o których wykonanie generalny wykonawca zawarł umowę z zamawiającym przed tym terminem,

2) do zmian umów, o których mowa w pkt 1, stosuje się przepisy dotychczas obowiązujące, z tym że do rękopisów za wady oraz odszkodowań i kar umownych mają zastosowanie przepisy niniejszego zarządzenia.

Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych: A. Giersz

Załączniki do zarządzenia Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 11 lutego 1970 r. (poz. 86).

Załącznik nr 1.

OGÓLNE ZASADY I WARUNKI UMÓW O REALIZACJĘ INWESTYCJI I O WYKONANIE REMONTÓW BUDOWLANYCH

CZĘŚĆ I OGÓLNA

Rozdział 1.

Przepisy wstępne.

§ 1. Ilekroć w niniejszych przepisach jest mowa o:

1) inwestycji — należy przez to rozumieć przedsięwzięcie lub zadanie inwestycyjne, polegające na budownictwie,

2) części inwestycji — należy przez to rozumieć zadanie inwestycyjne w stosunku do przedsięwzięcia

inwestycyjnego, a obiekty, ich części i roboty poza obiektem — w stosunku do zadania inwestycyjnego,

3) obiekcie — należy przez to rozumieć budynek, budowlę inżynierską, instalację przemysłową bądź urządzenie techniczne figurujące w zestawieniu kosztów zadania inwestycyjnego (zkc) jako odrębna pozycja,

4) robotach poza obiektem — należy przez to rozumieć roboty budowlane nie stanowiące obiektu,

jak np. rozbiórki, niwelację terenu, usuwanie poszycia terenu, a figurujące w zestawieniu kosztów zadania inwestycyjnego (zkk) jako odrębna pozycja,

5) remoncie — należy przez to rozumieć roboty remontowe budowlane i instalacyjne, których celem jest przywrócenie użyteczności środka trwałego,

6) terenie budowy — należy przez to rozumieć teren (plac), obejmujący powierzchnię przeznaczoną pod budowę obiektów i na wykonanie robót poza obiektem, wchodzących w skład inwestycji, oraz pod budowę obiektów i urządzeń tymczasowego zaplecza techniczno-gospodarczego i socjalno-bytowego, niezbędnego do wykonania tej inwestycji,

7) dokumentacji projektowej — należy przez to rozumieć projekt techniczny inwestycji lub taką jego część, która jest niezbędna do wykonania przedmiotu umowy i ustalenia wynagrodzenia wykonawcy,

8) zamawiającym — należy przez to rozumieć udzielającego zamówienie na wykonanie inwestycji lub wchodzących w jej zakres obiektów, ich części lub robót poza obiektami oraz robót remontowych, a w szczególności:

a) inwestora w stosunku do generalnego realizatora inwestycji, zwanego dalej „generalnym realizatorem”, generalnego wykonawcy lub wykonawcy częściowego,

b) generalnego realizatora będącego przedsiębiorstwem budowlano-montażowym w stosunku do generalnego wykonawcy,

c) generalnego wykonawcę w stosunku do podwykonawcy,

9) wykonawcy — należy przez to rozumieć przyjmującego zamówienie na wykonanie inwestycji lub wchodzących w jej zakres obiektów, ich części lub robót poza obiektami oraz robót remontowych, a w szczególności:

a) generalnego realizatora wobec inwestora,

b) generalnego wykonawcę wobec generalnego realizatora lub inwestora,

c) wykonawcę częściowego wobec inwestora,

d) podwykonawcę wobec generalnego wykonawcy,

10) oddającym — należy przez to rozumieć podwykonawcę oddającego wykonany obiekt, część obiektu lub roboty poza obiektem generalnemu wykonawcy, generalnego wykonawcę oddającego zadanie lub część zadania generalnemu realizatorowi albo inwestorowi, generalnego realizatora oddającego inwestycję inwestorowi i wykonawcę częściowego oddającego obiekt, część obiektu lub roboty poza obiektem inwestorowi.

§ 2. Przedsiębiorstwa budowlano-montażowe, zawierające umowę w charakterze generalnego realizatora, mają w stosunku do podwykonawców prawa i obowiązki generalnego wykonawcy.

§ 3. Inwestor, który realizuje inwestycję przy pomocy wykonawców częściowych, ma prawa i obowiązki generalnego wykonawcy.

Rozdział 2.

Zasady współdziałania.

§ 4. Inwestor, wykonawcy i inne jednostki uczestniczące w realizacji inwestycji powinni współdziałać ze sobą zarówno w okresie poprzedzającym zawarcie umowy o realizację inwestycji, jak i przy jej wykonywaniu, mając na względzie obowiązki wynikające z narodowego planu gospodarczego i osiągnięcie moż-

liwie największych korzyści dla gospodarki narodowej.

§ 5. Jeżeli wykonanie umowy napotyka przeszkody, każda ze stron powinna podjąć w zakresie swoich obowiązków odpowiednie starania o usunięcie tych przeszkód pod rygorem utraty roszczenia przeciwko drugiej stronie o wyrównanie poniesionych strat.

§ 6. 1. Założenia techniczno-ekonomiczne inwestycji powinny być przed ich zatwierdzeniem uzgodnione ze wszystkimi uczestnikami procesu realizacji inwestycji, z którymi inwestor wchodzi w stosunki umowne. Na żądanie inwestora uczestnicy ci mają obowiązek wziąć udział w tych uzgodnieniach. Przepisy § 9 znajdują w tym wypadku odpowiednie zastosowanie.

2. Jednostki, którym kontrahent inwestora powierza lub zamierza powierzyć wykonanie części obowiązków wynikających z jego umowy z inwestorem, mają na jego żądanie obowiązek uczestniczenia w uzgadnianiu założeń techniczno-ekonomicznych zamierzonej inwestycji.

3. Brak uzgodnienia założeń techniczno-ekonomicznych inwestycji w myśl ust. 1 może stanowić podstawę do odmowy zawarcia umowy do czasu dokonania tych uzgodnień.

§ 7. Jednostka, która nie wykonała lub wykonała nienależycie obowiązki, o których mowa w § 6, obowiązana jest wynagrodzić drugiej stronie spowodowane tym straty.

§ 8. Udzielenie pełnomocnictwa przez jednostkę występującą na terenie budowy w charakterze uczestnika realizacji inwestycji, zakres tego pełnomocnictwa i jego zmiany powinny być wpisane do odpowiedniego dziennika budowy.

§ 9. 1. Na żądanie zamawiającego właściwa rzeczowo i terytorialnie jednostka nadrzędna wykonawcy obowiązana jest w terminie czternastu dni od dnia zgłoszenia tego żądania wskazać nadzorowaną jednostkę zobowiązaną do zawarcia porozumienia wstępnego lub umowy o realizację inwestycji albo wykonania wchodzących w jej zakres obiektów, ich części lub robót poza obiektami. Do czasu wyznaczenia jednostki zobowiązanej do zawarcia porozumienia wstępnego lub umowy, czynności związane z nimi wykonuje jednostka nadrzędna.

2. W razie zmiany ustaleń, których jednostka nadrzędna dokonała z zamawiającym, skutki materialne tej zmiany obciążają jednostkę nadrzędną, jeżeli zmiana jest następstwem braku jej staranności.

§ 10. Jeżeli wykonawca nie weźmie udziału w czynności, w której powinien uczestniczyć, a następnie zażąda zmiany ustaleń dokonanych w trakcie lub w wyniku tej czynności, obowiązany jest ponieść koszt tej zmiany.

§ 11. Na żądanie zamawiającego wykonawca ma obowiązek dostarczenia mu w umówionych terminach takich danych o postępie realizacji inwestycji (robót), które umożliwią zamawiającemu sporządzenie obowiązujących go sprawozdań w tym zakresie.

§ 12. Wykonawca obowiązany jest wykonać roboty nie objęte umową, jeżeli są one niezbędne ze względu na bezpieczeństwo lub zabezpieczenie przed awarią. Podstawę do podjęcia tych robót stanowi wpis do dziennika budowy, dokonany przez zamawiającego lub wykonawcę.

§ 13. Zamawiającemu przysługuje prawo kontrolowania realizacji przedmiotu umowy.

Rozdział 3.

Porozumienie wstępne.

§ 14. Jednostki współdziałające w realizacji inwestycji obowiązane są na żądanie zamawiającego zawrzeć odpowiednie porozumienie wstępne w sprawie wykonania należących do ich rzeczowego zakresu działania świadczeń potrzebnych do realizacji zamierzonej inwestycji lub w sprawie wykonania wchodzących w jej zakres obiektów, ich części lub robót poza obiektami.

§ 15. 1. Porozumienie wstępne jest umową podpisaną przez obie strony, mocą której jedna z nich zobowiązuje się do zawarcia w określonym terminie na żądanie zamawiającego umowy o realizację inwestycji lub o wykonanie wchodzących w jej zakres obiektów, ich części lub robót poza obiektami, jak również prac projektowych, dostaw (sprzedaży) lub usług mających na celu realizację inwestycji budowlanej. Porozumienie wstępne powinno zawierać harmonogram realizacji inwestycji.

2. Strony mogą zobowiązać się w porozumieniu wstępnym do wykonania określonych czynności związanych z przygotowaniem realizacji inwestycji objętej przyrzeczoną umową oraz ustalić harmonogram tych czynności.

3. W razie niedojścia do skutku przyrzeczonej umowy bez winy wykonawcy przysługuje mu wynagrodzenie za czynności wykonane na podstawie porozumienia wstępnego.

4. Strony mogą w porozumieniu wstępnym ustalić kary umowne za niewykonanie lub nienależyte wykonanie obowiązków współpracy, określonych w tym porozumieniu.

§ 16. 1. Porozumienie wstępne zawiera się na podstawie zatwierdzonych założeń techniczno-ekonomicznych inwestycji.

2. Termin na zawarcie porozumienia wstępnego wynosi w stosunkach między:

- 1) inwestorem a generalnym realizatorem inwestycji — 60 dni,
- 2) inwestorem lub generalnym realizatorem a generalnym wykonawcą — 45 dni,
- 3) generalnym wykonawcą a podwykonawcą — 30 dni,
- 4) innymi współuczestnikami realizacji inwestycji — 45 dni, licząc od dnia zgłoszenia wniosku.

3. Wniosek o zawarcie porozumienia wstępnego powinien zawierać wszystkie dane potrzebne do ustalenia treści porozumienia. Projekt porozumienia sporządza strona zobowiązana do jego zawarcia w myśl § 14.

§ 17. Strona, która nie ma obowiązku zawarcia proponowanego porozumienia wstępnego i nie godzi się na jego zawarcie, powinna powiadomić o tym zamawiającego niezwłocznie, nie później jednak niż w ciągu czternastu dni po otrzymaniu jego wniosku. W razie zaniebdania tego obowiązku ponosi odpowiedzialność za wynikłą stąd stratę.

§ 18. W okresie pomiędzy dniem otrzymania wniosku a dniem, w którym porozumienie powinno być zawarte, strony uzgodnią treść jego postanowień w bezpośrednich rokowaniach, a gdy rokowania te nie doprowadzą do zgody — za pośrednictwem jednostek nadrzędnych.

§ 19. Zamawiającemu, który nie otrzymał projektu porozumienia w terminie określonym w § 16 lub który nie godzi się z jego brzmieniem, przysługuje roz-

czenie o zawarcie porozumienia. Może on wystąpić do komisji arbitrażowej o ustalenie treści porozumienia (spór przedumowny) w ciągu czternastu dni od dnia, w którym porozumienie powinno być zawarte. Niewystąpienie ze sporem przedumownym w tym terminie uważa się za rezygnację z zawarcia porozumienia.

§ 20. W uzasadnionych wypadkach, a w szczególności gdy zawarcie przyrzeczonej umowy nie jest możliwe w terminie określonym w porozumieniu, strony mogą odpowiednio zmienić porozumienie w trybie, o którym mowa w § 85.

§ 21. Tryb zawierania porozumienia wstępnego między generalnym wykonawcą a podwykonawcą regulują przepisy §§ 123—128.

Rozdział 4.

Warunki i tryb zawierania umowy.

§ 22. Przyrzeczona umowa powinna być zawarta na warunkach i w terminie ustalonych w porozumieniu wstępnym, chyba że termin ten ustala przepis szczególny lub zarządzenie właściwego organu.

§ 23. 1. Umowę o realizację inwestycji oraz umowę o wykonanie wchodzących w jej zakres obiektów, ich części lub robót poza obiektami zawiera się w formie dokumentu podpisanego przez obie strony.

2. Umowa, w której wynagrodzenie wykonawcy nie przekracza 50.000 zł, może być zawarta przez potwierdzenie zamówienia.

§ 24. Zamawiający, który zrezygnował z zawarcia umowy, powinien o tym zawiadomić wykonawcę na piśmie co najmniej na sześćdziesiąt dni przed terminem przewidzianym w porozumieniu wstępnym na zawarcie umowy.

§ 25. Wykonawca przesyła zamawiającemu podpisaną przez siebie projekt umowy najpóźniej na trzydzieści dni przed terminem przewidzianym na zawarcie umowy.

§ 26. Wykonawca odmówi zawarcia umowy, jeżeli roboty budowlane, mające stanowić przedmiot umowy, nie zostały włączone do portfela zleceń przedsiębiorstwa budowlano-montażowego.

§ 27. Zamawiający, który nie otrzymał od wykonawcy projektu umowy lub nie godzi się z jego treścią, może nie później niż czternastego dnia po dniu, w którym umowa powinna być zawarta, wystąpić do komisji arbitrażowej o zawarcie umowy i ustalenie jej treści (spór przedumowny). Niewystąpienie ze sporem przedumownym w tym terminie uważa się za rezygnację z zawarcia umowy.

§ 28. Przepisy §§ 23 i 25—27 mają zastosowanie także w wypadku, gdy stron nie łączy porozumienie wstępne. Termin na zawarcie umowy wynosi wówczas sześćdziesiąt dni, licząc od dnia otrzymania zamówienia przez stronę zobowiązaną do zawarcia umowy.

§ 29. Przepisy § 23, § 25, § 27 i § 28 nie odnoszą się do stosunków pomiędzy generalnym wykonawcą a podwykonawcą. W tym zakresie obowiązują przepisy §§ 129—133.

Rozdział 5.

Dostarczenie projektu technicznego inwestycji.

§ 30. Strona obowiązana do dostarczenia projektu technicznego inwestycji powinna zapewnić dokonanie z kontrahentami uzgodnień, których konieczność wyniknie w toku opracowywania tego projektu.

§ 31. 1. Projekt techniczny inwestycji należy dostarczyć w całości lub częściami, w umówionych terminach. Jeżeli termin w umowie nie został ustalony lub jeżeli przepisy szczególnie nie stanowią inaczej, projekt techniczny inwestycji powinien być dostarczony w częściach, obejmujących obiekty budowlane, nie później niż na 120 dni przed terminem rozpoczęcia obiektu lub robót poza obiektem i nie później niż do 30 listopada roku poprzedzającego rozpoczęcie obiektu lub robót poza obiektem.

2. Termin dostarczenia projektu podwykonawcom i wykonawcom częściowym ustala odpowiednio § 134.

§ 32. O zauważonych wadach założeń techniczno-ekonomicznych lub projektu technicznego inwestycji wykonawca powinien zawiadomić niezwłocznie zamawiającego i kierujące biuro projektów.

§ 33. Osoba sprawująca nadzór autorski obowiązana jest uzyskać pisemną zgodę zamawiającego pracę projektową na wprowadzenie istotnych zmian lub uzupełnień projektu technicznego realizowanej inwestycji.

Rozdział 6.

Przygotowanie i wykonanie robót budowlanych i montażowych.

§ 34. 1. Inwestor obowiązany jest przekazać wykonawcy lub wskazanej przez niego jednostce teren niezbędny do realizacji inwestycji w terminie, zakresie i stanie ustalonym w umowie.

2. Strony mogą postanowić, że teren budowy będzie przekazywany częściami.

3. Jednocześnie z przekazaniem terenu budowy inwestor obowiązany jest dostarczyć przejmującemu plan znajdujących się na tym terenie urządzeń podziemnych i udzielić mu dotyczących tego terenu informacji, które mogą mieć znaczenie przy realizacji inwestycji objętej umową.

§ 35. Inwestor obowiązany jest ponieść nakłady na przeznaczone dla jego potrzeb obiekty tymczasowe, stanowiące urządzenie terenu budowy, których wykonanie zlecił wykonawcy.

§ 36. Przy wykonywaniu robót w czynnych obiektach (oddziałach zakładu) inwestor obowiązany jest zapewnić urządzenia ochronne w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz nadzór nad bezpiecznym prowadzeniem tych robót, jak również ochronę mienia wykonawcy.

§ 37. 1. Wykonawca może wykonać zleczone roboty inaczej, niż to przewiduje projekt dostarczony przez zamawiającego, albo zastosować inne materiały lub konstrukcje niż określone w projekcie lub kosztorysie, jeżeli zmiany te nie wpłyną na trwałość oraz wartość użytkową, estetyczną i techniczną obiektu, przedłużenie wykonania oraz zwiększenie kosztów jego eksploatacji, a ponadto jeżeli zmiany te nie naruszają przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy.

2. O zamierzonych zmianach wykonawca obowiązany jest zawiadomić zamawiającego. Jeżeli zamawiającym jest generalny wykonawca lub generalny realizator, należy uzyskać także zgodę inwestora. Jeżeli inwestor sprzeciwi się proponowanym zmianom, rozstrzyga jednostka nadrzędna wykonawcy w porozumieniu z jednostką nadrzędną inwestora.

3. W wypadku, o którym mowa w ust. 1, wykonawca udziela zamawiającemu opustu od pierwotnie umówionego wynagrodzenia ryczałtowego w wyso-

kości 20% różnicy pomiędzy umownym ryczałtem a wysokością ryczałtu, który by się należał za wykonanie obiektu w sposób zastosowany przez wykonawcę.

4. Jeżeli zamierzone zmiany powodują potrzebę zmiany projektu, to powinna ona być dokonana w obowiązującym trybie i na koszt wykonawcy.

§ 38. 1. Uzyskane z rozbiórki lub demontażu materiały, maszyny, urządzenia i konstrukcje powinny być przekazane protokolarnie inwestorowi z zaznaczeniem ich jakości.

2. Materiały odzyskane, a kwalifikujące się do budowania w zamówionych obiektach, wykonawca obowiązany jest odkupić od zamawiającego.

§ 39. Zamawiający obowiązany jest odkupić od wykonawcy zbędne nietypowe materiały, maszyny, urządzenia lub konstrukcje, których możliwość zastosowania ogranicza się do zamówionych obiektów i robót, jeżeli nabycie tych materiałów, maszyn, urządzeń lub konstrukcji nastąpi wskutek okoliczności, za które odpowiada zamawiający.

Rozdział 7.

Dostarczenie maszyn i urządzeń.

§ 40. Zamawiający, na którym zgodnie z umową ciąży obowiązek dostarczenia maszyn i urządzeń, powinien uzgodnić z wykonawcą termin ich dostarczenia.

§ 41. Jeżeli umowa zawarta z wykonawcą obejmuje montaż skomplikowanych maszyn i urządzeń, a warunki dostaw tych maszyn i urządzeń przewidują dla nich specjalne kierownictwo montażu (szefostwo montażu), zamawiający, który w myśl umowy ma dostarczyć te maszyny i urządzenia, obowiązany jest zapewnić kierownictwo montażu.

Rozdział 8.

Rozruch.

§ 42. 1. Postanowienia umowy dotyczące rozruchu powinny w szczególności określać:

- 1) termin, w którym rozruch powinien być przeprowadzony,
- 2) zakres obowiązków i uprawnień stron w toku przeprowadzania rozruchu,
- 3) parametry, jakie mają być osiągnięte w wyniku rozruchu.

2. Strony mogą w umowie ustalić termin, w którym uzupełnią ją szczegółowymi postanowieniami ustalającymi tryb i warunki przeprowadzenia rozruchu inwestycji objętej umową.

§ 43. 1. Jednostka, która zobowiązała się do przeprowadzenia rozruchu, kieruje całością prac z tym związanych na podstawie dokumentacji rozruchowej, uzgodnionej zarówno z inwestorem, jak i innymi jednostkami biorącymi udział w rozruchu.

2. Jednostki organizacyjne, biorące udział w realizacji inwestycji, a także przyszły użytkownik obowiązani są wziąć w nim udział na żądanie jednostki przeprowadzającej rozruch.

§ 44. 1. Jednostki, biorące udział w rozruchu, obowiązane są na żądanie przeprowadzającego rozruch oddelegować do jego dyspozycji grupę rozruchową złożoną z właściwych specjalistów, którzy będą brać udział w przeprowadzaniu rozruchu.

2. Członkowie grup rozruchowych pracują pod kierownictwem przeprowadzającego rozruch i są

przez niego wynagradzani. Wysokość tego wynagrodzenia określają odrębne przepisy.

§ 45. 1. Przeprowadzający rozruch uzgadnia z inwestorem i przyszłym użytkownikiem udział załogi użytkownika w rozruchu realizowanej inwestycji.

2. Koszty uczestnictwa swej załogi w rozruchu ponosi użytkownik.

§ 46. Jeżeli umowa stron lub przepisy szczególne nie stanowią inaczej:

1) inwestor (użytkownik) powinien na żądanie przeprowadzającego rozruch przekazać mu nieodpłatnie odpowiednie surowce i materiały niezbędne do przeprowadzenia prób rozruchowych pod obciążeniem; obowiązek wyliczenia się z zużycia tych surowców i materiałów ciąży na przeprowadzającym rozruch,

2) koszty zużycia energii w czasie rozruchu obciążają inwestora (użytkownika),

3) wyroby wyprodukowane w czasie rozruchu przekazuje się nieodpłatnie inwestorowi (użytkownikowi).

§ 47. 1. Rozruch jest zakończony, gdy próby wykazują, że inwestycja nada się do rozpoczęcia eksploatacji wstępnej.

2. Jeżeli inwestycja nie osiągnęła parametrów, o których mowa w § 42 ust. 1 pkt 3, inwestorowi służy uprawnienia z tytułu rękojmi za wady, z uwzględnieniem przepisów § 59.

Rozdział 9.

Odbiór.

§ 48. Inwestor dokonuje odbioru całego zadania inwestycyjnego, chyba że strony umówiły się, iż będzie ono odbierane częściami. W szczególności przedmiotem odbioru mogą być wykonane całkowicie kompleksy obiektów, obiekt lub roboty poza obiektem, chyba że zachodzą okoliczności wymienione w § 57.

§ 49. 1. Odbiór dokonywany przez inwestora ma na celu:

1) oddanie mu we władanie wykonanego zadania inwestycyjnego lub jego części po sprawdzeniu należytego wykonania,

2) stwierdzenie, że inwestycja spełnia warunki potrzebne do otrzymania wymaganego przez prawo budowlane pozwolenia na użytkowanie.

3) stwierdzenie, że inwestycja osiągnęła w wyniku rozruchu parametry, o których mowa w § 42 ust. 1 pkt 3.

2. Odbiór dokonywany przez inwestora może być połączony z odbiorem dokonywanym przez użytkownika od inwestora.

3. Odbioru dokonuje przedstawiciel inwestora wyposażony w odpowiednie pełnomocnictwo. Przedstawiciel ten może korzystać z opinii komisji powołanej w tym celu przez inwestora. W skład komisji powinny wchodzić osoby posiadające uprawnienia budowlane potrzebne do stwierdzenia zdatności do użytkowania odbieranych obiektów budowlanych, a także przedstawiciele użytkownika oraz organów i jednostek, których udział nakazują odrębne przepisy.

§ 50. 1. Odbiór dokonany przez generalnego realizatora inwestycji od generalnego wykonawcy, a także przez generalnego wykonawcę od podwykonawcy ma na celu przekazanie zamawiającemu ustalonego

w umowie przedmiotu odbioru, po sprawdzeniu należytego jego wykonania.

2. Odbioru dokonuje przedstawiciel zamawiającego, wyposażony w odpowiednie pełnomocnictwo. Przedstawiciel ten może korzystać z opinii komisji powołanej w tym celu przez zamawiającego.

§ 51. 1. Oddający obowiązany jest przeprowadzić lub spowodować przeprowadzenie przed odbiorem przewidzianych w przepisach lub określonych w umowie prób oraz uzyskać od właściwych organów wymagane zaświadczenia.

2. Za przeprowadzenie prób, o których mowa w ust. 1, wykonawca otrzymuje odpowiednie wynagrodzenie, chyba że czynności te są uwzględnione w cenach kosztorysowych. Wynagrodzenie to może być ustalone w formie ryczałtu.

3. O terminie przeprowadzenia prób oddający zawiadamia zamawiającego.

§ 52. 1. Oddający ustala datę gotowości do odbioru ustalonego w umowie przedmiotu odbioru i zawiadamia o tym zamawiającego co najmniej na dziesięć dni naprzód.

2. Zamawiający wyznacza dzień i godzinę przystąpienia do odbioru, z tych że rozpoczęcie odbioru powinno nastąpić w ciągu dziesięciu dni od zgłoszonej daty gotowości do odbioru.

3. Odbiór powinien być dokonany nie później niż w ciągu dziesięciu dni od dnia rozpoczęcia, chyba że umowa lub przepisy ustalają inne terminy.

4. Datę rozpoczęcia odbioru wyznaczoną zgodnie z przepisem ust. 2 uważa się za datę wykonania przez oddającego jego zobowiązania wynikającego z umowy, chyba że w toku odbioru stwierdzono wady nie pozwalające na jego dokonanie (§ 60 ust. 1 pkt 1 i 3 oraz ust. 2 pkt 1).

5. Jeżeli zamawiający nie wyznaczy daty rozpoczęcia odbioru w terminie określonym w ust. 2, za datę wykonania przez oddającego jego zobowiązań umownych uważa się datę gotowości do odbioru (ust. 1).

§ 53. 1. Każda ze stron powinna przygotować się należycie do szybkiego i sprawnego wykonania czynności związanych z odbiorem.

2. Do obowiązków oddającego należy w szczególności:

1) przygotowanie dokumentów pozwalających na ocenę należytego wykonania przedmiotu odbioru, a więc w szczególności umowy wraz z jej uzupełnieniami i uzgodnieniami, przepisów i instrukcji o obsłudze dostarczonych maszyn, urządzeń, instalacji, protokołu przeprowadzenia rozruchu, zaświadczeń o próbach technicznych (§ 51 ust. 1), uzgodnieniach, dziennika budowy, opinii rzeczoznawców, jak również projektów z naniesionymi poprawkami itp.,

2) umożliwienie przedstawicielowi zamawiającego i ewentualnie powołanej przez niego komisji zapoznania się z tymi dokumentami, z przedmiotem odbioru oraz dokonania potrzebnych sprawdzeń itp.

§ 54. 1. Z czynności odbioru sporządza się protokół podpisany przez upoważnionych przedstawicieli zamawiającego, oddającego i przez osoby biorące udział w czynnościach odbioru. Oddający powinien otrzymać egzemplarz protokołu w dniu zakończenia odbioru.

2. Protokół powinien zawierać ustalenia poczynione w toku odbioru, a w szczególności ujawnione

w czasie odbioru wady przedmiotu odbioru i terminy ich usunięcia.

3. Protokół odbioru powinien ponadto zawierać oświadczenie o przyjęciu przedmiotu odbioru we władanie lub o odmowie dokonania odbioru wraz z krótkim uzasadnieniem.

4. Osoby uczestniczące w odbiorze mogą zamieścić w protokole oświadczenie uzasadniające ich stanowisko w stosunku do ustaleń protokołu.

§ 55. 1. Jeżeli zamawiający nie przystąpi w terminie do dokonania odbioru, oddający może, nie wyznaczając dodatkowego terminu, ustalić protokolarnie stan przedmiotu odbioru przez powołaną do tego co najmniej trzyosobową komisję. Protokół taki stanowi podstawę do wystawienia faktury i żądania zapłaty wynagrodzenia.

2. Zamawiający, który jest w zwłoce z dokonaniem odbioru, obowiązany jest zapłacić karę umowną i przewyższającą tę karę odszkodowanie obejmujące w szczególności koszty zabezpieczenia, strzeżenia, konserwacji i ubezpieczenia przedmiotu odbioru.

§ 56. 1. Obowiązek strzeżenia, utrzymania i ubezpieczenia odebranych części zadania inwestycyjnego obciąża zamawiającego.

2. Na żądanie zamawiającego oddający obowiązany jest odpłatnie czasowo utrzymywać i strzec przedmiotu odbioru, z wyjątkiem wypadku, o którym mowa w § 138 ust. 2.

§ 57. Gdy odbiór przypada w okresie od 1 listopada do 31 marca roku następnego, a warunki techniczne zabraniają w tym okresie wykonania niektórych robót, jak np. robót elewacyjnych, strony powinny uzgodnić w umowie termin późniejszego ich wykonania i odbioru, z tym że termin ten nie może przekraczać daty 30 września tego roku.

Rozdział 10.

Rękojmia za wady fizyczne.

§ 58. Wykonawca jest odpowiedzialny względem zamawiającego, jeżeli wykonany przedmiot umowy ma wady zmniejszające jego wartość lub użyteczność ze względu na cel określony w umowie, a w szczególności jeśli jest on wykonany niezgodnie z założeniami techniczno-ekonomicznymi inwestycji, projektem technicznym, zasadami wiedzy technicznej lub przepisami.

§ 59. Wykonawca może uwolnić się od odpowiedzialności z tytułu rękojmi za wady fizyczne, które powstały albo wskutek wadliwości dostarczonych przez zamawiającego maszyn, urządzeń, konstrukcji lub materiałów, albo wskutek wykonania inwestycji według wskazówek zamawiającego, a w szczególności założeń techniczno-ekonomicznych inwestycji lub dostarczającego przez niego projektu technicznego, jeżeli uprzedził zamawiającego o grożącym niebezpieczeństwie wad, albo jeżeli mimo dołożenia należytej staranności nie mógł stwierdzić niewłaściwości wskazówek w tym zakresie, a w szczególności wad dostarczonego projektu lub wadliwości dostarczonych maszyn, urządzeń, konstrukcji lub materiałów.

§ 60. 1. Jeżeli wady przedmiotu umowy, ujawnione w toku dokonywania odbioru, nie dadzą się usunąć, zamawiający może:

1) odstąpić od umowy w wypadku, gdy wady są tego rodzaju, że uniemożliwiają zgodny z przeznaczeniem

użytkiem przedmiotu umowy, zawiadamiając o tym odpowiednie organy,

2) przyjąć przedmiot umowy, obniżając odpowiednio wynagrodzenie za ten przedmiot,

3) nie odstępując od umowy i zachowując prawo do kar umownych za zwłokę, żądać wykonania przedmiotu umowy po raz drugi.

2. Jeżeli wykonana inwestycja ma wady, które dadzą się usunąć, zamawiający może:

1) odmówić przyjęcia przedmiotu umowy do czasu usunięcia wad uniemożliwiających uzyskanie pozwolenia na użytkowanie lub rozpoczęcie eksploatacji,

2) przyjąć przedmiot umowy z wadami, obniżając odpowiednio wynagrodzenie za ten przedmiot,

3) przyjąć przedmiot umowy, wyznaczając wykonawcy odpowiedni termin na usunięcie wad, a w razie zwłoki i bezskutecznego upływu terminu dodatkowego — obniżyć odpowiednio wynagrodzenie za przedmiot umowy.

3. Wykonawca nie może odmówić usunięcia wad bez względu na wysokość związanych z tym kosztów.

4. Niezależnie od uprawnień, o których mowa w ust. 2 pkt 1, zamawiający ma prawo do kar umownych, o których mowa w § 71 ust. 1 pkt 1, i ewentualnego odszkodowania uzupełniającego.

§ 61. Nie później niż trzydziestego dnia po upływie pierwszego roku rękojmi wykonawca obowiązany jest na żądanie zamawiającego dokonać z nim protokolarnego sprawdzenia, czy zostały usunięte wady ujawnione w okresie pierwszego roku rękojmi.

§ 62. 1. Jeżeli wada wyszła na jaw po odbiorze, zamawiający wyznacza wykonawcy termin jej usunięcia, chyba że zamierza ją usunąć w zastępstwie wykonawcy.

2. Koszty związane z zastępczym usunięciem wad obciążają wykonawcę. Koszty te zamawiający pokrywa z kwot wpłaconych dobrowolnie lub pobranych z konta wykonawcy w trybie inkasa bezakceptowanego.

3. Zamawiający, który bezzasadnie pobrał od wykonawcy kwotę, o której mowa w ust. 2, powinien zwrócić ją niezwłocznie z 18-procentowymi odsetkami karnymi w stosunku rocznym.

§ 63. 1. Istnienie wady powinno być stwierdzone protokolarnie. O czasie i miejscu oględzin mających na celu stwierdzenie istnienia wady należy zawiadomić wykonawcę na piśmie na dziesięć dni naprzód.

2. Zamawiający traci uprawnienie z tytułu rękojmi za wady fizyczne, jeżeli nie zawiadomi wykonawcy niezwłocznie po ich wykryciu.

§ 64. 1. Uprawnienia z tytułu rękojmi za wady wygasają:

1) w stosunku do budynków i budowli — po upływie trzech lat, a jeżeli normatywny okres zużycia obiektu lub jego części trwa krócej niż trzy lata — po upływie połowy tego okresu,

2) w stosunku do maszyn, urządzeń i instalacji przemysłowych — po upływie roku, chyba że udzielona przez dostawcę rękojmia lub gwarancja przewiduje dłuższy termin.

2. Jeżeli cykl planowo-zapobiegawczego remontu kapitałnego obiektu lub jego części jest krótszy niż okres rękojmi za wady, uprawnienia z tytułu rękojmi wygasają z dniem, w którym remont powinien być rozpoczęty.

3. Początek biegu rękojmi w stosunku do wszystkich wykonawców liczy się od dnia odbioru przez in-

westora inwestycji lub jej części, stanowiącej przedmiot odbioru.

4. Zamawiający może wykonać uprawnienia z tytułu rękojmi nawet po upływie terminów, o których mowa w ust. 1, jeżeli reklamował wadę przed upływem tych terminów.

§ 65. Za wady fizyczne inwestycji realizowanych zgodnie z przepisami jako prototypowe lub doświadczalne wykonawca odpowiada tylko wtedy, gdy powstały z jego winy. Prototypowy lub doświadczalny charakter inwestycji powinien wynikać z planu i być zastrzeżony w umowie.

§ 66. Inwestor może przekazać użytkownikowi przysługujące mu uprawnienia z tytułu rękojmi za wady fizyczne, zawiadamiając o tym na piśmie wykonawcę.

Rozdział 11.

Odszkodowanie.

§ 67. 1. Strona, która nie wykonała umowy lub wykonała ją nienależycie, obowiązana jest wyrównać drugiej stronie spowodowane tym straty, chyba że niewykonanie lub nienależyte wykonanie umowy jest następstwem okoliczności, za które strona zobowiązana nie odpowiada. Odszkodowanie nie obejmuje korzyści, które poszkodowany mógłby osiągnąć, gdyby szkody nie wyrządzono.

2. Odszkodowanie, a także kara umowna i odszkodowanie uzupełniające należy się również, gdy niewykonanie lub nienależyte wykonanie umowy nastąpiło wskutek decyzji jednostki nadrzędnej lub organu naczelnego, któremu podlega strona zobowiązana.

§ 68. Jeżeli przepis lub umowa przewiduje karę umowną za niewykonanie lub nienależyte wykonanie umowy, kara ta należy się poszkodowanemu w zastrzeżonej na ten wypadek wysokości bez względu na wysokość poniesionej straty. Poszkodowany może ponadto dochodzić wyrównania strat przenoszących wysokość zastrzeżonej kary.

§ 69. 1. Strony mogą ustalić kary w wyższej wysokości niż przewidywano w przepisach, a także przewidzieć kary za niewykonanie lub nienależyte wykonanie obowiązków, za które w przepisach nie zastrzeżono kary umownej.

2. Ustalenie kar w niższej wysokości jest dopuszczalne:

1) za zgodą jednostki nadrzędnej strony, na rzecz której kara została zastrzeżona — jeżeli kara ma być obniżona nie więcej niż do połowy,

2) za zgodą organu naczelnego, któremu podlega ta strona — jeżeli kara ma być obniżona więcej niż o połowę.

3. Organy naczelne lub jednostki nadrzędne mogą udzielić zgody, o której mowa w ust. 2, w indywidualnych wypadkach bądź dla umów o realizację inwestycji określonego rodzaju.

4. Strony mogą nie dochodzić kary umownej, jeżeli nie przekracza ona 5.000 zł.

§ 70. Zamawiający obowiązany jest zapłacić karę umowną:

1) za zwłokę w dostarczeniu projektu technicznego lub umówionej jego części — 0,02% wynagrodzenia należnego za wykonanie obiektów lub robót, których dotyczy projekt, za każdy dzień zwłoki,

2) za zwłokę w przekazaniu terenu budowy —

0,02% wynagrodzenia za wykonanie przedmiotu umowy, za każdy dzień zwłoki,

3) za zwłokę w usunięciu wad projektu technicznego — 0,02% wynagrodzenia za wykonanie obiektu lub robót, których dotyczy projekt, za każdy dzień zwłoki,

4) za zwłokę w przeprowadzeniu odbioru — 2.000 zł za każdy dzień zwłoki, licząc od następnego dnia po terminie, w którym odbiór powinien się odbyć zgodnie z przepisem § 52,

5) za uniemożliwienie rozpoczęcia lub spowodowanie przerwy w wykonywaniu robót z innych przyczyn niż wymienione w pkt 1, 2 i 3 — 0,02% wynagrodzenia za przedmiot umowy za każdy dzień zwłoki lub przerwy.

§ 71. 1. Wykonawca płaci zamawiającemu karę umowną:

1) za zwłokę w oddaniu określonego w umowie przedmiotu odbioru — 0,02% wynagrodzenia należnego z tytułu wykonania przedmiotu odbioru, za każdy dzień zwłoki,

2) za zwłokę w usunięciu wad stwierdzonych przy odbiorze lub w okresie rękojmi za wady — 0,02% wynagrodzenia należnego za wykonany przedmiot odbioru za każdy dzień zwłoki, liczonej od dnia wyznaczonego na usunięcie wad.

2. W razie zwłoki w usunięciu wad w terminie dodatkowym kara ulega podwyższeniu o 50%.

3. Wykonawca obowiązany jest pokryć koszty związane z niedojściem do skutku odbioru, jeżeli nastąpiło to z powodu okoliczności, za które on odpowiada. Jeżeli niedojście do skutku odbioru, spowodowane przez wykonawcę, wywoła zwłokę w oddaniu określonego w umowie przedmiotu odbioru, koszty, o których wyżej mowa, powiększają karę umowną ustaloną w ust. 1 pkt 1.

4. W razie zwłoki w oddaniu robót, których odbiór ze względów technicznych został przesunięty na termin późniejszy (§ 57), podstawę kary umownej, o której mowa w ust. 1 pkt 1, stanowi wynagrodzenie należne za wykonanie obiektu (robót poza obiektem).

§ 72. Kar umownych można dochodzić z kilku tytułów jednocześnie. Suma kar umownych należnych uprawnionemu ze wszystkich tytułów, z wyjątkiem kar za zwłokę w usunięciu wad, nie może przekraczać 5% wynagrodzenia za przedmiot odbioru.

Rozdział 12.

Wynagrodzenia i rozliczenia.

§ 73. 1. Wynagrodzenie wykonawcy ustala się w formie ryczałtu umownego, zwanego dalej „wynagrodzeniem ryczałtowym”, lub w wyjątkowych wypadkach na podstawie uzgodnionych cen jednostkowych kosztorysu umownego i obmiaru wykonanych robót za cały przedmiot umowy oraz za każdą określoną w umowie jego część stanowiącą przedmiot odrębnego odbioru, a ponadto w wypadku, o którym mowa w § 78 ust. 1.

2. Zasady ustalania wynagrodzenia wykonawcy zostały określone w §§ 98—100, 115—118 i 146.

§ 74. Propozycję co do wysokości wynagrodzenia wykonawcy (ryczałtu umownego lub cen jednostkowych kosztorysu) przedstawia zamawiający, przesyłając założenia techniczno-ekonomiczne inwestycji lub projekt techniczny inwestycji w całości albo w odpowiedniej jego części.

§ 75. 1. W razie prowadzenia robót na podstawie projektów i kosztorysów dostarczanych częściami dla obiektów o cyklu realizacji do 18 miesięcy, do wynagrodzenia wykonawcy, bez względu na jego formę, dolicza się dodatek z tytułu zwiększonych kosztów organizacji wykonawstwa robót w wysokości określonej w załączniku nr 3.

2. W razie prowadzenia robót na podstawie projektów i kosztorysów dostarczanych częściami dla obiektów o cyklu realizacji powyżej 18 miesięcy, w umowie należy określić terminy dostarczania dokumentacji takimi częściami, aby nie powodowało to zahamowania w ciągłości realizacji inwestycji, przy uwzględnieniu wyprzedzeń określonych w § 31.

3. W razie prowadzenia robót na podstawie projektów i kosztorysów dostarczanych dla danego obiektu w terminach późniejszych niż określone w ust. 2, do wynagrodzenia wykonawcy, bez względu na jego formę, dolicza się dodatek z tytułu zwiększonych kosztów organizacji wykonawstwa robót w wysokości określonej w załączniku nr 3.

§ 76. Jeżeli na żądanie zamawiającego, zgłoszone z jego inicjatywy lub w wyniku decyzji właściwego organu, czas wykonania robót zostanie skrócony poniżej obowiązującego cyklu budowy, do wynagrodzenia wykonawcy, bez względu na formę jego ustalenia, dolicza się procentowe dodatki. Wysokość dodatków określają odrębne przepisy.

§ 77. Wynagrodzenie wykonawcy podlega zmniejszeniu o wartość nieodpłatnie otrzymanych obowiązkowych lub dobrowolnych świadczeń ludności oraz nie poniesionych w związku z tym kosztów ubezpieczeń społecznych.

§ 78. 1. Jeżeli w umowie nie można ustalić wynagrodzenia za jej przedmiot ze względu na to, że nie upłynął jeszcze termin ustalony w ust. 2 i 3 na sprawdzenie kosztorysów, lub dlatego, że zamawiający dostarcza dokumentację projektową częściami, strony ustalają w umowie orientacyjną, nie wiążącą ostatecznie wysokość wynagrodzenia za cały przedmiot umowy. W takim wypadku wynagrodzenie wykonawcy ustala się stopniowo za każdą część przedmiotu umowy, na którą zamawiający dostarczył niezbędną dokumentację projektową. Na sprawdzenie wysokości wynagrodzenia zaproponowanego przez zamawiającego i na przedstawienie mu własnej propozycji wynagrodzenia wykonawcy przysługuje termin ustalony w **ust. 2**.

2. Jeżeli umowa nie stanowi inaczej, termin na sprawdzenie wysokości wynagrodzenia i przedstawienie zamawiającemu własnej propozycji wynagrodzenia, wynosi licząc od dnia dostarczenia przez zamawiającego dokumentację projektową:

- 1) w stosunkach między inwestorem a generalnym realizatorem — **90 dni**,
- 2) w stosunkach między zamawiającym a generalnym wykonawcą — **80 dni**,
- 3) w stosunkach między generalnym wykonawcą a podwykonawcą oraz między inwestorem a wykonawcą częściowym — **60 dni**.

3. Jeżeli w ciągu 30 dni od terminu, o którym mowa w ust. 2, strony nie uzgodnią wysokości ryczałtu, wykonawca może w ciągu następnych 14 dni wystąpić do komisji arbitrażowej o ustalenie jego wysokości. Jeżeli tego nie uczyni, obowiązuje ryczałt zaproponowany przez zamawiającego.

§ 79. 1. Wynagrodzenie wykonawcy może ulec zmianie tylko w razie:

- 1) urzędowej zmiany cen produkcji budowlano-montażowej oraz maszyn, urządzeń i wyposażenia,
- 2) zmiany przez inwestora założeń techniczno-ekonomicznych inwestycji,
- 3) zmiany warunków realizacyjnych inwestycji, których nie można było przewidzieć, jeżeli wskutek tej zmiany wykonanie zadania groziłoby wykonawcy rażąca stratą.

2. Spór o zmianę wynagrodzenia wykonawcy rozstrzyga komisja arbitrażowa.

§ 80. Rozliczenie wykonawcy za wykonanie umowy lub jej części, stanowiącej umówiony przedmiot odbioru, następuje na podstawie faktury.

§ 81. Fakturę wystawia wykonawca na podstawie protokołu odbioru, stanowiącego jej integralną część, najpóźniej w ciągu 20 dni od daty zakończenia odbioru.

§ 82. 1. Jeżeli ustalony w umowie okres wykonywania przedmiotu odbioru, składającego się z kilku obiektów, jest dłuższy niż dwa lata, strony mogą ustalić w umowie, że wykonawca wystawia faktury częściowe za określone w umowie zakończone obiekty bez dokonywania ich odbioru.

2. Ilość faktur częściowych dla jednego przedmiotu odbioru nie może być większa niż trzy.

3. Przepisy ust. 1 i ust. 2 mają odpowiednie zastosowanie do rozliczeń generalnego wykonawcy z podwykonawcą oraz zamawiającego z wykonawcą częściowym, z tym że przedmiot faktury częściowej stanowi całość robót zakończonych w obiekcie lub poza obiektami.

4. Podstawę do wystawienia faktury częściowej stanowi oświadczenie kierownika budowy (robót) o zakończeniu budowy obiektu (robót).

5. Kwoty pobrane na podstawie faktur częściowych podlegają rozliczeniu finansowemu w fakturze za wykonany przedmiot odbioru.

Rozdział 13.

Zmiana strony i odstąpienie od umowy.

§ 83. W razie zmiany zamawiającego lub wykonawcy nowy kontrahent przejmuje prawa i obowiązki poprzednika, chyba że przepis lub postanowienie uprawnionego organu stanowią inaczej.

§ 84. Zamawiający, który opóźnia się z wykonaniem swoich zobowiązań, obowiązany jest na żądanie wykonawcy odpowiednio przedłużyć termin wykonania inwestycji oraz ponieść koszty z tego tytułu lub ponieść koszty przyspieszenia wykonania.

§ 85. Strona, która domaga się zmiany umowy, przesyła drugiej stronie podpisany projekt tej zmiany. Jeżeli proponujący zmianę nie otrzyma w ciągu czternastu dni zgody drugiej strony, może wystąpić do komisji arbitrażowej o ustalenie treści umowy.

§ 86. Odstępujący od umowy obowiązany jest wynagrodzić drugiej stronie spowodowane tym straty, chyba że odstąpienie nastąpiło z przyczyn, za które strona ta odpowiada.

§ 87. Wykonawca może odstąpić od umowy, jeżeli z powodu opóźnienia świadczenia zamawiającego nie może realizować inwestycji przez okres co najmniej trzech miesięcy.

CZĘŚĆ II SZCZEGÓŁOWA

Rozdział 1.

Warunki szczególne umów między inwestorem a generalnym realizatorem.

§ 88. 1. Przez umowę o realizację inwestycji budowlanej generalny realizator zobowiązuje się oddać objęte umową zadanie, zadania lub przedsięwzięcie inwestycyjne wykonane zgodnie z dokumentacją projektową inwestycji, zasadami wiedzy technicznej i przepisami techniczno-budowlanymi, a inwestor — do dokonania wymaganych przez właściwe przepisy czynności związanych z przygotowaniem realizacji objętej umową inwestycji, a w szczególności do dostarczenia dokumentacji projektowej, przekazania terenu niezbędnego do realizacji inwestycji, odebrania wykonanej inwestycji i zapłaty umówionego wynagrodzenia.

2. Dokumentację projektową inwestycji, o której mowa w ust. 1, stanowią albo założenia techniczno-ekonomiczne inwestycji, albo projekt techniczny inwestycji.

§ 89. 1. Jeżeli realizacja przedmiotu umowy została zlecona na podstawie założeń techniczno-ekonomicznych, do obowiązków generalnego realizatora należą:

1) uzyskanie projektów technicznych zadań inwestycyjnych, wchodzących w skład objętej umową inwestycji,

2) uzyskanie pozwolenia na budowę,

3) wykonanie lub spowodowanie wykonania robót związanych z przygotowaniem terenu (wyrąb, karczowanie, niwelacja, odwodnienie, rozbiórki itp.),

4) uzyskanie potrzebnych maszyn i urządzeń wymagających i nie wymagających montażu,

5) wykonanie lub spowodowanie wykonania obiektów budowlanych i robót poza obiektem, wchodzących w skład inwestycji,

6) przeprowadzenie rozruchu, jeżeli przedmiot umowy tego wymaga.

2. Jeżeli realizacja przedmiotu umowy została zlecona na podstawie projektu technicznego inwestycji, do obowiązków generalnego realizatora należą czynności wymienione w ust. 1 pkt 2—6.

3. Generalny realizator może podjąć się dostarczenia narzędzi i inwentarza, stanowiących wyposażenie inwestycji.

§ 90. Na żądanie inwestora generalny realizator obowiązany jest objąć umową odpłatne wykonywanie czynności nadzoru inwestorskiego.

§ 91. W zakresie inwestycji budownictwa mieszkaniowego, szkolnego i administracyjnego do generalnego realizatora należą obowiązki wymienione w § 89 ust. 1 oraz w § 90.

§ 92. Występując o zawarcie porozumienia wstępnego, inwestor obowiązany jest dołączyć do wniosku niezbędne dane, o których mowa w § 16, a w szczególności założenia techniczno-ekonomiczne inwestycji.

§ 93. 1. Porozumienie wstępne pomiędzy inwestorem a generalnym realizatorem powinno ustalić:

1) podstawowe warunki przyręczonej umowy, a w szczególności przedmiot umowy, przewidywany rok rozpoczęcia realizacji inwestycji, orientacyjną wysokość wynagrodzenia generalnego realizatora oraz spo-

sób ustalania ostatecznego wynagrodzenia generalnego realizatora itp.,

2) kolejność realizacji zadań składających się na objęte porozumieniem przedsięwzięcie inwestycyjne,

3) termin zawarcia przyręczonej umowy,

4) orientacyjny harmonogram realizacji inwestycji,

5) harmonogram czynności związanych z przygotowaniem realizacji inwestycji objętej przyręczeniem.

2. Generalnego realizatora, który zobowiązał się do realizacji inwestycji na podstawie założeń techniczno-ekonomicznych, porozumienie wstępne upoważnia do zawarcia umowy o dostarczenie potrzebnych projektów technicznych inwestycji.

§ 94. 1. Umowa o realizację inwestycji powinna zawierać harmonogram jej realizacji, określający terminy wykonania zadań lub ich części oraz terminy zakończenia etapów robót, których wykonanie upoważnia generalnego realizatora do wystawienia faktury.

2. Harmonogram realizacji inwestycji powinien być ustalony tak, aby generalny realizator miał możliwość:

1) dostarczenia we właściwym czasie projektu technicznego inwestycji,

2) złożenia we właściwym czasie zamówienia na materiały, maszyny i urządzenia,

3) zawarcia umowy z wykonawcami obiektów, ich części i robót poza obiektami,

4) wykonania we właściwym czasie robót przygotowawczych.

§ 95. 1. Jeżeli realizację inwestycji zlecono na podstawie założeń techniczno-ekonomicznych, generalny realizator obowiązany jest przedstawić inwestorowi projekt techniczny w całości lub częściami określonymi w umowie w celu uzgodnienia rozwiązań, zapewniających właściwą funkcjonalność inwestycji, które ze względu na mniejszą szczegółowość założeń nie znalazły w nich wyrazu.

2. Jeżeli umowa nie stanowi inaczej, inwestor obowiązany jest zgłosić generalnemu realizatorowi propozycję ewentualnych zmian w ciągu 30 dni od daty otrzymania projektu. Niezgłoszenie propozycji zmian lub zastrzeżeń w tym terminie uważa się za uzgodnienie projektu technicznego.

3. Jeżeli według generalnego realizatora proponowane przez inwestora zmiany projektu technicznego inwestycji nie są zgodne z założeniami techniczno-ekonomicznymi inwestycji lub jeżeli naruszają zasady wiedzy technicznej albo przepisy, generalny realizator obowiązany jest powiadomić o tym inwestora, uprzedzając go o skutkach jego propozycji i wyznaczając odpowiedni termin na zajęcie ostatecznego stanowiska.

4. Jeżeli inwestor podtrzyma w tym terminie swoje stanowisko, generalny realizator powinien powiadomić o tym jednostkę nadrzędną inwestora, a po bezskutecznym upływie czternastu dni — realizować inwestycję zgodnie z żądaniem inwestora. W razie gdy proponowane zmiany mogą spowodować zagrożenie bezpieczeństwa życia lub mienia, generalny realizator powinien zawiadomić także właściwy organ państwowego nadzoru budowlanego i wstrzymać się z wykonaniem zadań inwestora do czasu decyzji tego organu.

§ 96. 1. Inwestor, który dostarcza projekt techniczny inwestycji, obowiązany jest podczas sporządzania tego projektu zapewnić udostępnienie go generalnemu realizatorowi w celu zaopiniowania, a przed

uzgodnieniem rozwiązań przyjętych dodatkowo w projekcie, które nie mogły być przeprowadzone w toku sporządzania założeń techniczno-ekonomicznych inwestycji — zasięgnąć opinii generalnego realizatora co do tych rozwiązań.

2. Na żądanie inwestora generalny realizator powinien wydać opinie, o których mowa w ust. 1, w terminie uzgodnionym z inwestorem.

3. Inwestor obowiązany jest dostarczyć generalnemu realizatorowi w umówionym terminie projekt techniczny inwestycji w całości lub częściami obejmującymi obiekty.

§ 97. 1. Inwestor obowiązany jest:

1) przenieść na generalnego realizatora prawa i obowiązki wynikające zarówno z umów zawartych z generalnym dostawcą (dostawcami) maszyn i urządzeń, jak i z zebranych ofert na ich dostawę,

2) zapewnić generalnemu realizatorowi niezbędne limity i środki dewizowe na zakup maszyn i urządzeń pochodzących z importu.

2. Zmiana przez generalnego realizatora rodzajów maszyn lub urządzeń przewidzianych w założeniach techniczno-ekonomicznych lub projekcie technicznym inwestycji, a także zmiana ustalonych przez inwestora lub uzgodnionych z inwestorem dostawców wymaga zgody inwestora.

§ 98. Podstawę ustalania wynagrodzenia ryczałtowego generalnego realizatora stanowi:

1) zestawienie kosztów zadania inwestycyjnego (z kz) — jeżeli realizacja inwestycji jest zlecana na podstawie założeń techniczno-ekonomicznych inwestycji,

2) kosztorysy wchodzące w skład projektu technicznego oraz uściślone zestawienie kosztów zadania inwestycyjnego (z kz) — jeżeli realizacja inwestycji jest zlecana na podstawie projektu technicznego.

§ 99. 1. Na wynagrodzenie ryczałtowe w wypadku, o którym mowa w § 98 pkt 1, składa się:

1) suma poszczególnych składników zestawienia kosztów zadania inwestycyjnego, określających koszt inwestycji w zakresie objętym umową,

2) dodatek z tytułu pełnienia funkcji generalnego realizatora w wysokości określonej w załączniku nr 3 do zarządzenia,

3) dodatek z tytułu ryzyka stosowania ryczałtu w wysokości stanowiącej część rezerwy zestawienia kosztów zadania inwestycyjnego (z kz) przeznaczonej na nieprzewidziane roboty i wydatki, proporcjonalną do sumy określonej w pkt 1.

2. Na wynagrodzenie ryczałtowe w wypadku, o którym mowa w § 98 pkt 2, składa się:

1) wartość kosztorysowa obiektów i robót poza obiektem objętych projektem technicznym oraz suma pozostałych składników zestawienia kosztów zadania (złz), określających koszt inwestycji w zakresie objętym umową,

2) dodatek z tytułu pełnienia funkcji generalnego realizatora w wysokości określonej w załączniku nr 3 do zarządzenia,

3) dodatek z tytułu ryzyka stosowania ryczałtu w wysokości 60% części rezerwy na nieprzewidziane roboty i wydatki, ustalonej w sposób określony w ust. 1 pkt 3.

3. Jeżeli strony postanowiły, że odbiory będą dokonywane stopniowo po wykonaniu części zadania

inwestycyjnego, wynagrodzenie za te części ustala się odpowiednio według zasad określonych w ust. 1 lub ust. 2.

§ 100. Dodatkowe wynagrodzenie generalnego realizatora za pełnienie nadzoru inwestycyjnego określa załącznik nr 3 do zarządzenia.

§ 101. 1. Jeżeli wynagrodzenie ryczałtowe generalnego realizatora zostało ustalone na podstawie założeń techniczno-ekonomicznych inwestycji (§ 98 pkt 1):

1) roboty dodatkowe i zamiennie nie wykraczające poza zakres założeń techniczno-ekonomicznych pokrywa generalny realizator w ciężar swego wynagrodzenia,

2) roboty dodatkowe i zamiennie wykraczające poza zakres założeń techniczno-ekonomicznych, zlecone przez inwestora — pokrywa inwestor.

2. Jeżeli wynagrodzenie ryczałtowe generalnego realizatora zostało ustalone na podstawie projektu technicznego inwestycji (§ 98 pkt 2) roboty dodatkowe i zamiennie zlecone przez inwestora powodują odpowiednią wyżkę lub obniżkę wynagrodzenia, a sposób rozliczenia zmiany wynagrodzenia ustala § 119.

Rozdział 2.

Szczególne warunki umów z generalnym wykonawcą.

§ 102. Zamawiający obowiązany jest zawrzeć umowę, obejmującą wykonanie wszystkich obiektów i robót poza obiektem wchodzących w skład zadania inwestycyjnego z jednym, właściwym dla przedmiotu umowy wykonawcą, zwanym dalej generalnym wykonawcą, chyba że względy ekonomiczne lub organizacyjne uzasadniają wykonawstwo częściowe.

§ 103. 1. Przez umowę o wykonanie obiektów i robót poza obiektem wchodzących w skład zadania inwestycyjnego generalny wykonawca zobowiązuje się do oddania wszystkich objętych umową obiektów i robót poza obiektem, wykonanych zgodnie z projektem technicznym, zasadami wiedzy technicznej i przepisami techniczno-budowlanymi, a zamawiający zobowiązuje się do dokonania określonych przez właściwe przepisy czynności związanych z przygotowaniem wykonania umowy, do odebrania przedmiotu umowy i zapłaty umówionego wynagrodzenia.

2. Strony mogą wyłączyć z umowy roboty związane z wyrębem i karczowaniem oraz z zazielenieniem nie zabudowanej powierzchni terenu, z wyjątkiem zieleni przy obiekcie.

§ 104. Generalny wykonawca nie jest obowiązany do uzgadniania z zamawiającym podwykonawców, którym zleca wykonanie robót, ponosząc odpowiedzialność za należyte wykonanie zawartej z nim umowy.

§ 105. 1. Do podstawowych obowiązków zamawiającego w zakresie czynności związanych z przygotowaniem realizacji umowy należy w szczególności:

1) dostarczenie dokumentacji projektowej niezbędnej do wykonania przedmiotu umowy,

2) przekazanie terenu budowy,

3) dostarczenie maszyn i urządzeń w zakresie, w jakim przepisy lub umowa nakładają na niego ten obowiązek,

4) dostarczenie w umówionym terminie pozwolenia na budowę lub odpisu dokonanego zgłoszenia budowy.

2. Generalny wykonawca może przyjąć na siebie obowiązek odpłatnego dostarczenia określonych maszyn i urządzeń oraz przeprowadzenia rozruchu.

§ 106. 1. Porozumienie wstępne pomiędzy zamawiającym a generalnym wykonawcą powinno ustalać w szczególności:

1) podstawowe warunki przyrzeczonej umowy, jak: przedmiot umowy, przewidywany rok rozpoczęcia i zakończenia robót, terminy dostarczenia dokumentacji projektowej, orientacyjną wysokość wynagrodzenia wykonawcy oraz sposób ustalenia ostatecznego wynagrodzenia,

2) kolejność wykonania przygotowawczych i podstawowych robót budowlanych i montażowych,

3) termin zawarcia przyrzeczonej umowy,

4) harmonogram czynności związanych z przygotowaniem wykonania obiektów i robót objętych porozumieniem,

5) orientacyjny harmonogram budowy.

2. Porozumienie wstępne w sprawie wykonania obiektów i robót poza obiektami upoważnia generalnego wykonawcę do poczynienia niezbędnych przygotowań do wykonania tych robót, a w szczególności do przejścia terenu budowy, zorganizowania dozoru tego terenu, zawarcia porozumień wstępnych z podwykonawcami, zebrania wiążących ofert na dostawę materiałów, maszyn i urządzeń, wymagających znacznego wyprzedzenia zamówień w stosunku do terminów dostawy itp.

§ 107. O zawartym porozumieniu wstępnym generalny wykonawca zawiadamia swoją jednostkę nadzorną oraz właściwy organ bilansowania i rozdziału robót budowlano-montażowych.

§ 108. 1. Do umowy o wykonanie obiektów oraz robót poza obiektami należy dołączyć — jako jej integralną część — harmonogram budowy, wskazujący terminy wykonania robót przygotowawczych i podstawowych.

2. Harmonogram powinien być opracowany zgodnie z obowiązującymi przepisami o cyklach budowy.

§ 109. Projekty oraz kosztorysy obiektów i robót poza obiektem należy dostarczać generalnemu wykonawcy w trzech egzemplarzach.

§ 110. 1. Zamawiający powinien doręczyć generalnemu wykonawcy dziennik budowy najpóźniej na czternaście dni przed umownym terminem rozpoczęcia robót.

2. Nazwiska kierownika budowy oraz kierowników robót powinny być wpisane do dziennika budowy.

§ 111. 1. Generalny wykonawca jest obowiązany:

1) uzyskać wyznaczenie lub wyznaczyć główne osie budowy, osie poszczególnych obiektów, osie urządzeń technologicznych, osie komunikacyjne, a w miastach — linie zabudowania i poziomu chodnika, jak również stałe punkty niwelacyjne (repery),

2) wytyczyć poszczególne obiekty zgodnie z projektem,

3) wytyczyć stanowiska montowanych urządzeń,

4) chronić wyznaczone na terenie budowy punkty stałe,

5) chronić znajdujące się na terenie budowy i nie podlegające likwidacji zadrzewienia oraz inne elementy zagospodarowania terenu.

2. Za czynności wymienione w ust. 1 pkt 1 generalny wykonawca pobiera dodatkowe wynagrodzenie.

§ 112. Zamawiający obowiązany jest, w zakresie i terminach ustalonych w umowie, dostarczyć loco magazyn na teren budowy maszyn i urządzenia oraz przekazać je do montażu generalnemu wykonawcy lub wskazanemu przez niego podwykonawcy.

§ 113. Na żądanie zamawiającego generalny wykonawca obowiązany jest odpłatnie przechować i konserwować dostarczone przez zamawiającego na teren budowy materiały, maszyny i urządzenia.

§ 114. Przedmiotem odbioru od generalnego wykonawcy mogą być: kompleks obiektów przewidziany w umowie, obiekt lub roboty poza obiektem.

§ 115. 1. Wynagrodzenie generalnego wykonawcy ustala się w formie ryczałtu.

2. W odniesieniu do:

1) budowli inżynierskich lądowych i wodnych oraz robót górniczych,

2) obiektów doświadczalnych i prototypowych ujętych odpowiednimi planami prac doświadczalnych i rozwojowych,

3) robót adaptacyjnych, remontowych, budowlanych robót konserwatorskich i wiertniczo-studniarskich

— wynagrodzenie generalnego wykonawcy ustala się na podstawie uzgodnionych cen jednostkowych kosztorysu umownego i obmiaru wykonanych robót, chyba że strony ustala w umowie wynagrodzenie ryczałtowe.

§ 116. Wynagrodzenie ryczałtowe generalnego wykonawcy ustala się dodając do kwoty wynikającej z uzgodnionych kosztorysów, powiększonej o dodatki przysługujące według przepisów o kosztorysowaniu robót budowlanych i montażowych, dodatek z tytułu ryzyka stosowania ryczałtu, w wysokości określonej w odrębnych przepisach.

§ 117. Dodatku za stosowanie ryczałtu nie dolicza się do wartości kosztorysowej robót wykonanych do końca miesiąca poprzedzającego ten, w którym strony ustaliły wysokość ryczałtu, a jeżeli ustala go orzeczenie komisji arbitrażowej — do końca miesiąca poprzedzającego wniesienie sporu do komisji.

§ 118. Generalnemu wykonawcy przysługuje z tytułu pełnienia funkcji koordynatora robót i ponoszonej odpowiedzialności za całość robót objętych umową dodatek w wysokości określonej w załączniku nr 3 do zarządzenia.

§ 119. Zleczone przez zamawiającego roboty dodatkowe oraz zamiennie, powodujące zwwyżkę lub obniżkę wynagrodzenia wykonawcy, rozlicza się na podstawie kosztorysów dodatkowych lub zamiennych, zwiększając lub zmniejszając umówione wynagrodzenie o kwotę kosztorysu dodatkowego lub zamiennego.

§ 120. 1. Generalny wykonawca płaci zamawiającemu za odstąpione nowe i niepełnowartościowe materiały przeznaczone do wbudowania w zamówionych obiektach według cen zaopatrzeniowych obowiązujących w dniu odstąpienia.

2. Jeżeli materiały odstępowane nie znajdują się w majątku zamawiającego (np. płyty chodnikowe w robotach kablowych, wodociągowych i innych), zamawiający powierza je generalnemu wykonawcy (nieodpłatnie) i rozlicza według zasad, określonych w ust. 1, w fakturze za roboty, do których materiały te zostały zużyte.

Rozdział 3.

Szczególne warunki umów między generalnym wykonawcą a podwykonawcą.

§ 121. 1. Przez umowę o wykonanie robót budowlanych lub montażowych podwykonawca zobowiązuje się wykonać i oddać zlecone mu obiekty, części obiektu lub roboty poza obiektem zgodnie z projektem, zasadami wiedzy technicznej i przepisami techniczno-budowlanymi, a generalny wykonawca do dokonania niezbędnych czynności przygotowawczych, zapewnienia właściwej koordynacji wykonawstwa, odbioru wykonanych robót i zapłaty umówionego wynagrodzenia.

2. Do podstawowych obowiązków generalnego wykonawcy należy w szczególności:

- 1) dostarczenie dokumentacji projektowej,
- 2) umożliwienie odpłatnego korzystania z urządzeń terenu budowy,
- 3) umożliwienie podwykonawcy rozpoczęcia i wykonywania robót w umówionym terminie,
- 4) koordynacja robót podwykonawcy z pozostałymi robotami.

§ 122. Dostawca, który montuje na terenie budowy elementy budowlane, maszyny lub urządzenia, występuje w charakterze podwykonawcy.

§ 123. Porozumienie wstępne pomiędzy generalnym wykonawcą a podwykonawcą powinno zawierać dane, o których mowa w § 106.

§ 124. Porozumienie wstępne upoważnia podwykonawcę do poczynienia niezbędnych przygotowań do wykonania robót objętych porozumieniem.

§ 125. Projekt porozumienia wstępnego sporządza generalny wykonawca, podpisuje go i przesyła podwykonawcy do podpisania. Projekt ten traktuje się jako wniosek o zawarcie porozumienia wstępnego.

§ 126. W okresie pomiędzy dniem otrzymania wniosku a dniem, w którym porozumienie powinno być zawarte, strony uzgadniają treść jego postanowień w bezpośrednich rokowaniach, a gdy rokowania te nie doprowadzą do zgody — za pośrednictwem jednostek nadrzędnych.

§ 127. 1. Jeżeli porozumienie wstępne pomiędzy generalnym wykonawcą a podwykonawcą nie zostało zawarte w terminie określonym w § 16, generalny wykonawca może wystąpić do komisji arbitrażowej w ciągu czternastu dni od dnia, w którym porozumienie powinno być zawarte, o ustalenie treści porozumienia (spór przedumowny).

2. Niewystąpienie ze sporem przedumownym w tym terminie uważa się za rezygnację z zawarcia porozumienia.

§ 128. O zawartym porozumieniu wstępnym podwykonawca zawiadamia swoją jednostkę nadrzędną oraz właściwy organ bilansowania i rozdziału robót budowlano-montażowych.

§ 129. Projekt umowy z podwykonawcą sporządza generalny wykonawca, podpisuje go i przesyła podwykonawcy do podpisania najpóźniej na czterdzieści pięć dni przed terminem zawarcia umowy, ustalonym w porozumieniu wstępnym, chyba że strony ustaliły inny termin przesłania projektu umowy.

§ 130. W okresie między dniem otrzymania projektu umowy a dniem, w którym umowa powinna być zawarta, strony uzgadniają treść jej postanow-

wień w bezpośrednich rokowaniach, a gdy rokowania te nie doprowadzą do zgody — za pośrednictwem jednostek nadrzędnych.

§ 131. Jeżeli umowa nie została podpisana do dnia, w którym powinna być zawarta, generalny wykonawca może w ciągu czternastu dni od upływu tego terminu wystąpić ze sporem przedumownym. Niewystąpienie ze sporem przedumownym w tym terminie uważa się za rezygnację z zawarcia umowy w brzmieniu ustalonym w porozumieniu wstępnym.

§ 132. Jeżeli podwykonawca nie zgłosi na piśmie zastrzeżeń do projektu umowy do dnia, w którym umowa ta powinna być zawarta, umowę uważa się za zawartą na warunkach określonych w projekcie umowy.

§ 133. Do umowy powinien być dołączony harmonogram budowy wskazujący terminy rozpoczęcia i zakończenia obiektów, ich części lub robót poza obiektami oraz terminy wykonania robót, ważnych ze względu na koordynację wykonawstwa.

§ 134. Jeżeli umowa stron nie stanowi inaczej, generalny wykonawca obowiązany jest dostarczyć podwykonawcy projekt i kosztorysy zleconych mu robót w dwóch egzemplarzach nie później niż na dziewięćdziesiąt dni przed umownym terminem rozpoczęcia obiektu, w którym zlecone roboty mają być wykonane.

§ 135. Generalny wykonawca jest gospodarzem na terenie budowy. Ustala on po porozumieniu z podwykonawcami obowiązujący na terenie budowy porządek, którego wszyscy obowiązani są przestrzegać, a w szczególności sposób zabezpieczenia terenu budowy przed dostępem osób obcych.

§ 136. 1. Generalny wykonawca, podwykonawcy, inwestor oraz inne jednostki współdziałające na terenie budowy w realizacji inwestycji obowiązani są świadczyć sobie usługi niezbędne do sprawnego jej przebiegu.

2. Organizatorem i koordynatorem usług, o których mowa w ust. 1, jest generalny wykonawca.

3. Rodzaj i zakres usług, o których mowa w ust. 2, oraz termin, w jakim mają być świadczone, i wysokość wynagrodzenia za nie, ustalają umowy, które generalny wykonawca zawiera z zainteresowanymi jednostkami.

§ 137. Podstawę umów o usługi na terenie budowy stanowią uzgodnione z podwykonawcami potrzeby oparte na ich zgłoszeniach dokonanych na podstawie projektu organizacji robót i projektu zagospodarowania placu budowy, a w razie braku tych zgłoszeń — potrzeby wynikające z tych projektów.

§ 138. 1. Każda ze stron obowiązana jest strzeżenia należące do niej i znajdującego się na terenie budowy.

2. Obowiązek strzeżenia obiektu lub robót wykonanych przez podwykonawców obciąża generalnego wykonawcę od chwili przejścia całości robót od podwykonawcy lub od chwili przekazania ich pod dozór generalnego wykonawcy.

§ 139. Generalny wykonawca obowiązany jest do ogólnego nadzoru nad przestrzeganiem na terenie budowy przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy.

§ 140. Podwykonawca może przyjąć na siebie obowiązek odpłatnego dostarczenia określonych maszyn i urządzeń.

§ 141. Na żądanie generalnego wykonawcy podwykonawca obowiązany jest odpłatnie przechować i konserwować dostarczone przez zamawiającego na teren budowy materiały, maszyny i urządzenia.

§ 142. Generalny wykonawca obowiązany jest odpłatnie wyładować i przechować materiały, maszyny i urządzenia dostarczone na teren budowy dla podwykonawcy, którego załoga nie przybyła jeszcze na teren budowy.

§ 143. 1. Przedmiotem odbioru od podwykonawcy mogą być obiekty, ich części lub roboty poza obiektami.

2. Na żądanie generalnego wykonawcy w czynnościach odbioru, dokonywanego przez inwestora lub generalnego realizatora, powinni wziąć udział podwykonawcy.

3. Podwykonawcy obowiązani są uczestniczyć w przygotowaniach generalnego wykonawcy do przekazania przedmiotu odbioru.

§ 144. Generalny wykonawca koordynuje usuwanie wad w wykonanych obiektach i robotach poza obiektami, stwierdzonych zarówno w czasie wykonywania robót, odbioru, jak i w okresie rękojmi za wady. W szczególności generalny wykonawca wyznacza podwykonawcy odpowiedni termin usunięcia wad

w wykonanych przez nich obiektach, częściach obiektu i robotach poza obiektami.

§ 145. Po zakończeniu wykonanych przez siebie robót podwykonawca obowiązany jest uporządkować teren, na którym pracował.

§ 146. Do wynagrodzenia podwykonawcy stosuje się odpowiednio przepisy §§ 115—117 oraz § 119.

§ 147. Jeżeli w toku odbioru obiektu (robót) od generalnego wykonawcy nastąpi obniżenie wynagrodzenia podwykonawcy na skutek stwierdzenia wad, które nie dadzą się usunąć, strony obowiązane są rozliczyć różnicę z tego tytułu w ciągu 14 dni od upływu terminu przewidzianego na wystawienie faktury przez generalnego wykonawcę.

Rozdział 4.

Szczególne warunki umów między inwestorem a wykonawcą częściowym.

§ 148. W stosunkach między inwestorem a wykonawcą częściowym należy stosować odpowiednio przepisy regulujące stosunki między generalnym wykonawcą a podwykonawcą, chyba że przepisy szczególne zawierają odmienne postanowienia.

Załącznik nr 2.

ZASADY ORGANIZACJI I PONOSZENIA NAKŁADÓW NA URZĄDZENIA TERENU BUDOWY

§ 1. Zasady organizacji i ponoszenia nakładów na urządzenia terenu budowy mają zastosowanie do obiektów i robót wycenionych według zasad i podstaw kosztorysowania obowiązujących w latach 1966—1970.

§ 2. Ilekroć w niniejszym załączniku użyto określenia „projekt organizacji”, należy przez to określić rozumieć:

1) wytyczne realizacji inwestycji lub projekt organizacji i technologii budowy oraz projekt organizacji robót — w razie stosowania przy projektowaniu przepisów zarządzenia Przewodniczącego Komisji Planowania przy Radzie Ministrów i Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 30 lipca 1965 r. w sprawie projektowania inwestycji (Monitor Polski z 1965 r. Nr 45, poz. 253 i z 1967 r. Nr 58, poz. 279),

2) warunki realizacji inwestycji oraz projekty organizacji robót i projekty zagospodarowania placu budowy — w razie stosowania przy projektowaniu przepisów uchwały nr 110 Rady Ministrów z dnia 23 czerwca 1969 r. w sprawie projektowania inwestycji (Monitor Polski Nr 28, poz. 220).

§ 3. Generalny wykonawca obowiązany jest zorganizować zaplecze techniczno-gospodarcze budowy w zakresie ustalonym w projekcie organizacji.

§ 4. 1. Następujące nakłady na urządzenia placu budowy obciążają inwestora:

1) nakłady na tymczasowe obiekty i urządzenia niezbędne dla inwestora,

2) koszty budowy i rozbiórki tymczasowych:

a) dróg dojazdowych do punktów oznaczonych w projekcie organizacji,

b) bocznic kolejowych przewidzianych w projekcie organizacji,

c) urządzeń doprowadzających wodę wraz z ujęciem lub studnią, pompownią, zbiornikiem itp. — do

punktów oznaczonych w projekcie organizacji, ale bez kosztów rozprawienia po placu budowy,

d) linii zasilających elektroenergetycznych ze stacją transformatorową do punktów oznaczonych w projekcie organizacji, ale bez kosztów rozprawienia po placu budowy,

e) zbiorników na smołę lub asfalt przy budowie nawierzchni bitumicznych powyżej 6.000 m²,

f) specjalnych urządzeń ochronnych, niezbędnych do zapewnienia bezpieczeństwa robót prowadzonych w czynnych zakładach.

2. Inwestora obciążają ponadto nakłady na budowę i rozbiórkę tymczasowych ogrodzeń, dróg oraz linii rozprawiających wodociągowych i elektroenergetycznych na terenie budowy, zastępujących stałe ogrodzenia, główne drogi i linie przewidziane programem inwestycji, jeżeli wyznaczył taką kolejność wykonania obiektów lub robót poza obiektem realizowanej inwestycji, która uniemożliwia ich wykorzystanie dla potrzeb budowy.

3. Zamiast drogi tymczasowej, o której mowa w ust. 2, inwestor może — uwzględniając potrzeby wykonawstwa robót wynikające z projektu organizacji — zlecić wykonanie i oddać do dyspozycji wykonawcy wzmocnioną podbudowę przyszłej drogi stałej.

4. Inwestora obciążają koszty konserwacji i naprawy urządzeń doprowadzających do placu budowy wodę, energię itp., a także koszty przystosowania publicznych dróg dojazdowych lub objazdowych łącznie z mostami i przepustami do potrzeb budowy oraz koszty naprawy i konserwacji dróg w czynnych zakładach lub rozbudowywanych osiedlach.

5. Nakłady nie wymienione w ust. 1—4, a w szczególności nakłady na budowę i rozbiórkę obiektów i urządzeń tymczasowych niezbędnych do prowadzenia robót, obciążają generalnego wykonawcę.

§ 5. Jeżeli dla realizacji zadania inwestycyjnego

wykonawca — z przyczyn zależnych od inwestora — nie mógł w terminie, wynikającym z obowiązujących przepisów, zaplanować urządzeń zaplecza techniczno-gospodarczego inwestycji (stałego i półstałego), inwestor obowiązany jest zapewnić niezbędne nakłady i środki na sfinansowanie tego zaplecza oraz przekazać je do planu inwestycyjnego resortu wykonawcy.

§ 6. Wykonanie obiektów i robót poza obiektami składających się na te urządzenia placu budowy, których koszt obciąża inwestora, inwestor zleca właściciemu wykonawcy bądź w umowie o wykonanie zadania inwestycyjnego, bądź w odrębnej umowie.

§ 7. Urządzenia placu budowy, służące wyłącznie jednemu podwykonawcy, generalny wykonawca wykonuje na jego zlecenie i koszt. Za korzystanie z in-

nych urządzeń generalny wykonawca pobiera odpowiednie wynagrodzenie. Wysokość tego wynagrodzenia oraz terminy płatności strony powinny ustalić w umowie.

§ 8. 1. Wykonawca uprawniony jest do bezpłatnego korzystania dla własnych potrzeb z wykonanych na podstawie umowy stałych obiektów aż do dnia przekazania ich inwestorowi, pod warunkiem doprowadzenia ich przed odbiorem do stanu określonego w umowie.

2. Harmonogram budowy powinien przewidywać taką kolejność realizacji poszczególnych obiektów, aby umożliwić wykonawcy wykorzystanie ich na potrzeby zaplecza z zachowaniem umownych terminów oddania tych obiektów.

Załącznik nr 3.

WYKAZ DODATKÓW DO WYNAGRODZEŃ WYKONAWCÓW REALIZUJĄCYCH INWESTYCJE I REMONTY BUDOWLANE

Wykaz określa dodatki mające zastosowanie — niezależnie od dodatków przewidzianych w przepisach o kosztorysowaniu robót budowlanych i montażowych oraz robót remontowych budowlanych

i instalacyjnych — przy ustalaniu wynagrodzeń wykonawców w umowach zawieranych według zasad określonych w niniejszym zarządzeniu.

Lp.	Tytuł dodatku	Paragraf załącznika nr 1	Wysokość dodatku w % i podstawa jego obliczenia
1	2	3	4
1	Dodatek z tytułu dostarczania projektów i kosztorysów dla obiektu częściami uzgodnionymi w umowie	§ 75	1,5% wartości kosztorysowej obiektu lub robót poza obiektem
2	Dodatek z tytułu pełnienia funkcji generalnego realizatora inwestycji: 1) w zakresie inwestycji przemysłowych i specjalnych 2) w zakresie pozostałych inwestycji	§ 99 ust. 1 pkt 2 oraz § 99 ust. 2 pkt 2	1,5% 1,2% wynagrodzenia ustalonego w umowie
3	Dodatek za pełnienie funkcji nadzoru inwestorskiego: 1) w zakresie inwestycji przemysłowych i specjalnych 2) w zakresie pozostałych inwestycji	§ 100	1% 0,5% wynagrodzenia ustalonego w umowie
4	Dodatek z tytułu pełnienia funkcji generalnego wykonawcy	§ 118	1% wartości wynagrodzenia generalnego wykonawcy, ustalonego w umowie

U w a g a: Dodatki, określone pod lp. 2 i 4, nie mogą być kumulowane.

ZARZĄDZENIE PRZEWODNICZĄCEGO KOMITETU PRACY I PŁAC

z dnia 12 marca 1970 r.

w sprawie organizacji praktyk robotniczych studentów szkół wyższych oraz ponoszenia kosztów związanych z organizacją tych praktyk.*(Monitor Polski z dnia 7 kwietnia 1970 r. Nr 10, poz. 89)*

Na podstawie § 9 ust. 4, § 10 oraz § 13 uchwały nr 24 Rady Ministrów z dnia 16 lutego 1970 r. w sprawie organizacji praktyk robotniczych studentów szkół wyższych (Monitor Polski Nr 7, poz. 64) zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Kierownicy przedsiębiorstw zobowiązanych do zatrudniania studentów odbywających praktyki robotnicze przedstawiają właściwym terenowo wojewódzkim zespołom koordynacyjnym do spraw studenckich praktyk robotniczych, zwanym dalej „zespołami koordynacyjnymi”, w terminie do dnia 20 marca każdego roku propozycje frontu pracy, z uwzględnieniem przewidywanej liczby zatrudnienia studentów z podziałem na mężczyzn i kobiety, terminów rozpoczęcia turnusów, charakteru prac oraz określenia warunków socjalno-bytowych.

2. Szkoły wyższe przedstawiają w terminie do dnia 10 kwietnia każdego roku zespołom koordynacyjnym liczbę studentów przewidzianych do odbycia praktyk robotniczych, z uwzględnieniem podziału na mężczyzn i kobiety.

3. Zespoły koordynacyjne dokonują w terminie do dnia 20 kwietnia każdego roku rozdziału zgłoszonych przez szkoły wyższe studentów między poszczególne przedsiębiorstwa, które zgłosiły propozycje frontu pracy. W razie braku pełnego frontu pracy dla zgłoszonych przez szkoły wyższe studentów, zespoły koordynacyjne zapewniają miejsca pracy dla tych studentów w porozumieniu z zespołami koordynacyjnymi innych województw, uwzględniając dotychczasowe powiązania szkół wyższych z przedsiębiorstwami położonymi na terenie tych województw.

4. Zespoły koordynacyjne po dokonaniu rozdziału studentów (ust. 3) zgłaszają Przewodniczącemu Komitetu Pracy i Płac w terminie do dnia 30 kwietnia każdego roku posiadane nadwyżki miejsc pracy dla studentów bądź ich niedobór w stosunku do zgłoszeń szkół wyższych.

5. Szkoły wyższe w terminie do dnia 15 maja każdego roku przeprowadzają, przy współudziale zespołu koordynacyjnego, kontrole miejsc pracy oraz warunków socjalno-bytowych w przedsiębiorstwach, w których mają być zatrudnieni studenci, oraz podpisują umowy z tymi przedsiębiorstwami.

6. Szkoły wyższe składają w terminie do dnia 25 maja każdego roku zespołom koordynacyjnym informacje o wynikach przeprowadzonych kontroli miejsc pracy studentów oraz liczbie podpisanych umów z przedsiębiorstwami, w których mają być zatrudnieni studenci.

7. Zespoły koordynacyjne składają Przewodniczącemu Komitetu Pracy i Płac w terminie do dnia 10 czerwca każdego roku ocenę stanu przygotowań do rozpoczęcia studenckich praktyk robotniczych.

8. Zespoły koordynacyjne zobowiązane są do nadzoru nad przebiegiem wszystkich organizowanych na ich terenie praktyk robotniczych w zakresie właściwego

zatrudnienia studentów oraz zapewnienia im odpowiednich warunków socjalno-bytowych.

§ 2. Zatrudnienie studentów odbywających praktyki robotnicze w przedsiębiorstwach budowlanych powinno być ewidencjonowane i rozliczane oddzielnie. Przekroczenie w tych przedsiębiorstwach planu zatrudnienia ustalonego w narodowym planie gospodarczym dla resortu, wynikające z zatrudnienia studentów odbywających praktyki robotnicze, uznaje się za usprawiedliwione.

§ 3. 1. Studentom wyjeżdżającym na praktyki robotnicze bilety kredytowane na przejazd koleją do miejsca pobytu studenckiego hufca pracy wydają wydziały zatrudnienia prezydiów rad narodowych właściwe dla miejsca stałego zamieszkania studenta lub siedziby szkoły wyższej. Bilety kredytowane mogą być wydawane również przez wydziały zatrudnienia prezydiów rad narodowych właściwe dla miejsca pobytu studenta.

2. Po pracowaniu okresu przewidzianego umową zakład pracy wypłaca studentom równowartość kosztu przejazdu II klasą pociągu osobowego, najkrótszą trasą do stałego miejsca zamieszkania lub siedziby uczelni.

3. Zakład pracy zapewnia przewóz studentów, przybywających do odbycia praktyki i powracających po jej zakończeniu, od stacji kolejowej do miejsca zakwaterowania i z miejsca zakwaterowania do stacji kolejowej.

§ 4. 1. Zakład pracy obowiązany jest zapewnić zakwaterowanie studentom odbywającym praktyki robotnicze poza miejscem stałego zamieszkania w odległości uniemożliwiającej codzienny dojazd do pracy. Koszty zakwaterowania studentów ponosi zakład pracy.

2. W razie codziennego dojazdu do pracy studenta odbywającego praktykę robotniczą zakład pracy pokrywa koszty tego dojazdu najtańszym publicznym środkiem lokomocji.

3. Opłata za zakwaterowanie studentów odbywających praktyki robotnicze w domach studenckich lub internatach wynosi 10 zł za pierwszą i po 4 zł za każdą następną dobę. Opłatę tę ponosi zakład pracy.

§ 5. 1. Koszty wynagrodzeń studentów odbywających praktyki robotnicze, koszty zakwaterowania, dopłaty do żywienia, koszty przejazdów studentów i wynagrodzenia zastępców komendantów hufców — obciążają koszty tej produkcji przedsiębiorstw, przy której studenci są zatrudnieni, według ogólnych zasad.

2. Sposób ewidencji tych kosztów powinien umożliwić ich wyodrębnienie i ustalenie odpowiednich danych sprawozdawczych.

3. Ministrowie (kierownicy urzędów centralnych) mogą w szczególnie uzasadnionych wypadkach uznać za gospodarczo uzasadnione i nie powodujące skutków dla obciążenia funduszu zakładowego (innych funduszy lub podobnym charakterze) i funduszu

premiowego koszty poniesione w związku z zakwaterowaniem i dopłatami do żywienia studentów odbywających praktyki robotnicze.

§ 6. Zakłady pracy zatrudniające studentów odbywających praktyki robotnicze zapewniają im wyżywienie składające się z 4 posiłków dziennie. Wysokość stawki na wyżywienie jednej osoby, obejmującej koszt surowców, ustala się na 25,50 zł dziennie. Odpłatność studenta za wyżywienie wynosi 18 zł dziennie. Różnicę między faktycznymi kosztami wyżywienia a odpłatnością studenta pokrywa zakład pracy.

§ 7. Zastępca komendanta studenckiego hufca pra-

cy otrzymuje z zakładu pracy, zatrudniającego studentów odbywających praktyki robotnicze, z tytułu swej funkcji dodatek do uzyskanego przez siebie wynagrodzenia w wysokości 20% przeciętnego wynagrodzenia uczestników studenckiego hufca pracy.

§ 8. Zespoły koordynacyjne składają Przewodniczącemu Komitetu Pracy i Płac w terminie do dnia 1 listopada każdego roku oceny przebiegu studenckich praktyk robotniczych.

§ 9. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Przewodniczący Komitetu Pracy i Płac: *M. Krukowski*

57

ZARZĄDZENIE PREZESA WYŻSZEGO URZĘDU GÓRNICZEGO

z dnia 29 stycznia 1970 r.

w sprawie wydawania przez okręgowe urzędy górnicze zezwoleń na oddanie do ruchu podziemnego zakładu górniczego lub jego części.

(*Monitor Polski z dnia 19 lutego 1970 r. Nr 5, poz. 45*)

Na podstawie § 5 ust. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 sierpnia 1969 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz bezpieczeństwa pożarowego w podziemnych zakładach górniczych (Dz. U. Nr 24, poz. 176) zarządza się, co następuje:

§ 1. Okręgowe urzędy górnicze wydają zezwolenia na oddanie do ruchu:

- 1) podziemnego zakładu górniczego,
- 2) nowego poziomu lub oddziału wydobywczego w podziemnym zakładzie górniczym,
- 3) podstawowych obiektów i urządzeń związanych bezpośrednio z prowadzeniem ruchu w podziemnym zakładzie górniczym, wymienionych w załączniku do zarządzenia.

§ 2. 1. Zezwolenia określone w § 1 okręgowe urzędy górnicze wydają na wniosek kierownika ruchu zakładu górniczego.

2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, powinien być złożony do okręgowego urzędu górniczego co najmniej na:

- 1) 2 miesiące przed zamierzonym oddaniem do ruchu podziemnego zakładu górniczego,
- 2) miesiąc przed zamierzonym oddaniem do ruchu poziomu lub oddziału wydobywczego w podziemnym zakładzie górniczym,
- 3) 14 dni przed zamierzonym oddaniem do ruchu podstawowych obiektów i urządzeń związanych bezpośrednio z prowadzeniem ruchu w podziemnym zakładzie górniczym.

3. W uzasadnionych wypadkach okręgowy urząd górniczy może skrócić terminy określone w ust. 2.

§ 3. We wniosku o zezwolenie na oddanie do ruchu podziemnego zakładu górniczego lub nowego poziomu w tym zakładzie należy powołać się na wydane uprzednio zezwolenia na oddanie do ruchu poszczególnych podstawowych obiektów i urządzeń związanych bezpośrednio z prowadzeniem ruchu (§ 1 pkt 3).

§ 4. 1. Do wniosku o zezwolenie na oddanie do ruchu (§ 1) należy dołączyć protokół odbioru technicznego, dokonanego zgodnie z przepisami szczególnymi, a ponadto — gdy wniosek dotyczy oddziału wydobywczego lub podstawowych obiektów i urządzeń związanych bezpośrednio z prowadzeniem ruchu w podziemnym zakładzie górniczym — również

odpowiednią dokumentację techniczną, której zakres i tryb sporządzania oraz zatwierdzania normują przepisy szczególne.

2. Protokół określony w ust. 1 powinien w szczególności obejmować:

1) stwierdzenie, że podziemny zakład górniczy, poziom w tym zakładzie, oddział wydobywczy, inny obiekt lub urządzenie, którego dotyczy wniosek, wykonane zostały zgodnie z dokumentacją techniczną, a wyniki dokonanych pomiarów i prób działania zgodne są z wymaganiami przepisów, norm i dokumentacji,

2) zezwolenie na rozpoczęcie ruchu próbnego (rozruchu) z podaniem jego warunków i wyników — w razie gdy ruch próbny (rozruch) jest wymagany przepisami szczególnymi.

3. Protokół określony w ust. 1 może być również przedstawiony okręgowemu urzędowi górniczemu po złożeniu wniosku o zezwolenie (§ 2).

§ 5. Okręgowy urząd górniczy może zarządzić przeprowadzenie ruchu próbnego (rozruchu) nawet w wypadkach, w których nie jest on przewidziany przepisami szczególnymi, oraz określić jego zakres, sposób kontroli nad przeprowadzeniem tego ruchu i uzależnić wydanie zezwolenia od uzyskanych wyników.

§ 6. 1. Okręgowy urząd górniczy wydaje zezwolenia określone w § 1 po stwierdzeniu, że uzyskane zostały wymagane przepisami szczególnymi zezwolenia, zatwierdzenia i dopuszczenia oraz że obiekt spełnia wymagania pod względem bezpieczeństwa i higieny pracy.

2. Okręgowy urząd górniczy może w zezwoleniu określonym w § 1 ustalić warunki prowadzenia ruchu.

§ 7. Zezwolenia określone w § 1 pkt 3 wymagane są również w razie istotnych zmian konstrukcyjnych oraz zmian warunków eksploatacji podstawowych obiektów i urządzeń związanych bezpośrednio z prowadzeniem ruchu w podziemnym zakładzie górniczym. Przepisy § 2—6 stosuje się odpowiednio.

§ 8. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezes Wyższego Urzędu Górniczego: w z. *M. Piątek*

Załącznik do zarządzenia Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 29 stycznia 1970 r. (poz. 45).

WYKAZ PODSTAWOWYCH OBIEKTÓW I URZĄDZEŃ ZAKŁADU GÓRNICZEGO

1. Szyby i szybiki wraz z urządzeniami wyciągowymi oraz urządzeniami przyszybowymi na nadszymbiu i podszybiu, wieże i budynki wieżowe do urządzeń wyciągowych wraz z pomostami łączącymi je z budynkami przyszybowymi.
2. Stacje wentylatorów głównych.
3. Rozdzielnie elektryczne wysokiego napięcia wraz ze stacjami transformatorowymi na powierzchni i pod ziemią oraz główne rozdzielnie niskiego napięcia na powierzchni.
4. Główne stacje sprężarek pod ziemią i na powierzchni.
5. Stacje pomp głównego odwadniania wraz z chodnikami wodnymi, osadnikami i rurociągami odprowadzającymi wodę na powierzchnię.
6. Centrale telefoniczne, dyspozytornie, urządzenia sieci łączności oraz alarmowania załogi poza oddziałami wydobywczymi i przygotowawczymi.
7. Urządzenia głównego przewozu lokomotywami pod ziemią z remizą lokomotyw, stacjami ładowania akumulatorów trakcyjnych oraz wszystkimi drogami i urządzeniami przewodowej trakcji elektrycznej poza oddziałami wydobywczymi i przygotowawczymi.
8. Urządzenia głównego przewozu oponowego pod ziemią.
9. Główne zbiorcze urządzenia przewozu linowego w wyrobiskach o nachyleniu do 45° pod ziemią.
10. Główne urządzenia odstawy urobku do szybu pod ziemią.
11. Urządzenia do hydrourabiania i hydrotransportu pod ziemią.
12. Urządzenia podsadzki hydraulicznej na powierzchni oraz pozaoddziałowe urządzenia podsadzki suchej pod ziemią (z wyjątkiem sieci rurociągów).
13. Stacje sprężarek wysokoprężnych na powierzchni lub pod ziemią do urabiania powietrzem sprężonym metodą „Armstrong” łącznie z główną siecią rurociągów.
14. Główne składy smarów, olejów i innych materiałów łatwo palnych.
15. Stacje odmetanowania łącznie z główną siecią rurociągów.
16. Główne warsztaty podziemne.
17. Podziemne instalacje klimatyzacyjne.
18. Zakłady przeróbki mechanicznej i wzbogacania.
19. Lampiarnie.
20. Kotłownie.
21. Dźwigi osobowe, osobowo-towarowe, towarowe o udźwigu 2000 kg i wyżej, suwnice i żurawie o napędzie mechanicznym o udźwigu 1000 kg i wyżej.
22. Sztuczne zbiorniki wodne na powierzchni.

58

ZARZĄDZENIE PREZESA WYŻSZEGO URZĘDU GÓRNICZEGO

z dnia 29 stycznia 1970 r.

w sprawie ustalania kryteriów oceny zagrożenia wodnego oraz zasad i sposobu zaliczania złóż kopalin lub ich części do poszczególnych stopni zagrożenia.

(Monitor Polski z dnia 19 lutego 1970 r. Nr 5, poz. 46)

Na podstawie § 52 ust. 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 sierpnia 1969 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz bezpieczeństwa pożarowego w podziemnych zakładach górniczych (Dz. U. Nr 24, poz. 176) zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Przepisy zarządzenia stosuje się w podziemnych zakładach górniczych, w których występują źródła dopływu wody lub wody z luźnym materiałem do wyrobisk górniczych, stwarzające zagrożenie wodne, z wyłączeniem podziemnych zakładów górniczych górnictwa soli.

2. Zagrożenie wodne złóż kopalin lub ich części — w rozumieniu zarządzenia — oznacza zagrożenie wdarcia się wody lub wody z luźnym materiałem do wyrobisk górniczych podziemnego zakładu górniczego, stwarzające niebezpieczeństwo dla załogi lub ruchu tego zakładu.

§ 2. 1. Ustala się trzy stopnie zagrożenia wodnego.

2. Do pierwszego stopnia zagrożenia wodnego zalicza się zakład górniczy lub jego część, jeżeli:

1) zbiorniki i ciekły wodne na powierzchni oraz poziomy wodonośny typu warstwowego i szczelinowo-

-kawernistego są od wyrobisk górniczych izolowane kompleksem skał nieprzepuszczalnych, a wykonane lub projektowane roboty górnicze nie spowodują utraty izolacyjnego charakteru tego kompleksu,

2) występujący w obrębie złoża lub w jego bezpośrednim sąsiedztwie poziom wodonośny typu warstwowego izolowany jest od wyrobisk górniczych dostatecznie grubą i wytrzymałą warstwą izolacyjną,

3) z poziomów wodonośnych odprowadzono zasoby statyczne, a dopływ wody do wyrobisk górniczych pochodzi z zasobów dynamicznych, lub

4) występują źródła zagrożenia wodnego przewidziane dla drugiego stopnia zagrożenia (ust. 3 pkt 1—5), o ile nie mogą spowodować zagrożenia większego niż dla pojedynczego wyrobiska górniczego.

3. Do drugiego stopnia zagrożenia wodnego zalicza się zakład górniczy lub jego część, jeżeli:

1) zbiorniki i ciekły wodne na powierzchni oraz podziemne zbiorniki wodne mogą w sposób pośredni (przez infiltrację) spowodować zawodnienie wyrobisk górniczych lub

2) w stropie albo w spągu złoża istnieje poziom wodonośny typu warstwowego nie izolowany dostatecznie grubą i wytrzymałą warstwą izolacyjną, lub

3) istnieje poziom wodonośny typu szczelinowego albo szczelinowo-kawernistego izolowany od wyrobisk górniczych dostatecznie grubą i wytrzymałą warstwą izolacyjną, lub

4) występują uskoki wodonośne rozpoznane pod względem zawodnienia i lokalizacji, lub

5) występują otwory wiertnicze wykonane z powierzchni, nie zlikwidowane prawidłowo, albo co do których nie ma danych o sposobie ich likwidacji, jeżeli otwory te stwarzają możliwość bezpośredniego kontaktu wyrobisk górniczych z powierzchniowymi lub podziemnymi zbiornikami wodnymi, lub

6) występują źródła zagrożenia wodnego przewidziane dla trzeciego stopnia zagrożenia (ust. 4), o ile nie mogą spowodować zagrożenia większego niż dla kilku wyrobisk górniczych.

4. Do trzeciego stopnia zagrożenia wodnego zalicza się zakład górniczy lub jego część, jeżeli:

1) zbiorniki lub ciekły wodne na powierzchni stwarzają możliwość bezpośredniego wdarcia się wody do wyrobisk górniczych,

2) bezpośrednio w stropie lub w spągu złoża istnieje poziom wodonośny typu szczelinowego lub szczelinowo-kawernistego,

3) bezpośrednio w złożu lub w stropie występują zbiorniki wodne,

4) bezpośrednio w spągu wyrobisk występują zbiorniki wodne pod ciśnieniem,

5) występują uskoki wodonośne o niedostatecznie rozpoznanej wodonośności i lokalizacji,

6) istnieje możliwość wdarcia się wody z luźnym materiałem do wyrobisk górniczych, w razie gdy jedno z tych źródeł może spowodować

wdarcie się wody lub wody z luźnym materiałem, zagrażające zakładowi górniczemu lub znacznej jego części.

§ 3. 1. Okręgowy urząd górniczy dokonuje zaliczenia zakładu górniczego lub jego części do odpowiedniego stopnia zagrożenia wodnego na wniosek kierownika ruchu zakładu górniczego, zaopiniowany przez jednostkę bezpośrednio nadrzędną nad przedsiębiorstwem górniczym.

2. Okręgowy urząd górniczy może nakazać złożenie w oznaczonym terminie wniosku określonego w ust. 1.

3. Przepisy ust. 1 i 2 mają odpowiednie zastosowanie w razie zmiany zaliczenia do poszczególnych stopni zagrożenia.

§ 4. 1. Wniosek określony w § 3 powinien zawierać:

1) opis źródeł zagrożenia wodnego, dokonany na podstawie aktualnego rozeznania hydrogeologicznego i zawodnienia wyrobisk górniczych,

2) oznaczenie proponowanego stopnia zagrożenia wodnego z uzasadnieniem.

2. Do wniosku należy załączyć:

1) mapy górnicze z wyszczególnionymi elementami zagrożenia wodnego oraz proponowanymi granicami części zakładu górniczego, zaliczonej do odpowiedniego stopnia zagrożenia wodnego,

2) przekroje hydrogeologiczne.

§ 5. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezes Wyższego Urzędu Górniczego: *E. Grabowski*

59

ZARZĄDZENIE PREZESA WYŻSZEGO URZĘDU GÓRNICZEGO

z dnia 29 stycznia 1970 r.

w sprawie ustalania kryteriów zagrożeń tapaniami złóż węgla kamiennego.

(*Monitor Polski z dnia 19 lutego 1970 r. Nr 5, poz. 48*)

Na podstawie § 52 ust. 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 sierpnia 1969 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz bezpieczeństwa pożarowego w podziemnych zakładach górniczych (Dz. U. Nr 24, poz. 176) zarządza się, co następuje:

§ 1. W rozumieniu zarządzenia:

1) zagrożenie tapaniami — oznacza możliwość nagłego i gwałtownego zniszczenia struktury skał wokół wyrobiska górniczego z równoczesnym wyrzuceniem ich do wybranej przestrzeni,

2) skłonność skał do tapani — oznacza ich zdolność do akumulowania energii sprężystej i nagłego jej wyzwolenia w chwili przekroczenia wytrzymałości skał,

3) częścią złoża lub pokładu zagrożoną tapaniami jest ta część skłonna do tapani, w której występuje lub może wystąpić nadmierna koncentracja naprężeń, spowodowana warunkami naturalnymi lub górniczo-technicznymi albo łącznie warunkami naturalnymi i górniczo-technicznymi.

§ 2. 1. Ustala się trzy stopnie zagrożenia tapaniami.

2. Do pierwszego stopnia zagrożenia tapaniami zalicza się:

1) pokłady lub części pokładów skłonnych do tapani, w których tapania nie występowały w ostatnich trzech latach prowadzenia nieprzerwanej eksploatacji w niezmiennych warunkach naturalnych i górniczo-technicznych, lub

2) warstwy grubego pokładu skłonnego do tapani, pozostałe po wybraniu jednej z warstw równoległej do uławicenia systemem ścianowym bez pozostawienia w wybranej warstwie resztek pokładu, lub

3) części pokładów skłonnych do tapani odprężone przez wcześniejsze wybranie pokładu odprężającego z zawąsem stropu, w których po odprężeniu tapania nie występują, lub

4) części pokładów skłonnych do tapani odprężone przez wcześniejsze wybranie z podsadzką hydrauliczną niżej zalegającego pokładu, pod warunkiem że:

a) odległość stropu pokładu odprężającego do spągu pokładu odprężonego nie przekracza sześciokrotnej grubości pokładu odprężającego lub wybranej warstwy w tym pokładzie oraz

b) po odprężeniu tapania nie występują.

3. Do drugiego stopnia zagrożenia tąpnięciami zalicza się:

1) części pokładów skłonnych do tępnięć, w których eksploatacja jest prowadzona w sposób zapobiegający powstawaniu koncentracji naprężeń i w których tąpnięcia nie występowały w ostatnich dwóch latach prowadzenia nieprzerwanej eksploatacji w niezmiennych warunkach naturalnych i górniczo-technicznych, lub

2) części pokładów skłonnych do tępnięć odprężone przez wcześniejsze wybranie z podsadzka hydrauliczną pokładu odprężającego, w których po odprężeniu tąpnięcia nie występują i jeżeli:

a) odległość stropu pokładu odprężającego do spągu pokładu odprężonego przekracza sześciokrotną grubość pokładu odprężającego lub wybranej warstwy w tym pokładzie lub

b) pokład odprężający zalega powyżej pokładu odprężonego.

4. Do trzeciego stopnia zagrożenia tąpnięciami zalicza się:

1) pokłady lub części pokładów skłonnych do tępnięć, w których wystąpiło tąpnięcie pomimo prowadzenia eksploatacji w sposób zapobiegający koncentracji naprężeń, lub

2) nie odprężone pokłady lub ich części w filarach ochronnych i oporowych oraz inne resztki pokładów skłonnych do tępnięć otoczone zrobami, niezależnie od tego, do którego stopnia zagrożenia tąpnięciami dany pokład był uprzednio zaliczony, lub

3) nie odprężone części pokładów skłonnych do tępnięć, znajdujących się w strefach oddziaływania krawędzi eksploatacji i pozostawionych resztek w sąsiednich pokładach, niezależnie od tego, do którego

stopnia zagrożenia tąpnięciami te pokłady lub ich części były uprzednio zaliczone.

§ 3. 1. Zaliczenia złóż węgla kamiennego lub ich części do odpowiedniego stopnia zagrożenia tąpnięciami dokonuje okręgowy urząd górniczy na wniosek kierownika ruchu zakładu górniczego, zaopiniowany przez jednostkę bezpośrednio nadrzędną nad przedsiębiorstwem górniczym.

2. Okręgowy urząd górniczy może nakazać złożenie w oznaczonym terminie wniosku, o którym mowa w ust. 1.

3. Przepisy ust. 1 i 2 mają odpowiednie zastosowanie w razie zmiany zaliczenia do poszczególnych stopni zagrożenia.

§ 4. 1. Wniosek, o którym mowa w § 3, powinien zawierać:

1) opis budowy geologicznej złoża lub jego części,

2) opis czynników mających wpływ na zagrożenie tąpnięciami,

3) oznaczenie proponowanego stopnia zagrożenia tąpnięciami wraz z uzasadnieniem.

2. Do wniosku należy dołączyć:

1) mapy pokładowe w skali nie mniejszej niż 1:5000 z naniesionymi krawędziami pokładów sąsiednich,

2) przekroje geologiczne pokładu w skali nie mniejszej niż 1:200,

3) profile geologiczne pokładu wraz ze skałami przedstawiające sytuację geologiczną w odległości 60 m od stropu i od spągu pokładu.

§ 5. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezes Wyższego Urzędu Górniczego: *E. Grabowski*

60

ZARZĄDZENIE PREZESA WYŻSZEGO URZĘDU GÓRNICZEGO

z dnia 29 stycznia 1970 r.

w sprawie ustalania kategorii zagrożenia metanowego złóż kopalni oraz sposobu ustalania granic pól metanowych w podziemnych zakładach górniczych.

(*Monitor Polski z dnia 19 lutego 1970 r. Nr 5, poz. 49*)

Na podstawie § 105 ust. 1 pkt 1 i 3 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 sierpnia 1969 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz bezpieczeństwa pożarowego w podziemnych zakładach górniczych (Dz. U. Nr 24, poz. 176) zarządza się, co następuje:

§ 1. Zarządzenie ustala kategorie zagrożenia metanowego złóż węgla, rud i soli lub ich części oraz zasady i sposób zaliczania tych złóż lub ich części do odpowiedniej kategorii zagrożenia, jak również określa sposób ustalania granic pól metanowych w podziemnych zakładach górniczych górnictwa węglowego, rud i soli.

§ 2. 1. Ustala się dla złóż węgla lub ich części cztery kategorie zagrożenia metanowego.

2. Złoża węgla lub ich części zalicza się:

1) do kategorii pierwszej zagrożenia metanowego — jeżeli stwierdzono zawartość metanu pochodzenia naturalnego w ilości od 0,02—2,5 m³/t w przeliczeniu na czystą substancję węglową lub wydzie-

lanie się metanu do wyrobisk górniczych w ilości nie przekraczającej 5 m³/t w przeliczeniu na średnie dobowe wydobycie,

2) do kategorii drugiej zagrożenia metanowego — jeżeli stwierdzono zawartość metanu pochodzenia naturalnego w ilości od 2,5—4,5 m³/t w przeliczeniu na czystą substancję węglową lub wydzielanie się metanu do wyrobisk górniczych w ilości od 5—10 m³/t w przeliczeniu na średnie dobowe wydobycie,

3) do kategorii trzeciej zagrożenia metanowego — jeżeli stwierdzono zawartość metanu pochodzenia naturalnego w ilości od 4,5—8 m³/t w przeliczeniu na czystą substancję węglową lub wydzielanie się metanu do wyrobisk górniczych w ilości od 10—15 m³/t w przeliczeniu na średnie dobowe wydobycie,

4) do kategorii czwartej zagrożenia metanowego — jeżeli stwierdzono zawartość metanu pochodzenia naturalnego w ilości powyżej 8 m³/t w przeliczeniu na czystą substancję węglową lub wydzielanie się metanu do wyrobisk górniczych w ilości powyżej 15 m³/t w przeliczeniu na średnie dobowe wydoby-

cie, a także złoża, w których stwierdzono występowanie fontann metanowych lub wyrzuty metanu.

3. Do złóż węgla lub ich części, udostępnianych lub przygotowywanych do eksploatacji, stosuje się kryterium oparte na zawartości metanu pochodzenia naturalnego w przeliczeniu na czystą substancję węglową; natomiast do złóż węgla lub ich części będących w eksploatacji stosuje się kryterium oparte na zawartości metanu pochodzenia naturalnego wydzielającego się do wyrobisk górniczych w przeliczeniu na średnie dobowe wydobycie.

§ 3. 1. Ustala się dla złóż rud i soli lub ich części dwie kategorie zagrożenia metanowego.

2. Złoża rud i soli lub ich części zalicza się:

1) do kategorii pierwszej zagrożenia metanowego — jeżeli stwierdzono chociażby w jednym z wyrobisk górniczych występowanie metanu pochodzenia naturalnego w powietrzu o koncentracji przekraczającej 0,1%,

2) do kategorii drugiej zagrożenia metanowego — jeżeli stwierdzono chociażby jeden nagły wypływ lub wyrzut metanu bądź metanu łącznie z innymi gazami pochodzenia naturalnego.

§ 4. 1. W razie wystąpienia metanu w części pokładu węgla, pokład ten w obrębie całego obszaru górniczego powinien być zaliczony do tej samej kategorii zagrożenia metanowego.

2. W razie występowania zmian warunków naturalnych wpływających w sposób istotny na zagrożenie metanowe w pokładzie węgla (uskoki lub inne zaburzenia geologiczne), poszczególne jego części mogą być zaliczone do różnych kategorii zagrożenia metanowego.

§ 5. 1. W odniesieniu do złóż węgla lub ich części:

1) ilość wydzielającego się metanu do wyrobisk górniczych w przeliczeniu na średnie dobowe wydobycie określa służba wentylacyjna zakładu górniczego na podstawie pomiarów ilości powietrza oraz wyników analiz wykonanych przez laboratorium zakładu górniczego,

2) określenia zawartości metanu pochodzenia naturalnego w przeliczeniu na czystą substancję węglową dokonuje Główny Instytut Górnictwa — Ośrodek Naukowo-Badawczy do Spraw Bezpieczeństwa Górniczego Kopalnia Doświadczalna „Barbara” lub inna jednostka wyznaczona przez Ministra Górnictwa i Energetyki w porozumieniu z Prezesem Wyższego Urzędu Górniczego.

2. Pomiary i pobieranie prób powietrza w celu ustalenia podstawy zaliczenia złoża węgla lub jego części do odpowiedniej kategorii zagrożenia metanowego (ust. 1 pkt 1) powinny być wykonywane w sposób określony w przepisach wydanych przez Ministra Górnictwa i Energetyki w trybie art. 83 ust. 1 dekretu z dnia 6 maja 1953 r. — Prawo górnicze (Dz. U. z 1961 r. Nr 23, poz. 113).

§ 6. Badania metanowości złóż rud i soli lub ich części, w celu dokonania zaliczenia do odpowiedniej kategorii zagrożenia metanowego (§ 3 ust. 2), przeprowadza Główny Instytut Górnictwa — Ośrodek Naukowo-Badawczy do Spraw Bezpieczeństwa Górniczego Kopalnia Doświadczalna „Barbara” lub inna jednostka wyznaczona przez właściwego ministra w porozumieniu z Prezesem Wyższego Urzędu Górniczego.

§ 7. Okręgowy urząd górniczy może zaliczyć złożo kopaliny lub jego część do wyższej kategorii zagrożenia metanowego bez względu na ilość wydzielającego się metanu, jeżeli zachodzą okoliczności zwiększające stan tego zagrożenia.

§ 8. 1. Okręgowy urząd górniczy dokonuje zaliczenia złóż kopaliny lub ich części do odpowiedniej kategorii zagrożenia metanowego na wniosek kierownika ruchu zakładu górniczego.

2. Okręgowy urząd górniczy może nakazać złożenie w oznaczonym terminie wniosku określonego w ust. 1.

3. Przepisy ust. 1 i 2 mają odpowiednie zastosowanie w razie zmiany zaliczenia do poszczególnych kategorii zagrożeń.

§ 9. 1. Równocześnie z zaliczeniem złoża lub jego części do poszczególnych kategorii zagrożenia metanowego okręgowy urząd górniczy ustala granice pól metanowych w poszczególnych kategoriach.

2. Granice pola metanowego powinny być tak ustalone, aby pole to objęło złożo lub jego część o zagrożeniu metanowym łącznie z drogami wentylacyjnymi odprowadzającymi powietrze z tego pola oraz wyrobiska, w których może nastąpić cofnięcie się gazów.

3. Pole metanowe może obejmować poziomy eksploatacyjne lub ich części, jak również roboty w partiach nie rozciętych.

4. W metanowym zakładzie górniczym niemietanova część złoża może być wydzielona tylko w razie przewietrzania jej niezależnym prądem powietrza, zapewniającym izolację tej części od pól metanowych.

§ 10. Do wniosku, o którym mowa w § 8, należy załączyć:

1) w odniesieniu do złóż węgla lub ich części — wyniki badań określonych w § 5 ust. 1 pkt 1 lub 2, a w odniesieniu do złóż rud i soli lub ich części — wyniki badań określonych w § 6,

2) inne wyniki badań i obserwacji, mogące charakteryzować zagrożenie metanowe,

3) mapę wyrobisk górniczych w skali nie mniejszej niż 1 : 5000, z naniesieniem proponowanych granic pól metanowych w poszczególnych kategoriach zagrożenia.

§ 11. 1. W stosunku do złóż kopaliny lub ich części zaliczonych przed dniem wejścia w życie zarządzenia na podstawie dotychczasowych przepisów do odpowiednich kategorii zagrożenia gazowego — wnioski, o których mowa w § 8, powinny być złożone do okręgowych urzędów górniczych w terminie nie przekraczającym trzech miesięcy od dnia wejścia w życie zarządzenia.

2. Zaliczenia złóż lub ich części do odpowiedniej kategorii zagrożenia metanowego na podstawie przepisów zarządzenia okręgowe urzędy górnicze powinny dokonać w terminie nie przekraczającym sześciu miesięcy od dnia wejścia w życie zarządzenia.

3. Do czasu dokonania zaliczeń określonych w ust. 2 obowiązują dotychczasowe zaliczenia oraz rygory z nimi związane.

§ 12. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezes Wyższego Urzędu Górniczego: E. Grabowski

61

ZARZĄDZENIE PREZESA WYŻSZEGO URZĘDU GÓRNICZEGO

z dnia 29 stycznia 1970 r.

w sprawie ustalania kategorii zagrożenia złóż kopalni wyrzutami gazów i skał oraz sposobu ustalania granic pól zagrożonych tymi wyrzutami w podziemnych zakładach górniczych.

(Monitor Polski z dnia 19 lutego 1970 r. Nr 5, poz. 50)

Na podstawie § 105 ust. 1 pkt 2 i 3 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 sierpnia 1969 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz bezpieczeństwa pożarowego w podziemnych zakładach górniczych (Dz. U. Nr 24, poz. 176) zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Zarządzenie ustala kategorie zagrożenia wyrzutami gazów i skał złóż węgla kamiennego i soli lub części tych złóż oraz kryteria zaliczania złóż lub ich części do odpowiedniej kategorii zagrożenia, jak również określa sposób ustalania granic pól zagrożonych wyrzutami gazów i skał w podziemnych zakładach górniczych górnictwa węglowego w Dolnośląskim Zagłębiu Węglowym oraz w podziemnych zakładach górniczych górnictwa soli.

2. Użyte w zarządzeniu określenia „wyrzuty gazów i skał” oraz „nagłe wypływy gazów” oznaczają wyrzuty dwutlenku węgla i skał, metanu i skał lub mieszaniny tych gazów, jak również innych gazów pochodzenia naturalnego, a także nagłe wypływy gazów.

§ 2. 1. Ustala się dla złóż węgla kamiennego lub ich części cztery kategorie zagrożenia wyrzutami gazów i skał.

2. Złóża węgla kamiennego lub ich części zalicza się:

1) do pierwszej kategorii zagrożenia wyrzutami gazów i skał, jeżeli:

a) nie występują wyrzuty gazów i skał, lecz stwierdzono w otworze badawczym nadciśnienie dwutlenku węgla nie większe od 0,3 atm albo metanu nie większe od 0,8 atm, lub

b) stwierdzono chociażby jeden nagły wypływ gazów,

2) do drugiej kategorii zagrożenia wyrzutami gazów i skał, jeżeli stwierdzono:

a) w otworze badawczym nadciśnienie dwutlenku węgla powyżej 0,3 atm albo metanu powyżej 0,8 atm lub

b) chociażby jeden nie tłumiony wyrzut gazów i skał, przy którym została wyrzucona poza kawernę wyrzutową masa do 200 t skał,

3) do trzeciej kategorii zagrożenia wyrzutami gazów i skał, jeżeli stwierdzono chociażby jeden nie tłumiony wyrzut gazów i skał, przy którym została wyrzucona poza kawernę wyrzutową masa ponad 200 t skał,

4) do czwartej kategorii zagrożenia wyrzutami gazów i skał, jeżeli istnieją warunki zaliczenia do trzeciej kategorii, a zagrożenie występuje w warunkach szczególnych, polegających przede wszystkim na wielkości wyrzutów, ich częstotliwości oraz dużej ilości gazów wydzielających się w czasie wyrzutu.

3. Przy określaniu granicznych wartości nadciśnienia, o których mowa w ust. 2 pkt 1 lit. a) i pkt 2 lit. a), należy przyjąć, że występuje nadciśnienie dwutlenku węgla lub metanu, w zależności od procento-

wej przewagi jednego z tych gazów, określonej w drodze analizy składu gazów pobranych z otworu badawczego.

§ 3. 1. Ustala się dla złóż soli lub ich części trzy kategorie zagrożenia wyrzutami gazów i skał.

2. Złóża soli lub ich części zalicza się:

1) do pierwszej kategorii zagrożenia wyrzutami gazów i skał, jeżeli:

a) nie wystąpiły wyrzuty gazów i skał, lecz stwierdzono chociażby jeden nagły wypływ gazów, lub

b) stwierdzono swobodny wypływ gazów, ale budowa geologiczna i stosunki gazowe złoża nie zostały wystarczająco rozeznane za pomocą robót górniczych,

2) do drugiej kategorii zagrożenia wyrzutami gazów i skał, jeżeli stwierdzono chociażby jeden wyrzut gazów i skał, przy którym została wyrzucona do wyrobiska masa do 10 t skał, albo gdy łączna objętość kawern powyrzutowych nie przekracza 5 m³,

3) do trzeciej kategorii zagrożenia wyrzutami gazów i skał, jeżeli nastąpił chociażby jeden wyrzut gazów i skał, przy którym została wyrzucona do wyrobisk górniczych masa powyżej 10 t skał, albo gdy łączna objętość kawern powyrzutowych przekracza 5 m³.

§ 4 1. Okręgowy urząd górniczy może zaliczyć złożę lub jego część do wyższej kategorii zagrożenia wyrzutami gazów i skał, jeżeli zostaną stwierdzone okoliczności zwiększające stan tego zagrożenia.

2. Okręgowy urząd górniczy może zaliczyć złożę węgla kamiennego lub jego część do niższej kategorii zagrożenia wyrzutami gazów i skał, jeżeli złożę lub jego część jest odprężone.

§ 5. 1. Zaliczenia złóż lub ich części do odpowiedniej kategorii zagrożenia wyrzutami gazów i skał dokonuje okręgowy urząd górniczy na wniosek kierownika ruchu zakładu górniczego, zaopiniowany przez jednostkę bezpośrednio nadrzędną nad przedsiębiorstwem górniczym.

2. Okręgowy urząd górniczy może nakazać złożenie w oznaczonym terminie wniosku, o którym mowa w ust. 1.

3. Przepisy ust. 1 i 2 mają odpowiednie zastosowanie w razie zmiany zaliczenia do poszczególnych kategorii zagrożenia.

§ 6. 1. Równocześnie z zaliczeniem złóż lub ich części do odpowiedniej kategorii zagrożenia wyrzutami gazów i skał okręgowy urząd górniczy ustala granice pola zagrożonego.

2. Granice pola zagrożonego wyrzutami gazów i skał powinny być tak ustalone, aby pole to obejmowało także wszystkie wyrobiska lub ich części, w których skutki wyrzutów gazów i skał lub nagłych wpływów gazów mogą stanowić zagrożenie, w szczególności drogi, którymi odprowadzane są gazy, oraz wyrobiska górnicze, w których mogłoby nastąpić cofnięcie się gazów.

§ 7. 1. Wniosek, o którym mowa w § 5, powinien zawierać:

- 1) opis budowy geologicznej złoża,
- 2) opis czynników mających związek z wyrzutami gazów i skał i wpływami gazów,
- 3) oznaczenie proponowanej kategorii zagrożenia wyrzutami gazów i skał oraz granic pola zagrożonego wraz z uzasadnieniem.

2. Do wniosku należy załączyć:

- 1) mapy wyrobisk górniczych w skali nie mniejszej niż 1:5000,
- 2) charakterystyczne przekroje geologiczne,
- 3) wyniki pomiarów i ewentualnie badań laboratoryjnych.

§ 8. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezes Wyższego Urzędu Górniczego: *E. Grabowski*

62

WYTYCZNE Nr 47 PRZEWODNICZĄCEGO KOMITETU PRACY I PŁAC

z dnia 31 grudnia 1969 r.

w sprawie zasad pozbawiania premii za dokonywanie nakładów bez uprzedniego przyjęcia inwestycji przez bank do finansowania.

(Dziennik Urzędowy Komitetu Pracy i Płac z dnia 31 grudnia 1969 r. Nr 7, poz. 15)

Na podstawie § 16 ust. 3 uchwały nr 124 Rady Ministrów z dnia 15 lipca 1969 r. w sprawie zasad finansowania inwestycji i kapitalnych remontów jednostek państwowych (Monitor Polski Nr 32, poz. 237) oraz § 5 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 kwietnia 1960 r. w sprawie szczegółowego zakresu i trybu działania Komitetu Pracy i Płac oraz zakresu i trybu działania Komitetu Pracy i Płac oraz zakresu współpracy Komitetu z innymi organami administracji państwowej (Dz. U. Nr 23, poz. 133 z późniejszymi zmianami), w porozumieniu z Centralną Radą Związków Zawodowych — ustala się, co następuje:

§ 1. Wytyczne stosuje się do pracowników umysłowych zatrudnionych w państwowych przedsiębiorstwach i zjednoczeniach objętych planowaniem centralnym i terenowym, w których stosuje się premiowanie pracowników umysłowych — niezależnie od podstawy prawnej określającej tryb i warunki tworzenia funduszu premiowego oraz zasady wypłaty premii.

§ 2. 1. W stosunku do pracowników wymienionych w § 1, winnych dokonania nakładów inwestycyjnych, bez uprzedniego przyjęcia inwestycji przez bank do finansowania, stosuje się sankcje w postaci pozbawienia przysługującej na podstawie obowiązującego regulaminu premiowania, premii przynajmniej w wysokości 1/3 premii kwartalnej, a w przypadku premiowania w okresach miesięcznych, przynajmniej za okres jednego miesiąca.

2. Wysokość kwoty premii potrącaniej tytułem sankcji, o których mowa w ust. 1, powinna być zróżnicowana w zależności od wagi i rozmiarów nakładów dokonanych na inwestycje bez uprzedniego przyjęcia inwestycji przez bank do finansowania z tym, że nie może ona przekraczać kwoty premii przysługującej za okres jednego kwartału, a w przypadku premiowania w okresach miesięcznych, za okres 3 miesięcy.

3. Sankcje, o których mowa w ust. 1 i 2, stosuje się do nakładów dokonywanych na inwestycje branżowe polegające na budownictwie, finansowane kredytem bankowym, których zasady finansowania regulują przepisy uchwały nr 124 Rady Ministrów

z dnia 15 lipca 1969 r. w sprawie zasad finansowania inwestycji i kapitalnych remontów jednostek państwowych (Monitor Polski Nr 32, poz. 237).

Sankcji nie stosuje się w przypadkach, w których obowiązujące przepisy zezwalają na ponoszenie nakładów na prace przygotowawcze finansowane kredytem bankowym.

4. Pozbawienie premii pracowników, o których mowa w ust. 1 i 2, powinno być dokonane za kwartał (miesiąc), w którym w wyniku kontroli bądź innych badań stwierdzono dokonanie nakładów inwestycyjnych bez uprzedniego przyjęcia inwestycji przez bank do finansowania. Jednostka, która stwierdziła dokonanie przez przedsiębiorstwo lub zjednoczenie nakładów inwestycyjnych, bez uprzedniego przyjęcia przez bank do finansowania — zawiadamia o ujawnieniu takich nakładów, jednostkę nadrzędną jednostki, która dokonała nakładów.

5. W przypadku braku podstaw do uruchomienia funduszu premiowego i wypłaty premii w danym kwartale (miesiącu), sankcję, o której mowa w ust. 1 i 2, stosuje się w następnym kwartale (miesiącu), w którym uruchomiono fundusz premiowy dla danego przedsiębiorstwa lub zjednoczenia, nie później jednak niż w ciągu 3 kolejnych kwartałów, od momentu, w którym zaistniały okoliczności uzasadniające zastosowanie sankcji.

6. Sankcje w postaci pozbawienia premii stosuje się do dyrektorów przedsiębiorstw i zjednoczeń, ich statutowych zastępców, pracowników na stanowiskach równorzędnych, głównego księgowego — którzy podjęli decyzję oraz pracowników komórek służby inwestycyjnej, którzy przyczynili się do podjęcia decyzji dokonania nakładów na inwestycję nie przyjętą uprzednio przez bank do finansowania.

7. Decyzję o pozbawieniu premii podejmuje:

1) w stosunku do dyrektora, jego zastępców, pracowników na równorzędnych stanowiskach i głównego księgowego — dyrektor (kierownik) jednostki bezpośrednio nadrzędnej (przewodniczący prezydium właściwej rady narodowej),

2) w stosunku do pozostałych pracowników którzy przyczynili się do podjęcia decyzji dokonania nakła-

dów na inwestycję nie przyjętą uprzednio przez bank do finansowania — dyrektor przedsiębiorstwa lub zjednoczenia.

§ 3. Postanowienia niniejszych wytycznych należy wprowadzić do obowiązujących regulaminów premiovania.

§ 4. Zaleca się centralnym związkom spółdzielczym stosowanie niniejszych wytycznych.

§ 5. Wytyczne stosuje się do nakładów dokonanych niezgodnie z obowiązującymi przepisami po dniu 1 stycznia 1970 r.

Przewodniczący Komitetu Pracy i Płac: *M. Krukowski*

63

ZARZĄDZENIE PREZESA WYŻSZEGO URZĘDU GÓRNICZEGO

z dnia 29 stycznia 1970 r.

w sprawie ustalania kryteriów zagrożenia wybuchem pyłu węglowego w podziemnych zakładach górniczych.

(Monitor Polski z dnia 19 lutego 1970 r. Nr 5, poz. 51)

Na podstawie § 109 ust. 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 sierpnia 1969 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz bezpieczeństwa pożarowego w podziemnych zakładach górniczych (Dz. U. Nr 24, poz. 176) zarządza się, co następuje:

§ 1. Zarządzenie ustala kryteria oceny zagrożeń wybuchem pyłu węglowego, klasy tego zagrożenia oraz zasady i sposób zaliczania pokładów węgla lub ich części do poszczególnych klas zagrożenia w podziemnych zakładach górniczych.

§ 2. W rozumieniu zarządzenia:

1) pyłem węglowym są ziarna węgla przechodzące przez sito o wymiarach oczka równym 1×1 mm,

2) pokładem węgla zagrożonym wybuchem pyłu węglowego jest pokład, w którym na obszarze górniczym zakładu górniczego stwierdzono zawartość części lotnych w węglu wyższą niż 12% w bezwodnej, bezpopiołowej substancji węglowej,

3) pył węglowy pochodzący z pokładu zagrożonego wybuchem pyłu węglowego jest bezpieczny, jeżeli zawiera:

a) części niepalne stałe pochodzenia naturalnego w ilości co najmniej: 70% w polach niemetanowych lub 80% w polach metanowych albo

b) wodę wolną pochodzenia naturalnego w ilości uniemożliwiającej przenoszenie wybuchu i pozbawiającej pył węglowy całkowicie lotności,

4) pyłem węglowym niebezpiecznym jest pył nie odpowiadający warunkom określonym w pkt 3.

§ 3. 1. Ustala się dwie strefy zagrożenia wybuchem pyłu węglowego.

2. Strefa I obejmuje wyrobiska górnicze znajdujące się w zasięgu do 300 m w polach niemetanowych albo do 500 m w polach metanowych od miejsca możliwego zapoczątkowania wybuchu pyłu węglowego.

3. Strefa II obejmuje wszystkie wyrobiska górnicze poza zasięgiem strefy I.

4. Za miejsca możliwego zapoczątkowania wybuchu uznaje się:

1) miejsca wykonywania robót strzałowych,

2) miejsca stwierdzonych nagromadzeń metanu w ilości 1% i powyżej,

3) czynne pola pożarowe,

4) wyrobiska o nachyleniu powyżej 10° z czynnym przewozem kołowym, w których znajdują się kable elektryczne i inne elektryczne przewody energetyczne.

§ 4. 1. Pokłady węgla lub ich części zagrożone wy-

buchem pyłu węglowego oraz wyrobiska górnicze dzieli się na klasy A i B zagrożenia pyłowego.

2. Do klasy A zagrożenia pyłowego zalicza się pokłady węgla lub ich części oraz wyrobiska górnicze, w których:

1) nie występuje niebezpieczny pył węglowy lub

2) w strefie I nie ma odcinków wyrobisk dłuższych niż 30 m z niebezpiecznym pyłem węglowym.

3. Do klasy B zagrożenia pyłowego zalicza się pokłady węgla lub ich części oraz wyrobiska górnicze, w których:

1) występuje niebezpieczny pył węglowy lub

2) w strefie I są odcinki wyrobisk z niebezpiecznym pyłem węglowym dłuższe niż 30 m.

§ 5. 1. Badania pokładu węgla lub jego części pod względem zagrożenia wybuchem pyłu węglowego powinny być przeprowadzane niezwłocznie po udostępnieniu pokładu i wykonaniu wyrobisk górniczych w stopniu umożliwiającym przeprowadzenie pomiarów i badań.

2. Do czasu zaliczenia przez okręgowy urząd górniczy pokładu węgla lub jego części oraz wyrobisk górniczych do odpowiedniej klasy zagrożenia pyłowego obowiązują zasady ustalone dla klasy B zagrożenia pyłowego.

§ 6. 1. Okręgowy urząd górniczy dokonuje zaliczenia pokładów węgla oraz wyrobisk górniczych do odpowiednich klas zagrożenia pyłowego na wniosek kierownika ruchu zakładu górniczego.

2. Okręgowy urząd górniczy może nakazać złożenie w oznaczonym terminie wniosku, o którym mowa w ust. 1.

3. Przepisy ust. 1 i 2 mają odpowiednie zastosowanie w razie zmiany zaliczenia do poszczególnych klas zagrożenia.

§ 7. Wniosek, o którym mowa w § 6, powinien zawierać uzasadnienie propozycji zaliczenia pokładu, jego części oraz wyrobisk górniczych do określonej klasy zagrożenia, a w szczególności:

1) charakterystykę pokładu lub jego części z uwzględnieniem zagrożenia metanowego,

2) opis czynników, mających związek z zagrożeniem wybuchem pyłu węglowego,

3) określenie stosowanych zabezpieczeń przed wybuchem pyłu węglowego,

4) wyniki pomiarów i ewentualnych badań,

5) oznaczenie proponowanej klasy zagrożenia pyłowego.

§ 8. 1. W stosunku do pokładów węgla lub ich części zaliczonych przed dniem wejścia w życie zarządzenia na podstawie dotychczasowych przepisów do odpowiednich klas zagrożenia pyłowego — wnioski, o których mowa w § 6, powinny być złożone do okręgowych urzędów górniczych w terminie nie przekraczającym trzech miesięcy od dnia wejścia w życie zarządzenia.

2. Zaliczeń pokładów węgla lub ich części oraz wyrobisk górniczych do odpowiednich klas zagrożenia pyłowego na podstawie przepisów zarządzenia okrę-

gowe urzędy górnicze powinny dokonać w terminie nie przekraczającym sześciu miesięcy od dnia wejścia w życie zarządzenia.

3. Do czasu dokonania zaliczeń określonych w ust. 2 obowiązują dotychczasowe zaliczenia i rygory z nimi związane.

§ 9. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezes Wyższego Urzędu Górniczego: *E. Grabowski*

64

ZARZĄDZENIE PREZESA WYŻSZEGO URZĘDU GÓRNICZEGO

z dnia 5 lutego 1970 r.

w sprawie ochrony zdrowia pracowników zatrudnionych w podziemnych zakładach górniczych przed działaniem pyłów.

(Monitor Polski z dnia 19 lutego 1970 r. Nr 5, poz. 52)

Na podstawie § 236 ust. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 sierpnia 1969 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz bezpieczeństwa pożarowego w podziemnych zakładach górniczych (Dz. U. Nr 24, poz. 176) zarządza się, co następuje:

§ 1. Zarządzenie określa:

1) sposób i częstotliwość przeprowadzania pomiarów zapylenia powietrza oraz przeprowadzania analiz pyłu,

2) wytyczne dopuszczalnego zapylenia powietrza kopalnianego,

3) zasady podziału wyrobisk na odpowiednie stopnie zagrożenia ze względu na zapylenie oraz zawartość wolnej krzemionki w pyłe,

4) zasady profilaktyki technicznej dla ochrony pracowników przed pyłicą.

§ 2. Przepisy zarządzenia stosuje się:

1) w podziemnych wyrobiskach oraz

2) w pomieszczeniach na powierzchni związanych bezpośrednio z prowadzeniem ruchu w podziemnych wyrobiskach

podziemnych zakładów górniczych, w których występuje lub może wystąpić zapylenie powietrza oraz w których zatrudnia się pracowników.

§ 3. 1. Pomiary zapylenia powietrza wykonuje się sposobem konimetrycznym, określając ilość ziarn pyłu w 1 cm³ powietrza (Z/cm³), przy czym liczy się wyłącznie pyły o średnicy ziarn 5 mikrometrów i mniejsze.

2. Do pomiarów zapylenia powietrza należy stosować tylko taki sprzęt pomiarowy, którego typ został dopuszczony do użytku przez Wyższy Urząd Górniczy po zasięgnięciu opinii Głównego Instytutu Górnictwa.

§ 4. 1. Pomiary zapylenia powietrza wykonuje się w miejscach określonych w § 2.

2. Pomiary powinny być wykonywane:

1) raz na dwa miesiące — w miejscach, w których wykonuje się czynności urabiania i ładowania, oraz w miejscach, w których w istniejących warunkach geologiczno-górniczych lub technicznych może wystąpić zapylenie przekraczające dopuszczalne wartości, określone w § 12,

2) raz na cztery miesiące — w innych miejscach niż określone w pkt 1.

3. Pomiary należy również wykonywać każdorazowo po rozpoczęciu nowego wyrobiska górniczego, a także po oddaniu do ruchu nowego obiektu albo urządzenia, przy których pracy może wystąpić zapylenie powietrza.

§ 5. 1. W podziemnych wyrobiskach (§ 2 pkt 1) pomiar zapylenia powietrza wykonuje się przez pobranie co najmniej czterech prób konimetrycznym w odstępach co 10 minut w czasie ruchu w wyrobisku.

2. Pomiary, o których mowa w ust. 1, powinny być wykonywane w sferze oddychania człowieka w odległości 5—20 m od najbliższego źródła zapylenia. W razie stosowania wentylacji odpływowej pomiary powinny być wykonywane poza źródłami zapylenia.

3. Oprócz pomiarów określonych w ust. 1 i 2 należy wykonać dodatkowe pomiary przez pobranie trzech prób konimetrycznym w wyrobiskach korytarzowych:

1) doprowadzających powietrze do ścian — w odległości 10 m przed skrzyżowaniem ze ścianą,

2) drażonych przy zastosowaniu wentylacji lutniowej ssącej — w odległości 20 m od czoła przodka,

3) drażonych przy zastosowaniu wentylacji lutniowej tłoczącej — przy wylocie lutniociągu.

§ 6. 1. W pomieszczeniach na powierzchni związanych bezpośrednio z prowadzeniem ruchu w podziemnych wyrobiskach (§ 2 pkt 2) pomiary zapylenia powietrza wykonuje się w sposób określony w § 5 ust. 1 dla każdego stanowiska pracy.

2. Stanowisko pracy oznacza strefę o promieniu 10 m wokół stałego miejsca zatrudnienia pracownika.

§ 7. Wyniki pomiarów zapylenia powinny być notowane w książce zapylenia powietrza.

§ 8. 1. Wolną krzemionkę w pyłe oznacza się w drodze analizy chemicznej. Sposób wykonywania analiz chemicznych ustala Główny Inspektor Sanitarny po zasięgnięciu opinii Głównego Instytutu Górnictwa.

2. Stosowanie innej niż określona w ust. 1 metody

oznaczania wolnej krzemionki w pyłe wymaga zgody Głównego Inspektora Sanitarnego, wyrażonej po zasięgnięciu opinii Głównego Instytutu Górniczego.

§ 9. Pył do analizy na zawartość wolnej krzemionki powinien być pobierany bezpośrednio z powietrza, w miejscach określonych w § 4—6.

§ 10. Analizy pyłu na zawartość wolnej krzemionki powinny być przeprowadzane w okresach ustalonych w § 4 ust. 2 i 3.

§ 11. Pomiarów zapylenia powietrza oraz pobierania pyłu do analizy na zawartość wolnej krzemionki powinni dokonywać wykwalifikowani pracownicy.

§ 12. Zależnie od zawartości w pyłe wolnej krzemionki ustala się następujące dopuszczalne wartości zapylenia powietrza kopalnianego:

Zawartość wolnej krzemionki (SiO ₂) w pyłe w %:	Liczba ziarn pyłu o średnicy 5 mikrometrów i mniejszych w 1 cm ³ powietrza, mierzona dopuszczonym konimetrym
poniżej 5	1100
od 5 do 15	800
powyżej 15 do 25	600
powyżej 25 do 50	300
powyżej 50	180

§ 13. Podziemne wyrobiska (§ 2 pkt 1) dzieli się, ze względu na zapylenie oraz zawartość wolnej krzemionki w pyłe, na następujące stopnie zagrożenia:

Stopień zagrożenia	Zawartość wolnej krzemionki (SiO ₂) w pyłe w %				
	poniżej 5	od 5 do 15	powyżej 15 do 25	powyżej 25 do 50	powyżej 50
pierwszy	poniżej 550 Z/cm ³	poniżej 400 Z/cm ³	poniżej 300 Z/cm ³	poniżej 150 Z/cm ³	poniżej 100 Z/cm ³
drugi	550—1100 Z/cm ³	400—800 Z/cm ³	300—600 Z/cm ³	150—300 Z/cm ³	100—180 Z/cm ³
trzeci	powyżej 1100 Z/cm ³	powyżej 800 Z/cm ³	powyżej 600 Z/cm ³	powyżej 300 Z/cm ³	powyżej 180 Z/cm ³

§ 14. Wszystkie podziemne wyrobiska (§ 2 pkt 1) powinny być przez kierownika ruchu zakładu górniczego zaliczone do odpowiednich stopni zagrożenia, określonych w § 13.

§ 15. Zaliczenia podziemnych wyrobisk do poszczególnych stopni zagrożenia dokonuje się na podstawie obliczenia średniej arytmetycznej wyników trzech kolejnych pomiarów zapylenia powietrza oraz wyników trzech kolejnych analiz pyłu na zawartość wolnej krzemionki, dokonanych w okresach czasu ustalonych w § 4 ust. 2 i 3.

§ 16. O zaliczeniu podziemnych wyrobisk do poszczególnych stopni zagrożenia powinny być zawiadomione zainteresowane osoby dozoru ruchu zakładu górniczego oraz kierownik właściwej lekarskiej przychodni przyzakładowej (lekarz sanitarno-przemysłowy) dla ustalenia rozmiaru i zakresu profilaktyki.

§ 17. W zależności od wyników pomiarów zapylenia powietrza i analiz pyłu na zawartość wolnej krzemionki oraz ustalonych stopni zagrożenia, kierownik ruchu zakładu górniczego powinien — przy uwzględnieniu warunków naturalnych i technicznych — stosować kompleksowo odpowiednie metody zwalczania zapylenia powietrza, polegające w szczególności na:

1) wierceniu otworów w skałach z zastosowaniem przepłuczki wodnej lub odsysania zwiercin na sucho,

2) odpalaniu otworów strzałowych z przybitką wodną,

3) wykonywaniu robót strzałowych z wypełnieniem otworów strzałowych wodą pod ciśnieniem,

4) stosowaniu zapór z dyszami zraszającymi w czasie odpalania otworów strzałowych,

5) wyposażeniu maszyn powodujących zapylenie w urządzenia zraszające lub odpylające,

6) włączaniu wody do calizny pokładów węgla kamiennego,

7) zraszaniu dyszami wodnymi przesypów i wysypów oraz tras odstawy i przewozu urobku,

8) zmywaniu lub usuwaniu pyłów osiadłych.

§ 18. Zabrania się:

1) wiercenia otworów strzałowych za pomocą wiertarek udarowo-obrotowych w skałach zawierających wolną krzemionkę bez stosowania przepłuczki lub odsysania zwiercin na sucho,

2) stosowania maszyn i urządzeń, które w czasie pracy powodują zapylenie powietrza i nie są wyposażone w sprawnie działające urządzenia zraszające lub pyłochłonne albo w inne urządzenia zapobiegające powstawaniu pyłu lub unieszkodliwiające jego działanie,

3) stosowania niesprawnie działających urządzeń dla zwalczania zapylenia powietrza.

§ 19. Stosowane urządzenia do zwalczania zapylenia powietrza powinny unieszkodliwiać przede wszystkim pyły o średnicy ziarn 5 mikrometrów i mniejsze.

§ 20. Do zwalczania zapylenia powietrza wolno stosować tylko takie środki chemiczne, które zostały dopuszczone do użytku w zakładach górniczych przez Głównego Inspektora Sanitarnego.

§ 21. Woda stosowana do urządzeń zraszających powinna pod względem bakteriologicznym odpowiadać normom ustalonym dla wody do picia.

§ 22. 1. Zatrudnianie pracowników:

1) w wyrobiskach podziemnych, w których zapylenie powietrza przekracza wartości określone w § 12, oraz

2) w pomieszczeniach na powierzchni (§ 2 pkt 2), w których zapylenie powietrza przekracza powszechnie obowiązujące normy zapylenia

— pomimo stosowania wszystkich dostępnych środków zwalczających zapylenie albo gdy z przyczyn

naturalnych lub technicznych nie można wszystkich takich środków stosować — jest dozwolone tylko przy stosowaniu odpowiedniego sprzętu ochrony osobistej dróg oddechowych.

2. Wolno stosować dla ochrony dróg oddechowych przed szkodliwym działaniem pyłów tylko taki sprzęt ochrony osobistej, którego typ został dopuszczony do użytku przez Centralny Instytut Ochrony Pracy.

§ 23. Zabrania się wyposażania pracowników w niesprawnie działający lub nienależycie konserwo-

wany sprzęt ochrony osobistej dróg oddechowych oraz używania przez pracowników takiego sprzętu.

§ 24. W uzasadnionych wypadkach Prezes Wyższego Urzędu Górniczego na wniosek właściwego ministra w porozumieniu z Głównym Inspektorem Sanitarnym może zezwolić na odstępstwa od przepisów niniejszego zarządzenia.

§ 25. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezes Wyższego Urzędu Górniczego: *E. Grabowski*

65

WYJAŚNIENIE Nr 1 KOMITETU PRACY I PŁAC

z dnia 17 stycznia 1970 r.

w sprawie ustalania okresów zatrudnienia w Polsce Ludowej wymaganych do uzyskania wzrostu emerytury lub renty.

(Dziennik Urzędowy Komitetu Pracy i Płac z dnia 25 lutego 1970 r. Nr 1, poz. 1)

W myśl postanowień art. 22 ust. 2, art. 25 ust. 2 i art. 38 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 1969 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 3, poz. 6) wysokość emerytury i renty wzrasta z tytułu zatrudnienia w Polsce Ludowej; przy ustalaniu okresów zatrudnienia w Polsce Ludowej uwzględnieniu podlegają również okresy równorzędne z okresami zatrudnienia i okresy zaliczalne do okresów zatrudnienia (art. 9 i 10 ustawy).

Wobec wątpliwości powstałych na tle stosowania tych przepisów — na podstawie art. 3 pkt 9 ustawy z dnia 13 kwietnia 1960 r. o utworzeniu Komitetu Pracy i Płac oraz o zmianach właściwości w dziedzinie ubezpieczeń społecznych, rent, zaopatrzeń i opieki społecznej (Dz. U. Nr 20, poz. 119) — Komitet Pracy i Płac w porozumieniu z Centralną Radą Związków Zawodowych wyjaśnia, co następuje:

1. Przy ustalaniu wzrostu emerytury lub renty z tytułu okresów zatrudnienia w Polsce Ludowej uwzględnia się:

a) okresy zatrudnienia na obszarze Państwa Polskiego (art. 8 ust. 1 ustawy),

b) okresy zatrudnienia za granicą uważane za okresy zatrudnienia na obszarze Państwa Polskiego —

na warunkach określonych w przepisach rozporządzenia Przewodniczącego Komitetu Pracy i Płac z dnia 8 sierpnia 1968 r. w sprawie okresów zatrudnienia na obszarze Państwa Polskiego, okresów zatrudnienia za granicą i udzielania świadczeń z tytułu tych okresów oraz zbiegu świadczeń z tytułu zatrudnienia w Polsce ze świadczeniami z instytucji zagranicznych (Dz. U. Nr 32, poz. 220),

c) okresy zatrudnienia i okresy służby wojskowej za granicą repatriantów — na warunkach określonych w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 września 1968 r. w sprawie świadczeń rentowych dla repatriantów (Dz. U. Nr 38, poz. 271),

d) okresy równorzędne z okresami zatrudnienia (art. 9 ustawy) oraz okresy zaliczalne do okresów zatrudnienia (art. 10 ustawy).

2. Okresy, o których mowa w ust. 1 osiągnięto:

a) na obszarze Polski Rzeczypospolitej Ludowej — uwzględnia się poczynając od dnia faktycznego Wyzwolenia danego obszaru,

b) poza obszarem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej — uwzględnia się poczynając od dnia 22 lipca 1944 r.

Przewodniczący Komitetu Pracy i Płac: *M. Krukowski*

WYDAWNICTWO ZWIĄZKOWE CRZZ

NOWOŚĆ!

NOWOŚĆ!

BIBLIOTECZKA SZKOLENIOWA SAMORZĄDU ROBOTNICZEGO

Wydawana przez Wydawnictwo Związkowe CRZZ w porozumieniu z Zespołem Szkolenia oraz Zespołem Samorządu Robotniczego i Wyznaczości Pracowniczej Centralnej Rady Związków Zawodowych.

BIBLIOTECZKA SZKOLENIOWA SAMORZĄDU ROBOTNICZEGO

to cykl broszur szkoleniowych o charakterze poradników, poświęconych aktualnym problemom samorządów.

Poszczególne tomiki „Biblioteczki” opracowują specjaliści z różnych dziedzin, znający pracę samorządu robotniczego.

Rokrocznie ukazywać się będzie 8 tomików w wygodnym, kieszonkowym formacie, o objętości od 2 do 3 arkuszy wydawniczych, w cenie 4 zł za jeden egzemplarz.

A oto tytuły tomików „Biblioteczki”, które ukażą się w latach:

1970

Samorząd robotniczy w systemie społeczno-gospodarczym PRL,
Partia a samorząd robotniczy,
Samorząd robotniczy a zarządzanie przedsiębiorstwem,
Planowanie w praktyce samorządu robotniczego,
Samorząd robotniczy a fundusz zakładowy,
Uprawnienia samorządu robotniczego,
Społeczno-wychowawcza funkcja samorządu robotniczego,
Współpraca samorządu robotniczego z bankami

1971

Regulamin działalności samorządu robotniczego,
Samorząd robotniczy a postęp techniczny,
Samorząd robotniczy a koszty produkcji,
Samorząd robotniczy a gospodarka finansowa w przedsiębiorstwie,
Samorząd robotniczy a płace,
Funkcje kontrolne samorządu robotniczego,
Samorząd robotniczy a warunki pracy,
Samorząd robotniczy a inwestycje

Zamówienia na zestaw tytułów przewidzianych do wydania w latach 1970-71 nadsyłać należy do **KSIĘGARNI SKŁADOWEJ WYDAWNICTWA ZWIĄZKOWEGO CRZZ**, Warszawa 20, ul. Mariensztat 8.

Wydawnictwo Związkowe CRZZ — Warszawa, ul. Spasowskiego 1/3

WARUNKI PRENUMERATY:

Prenumeratę na kraj dla czytelników indywidualnych przyjmują urzędy pocztowe, listonosze oraz Oddziały i Delegatury „Ruch”. Można również dokonywać wpłat na konto PKO Nr 1-6-100020 — Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw „Ruch” Warszawa, ul. Wronia 23. Wszystkie instytucje państwowe i społeczne mogą zamawiać prenumeratę wyłącznie za pośrednictwem Oddziałów i Delegatur „Ruch”. Prenumeraty przyjmowane są do 10 dnia miesiąca poprzedzającego okres prenumeraty.

Cena prenumeraty: kwartalnie — zł 10.—, półrocznie — zł 20.—, rocznie — zł 40.—

Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę, która jest o 40% droższa — przyjmuje Biuro Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch” Warszawa, ul. Wronia 23, tel. 20-46-88; konto PKO Nr 1-6-100024.

Egzemplarze numerów zdezaktualizowanych można nabywać w punkcie Wysyłkowym Prasy Archiwalnej „Ruch” Warszawa, ul. Nowogrodzka 15/17, konto PKO Nr 141-6-700044 VII O/M Warszawa.